

The Dharma- Samgraha

*An Ancient Collection of
Buddhist technical terms*

V.35

Kenjiu Kasawara

*Edited by
F Max Muller • H Wenzel*

**COSMO PUBLICATIONS
NEW DELHI
1981**

FIRST PUBLISHED **1885**
FIRST EDITION **1981**

Published by
COSMO PUBLICATIONS
24B, ANSARI ROAD
NEW DELHI-110002

Printed by
MEHRA OFFSET PRESS
NEW DELHI-110002

PREFACE.

THIS edition of the text of the Dharma-saṃgraha, with notes and indices, will, I hope, serve as a lasting monument of a most conscientious, laborious, and amiable Buddhist priest, Kenjiu Kasawara, who arrived in England in 1876, became my pupil in Sanskrit from 1879-82, and died shortly after his return to his native country, in 1883.

I have given an account of him and his fellow-student, Bunyiu Nanjio, in my 'Biographical Essays' (Longmans, 1884), and I shall here quote a few lines only, in order to enable Sanskrit scholars, who may not have read these Essays, to form some idea of what this promising young student was. 'Kasawara's life at Oxford was very monotonous. He allowed himself no pleasures of any kind, and took little exercise. He did not smoke, or drink, or read novels or newspapers. He worked on day after day, often for weeks seeing no one and talking to no one but to me and his fellow-worker, Bunyiu Nanjio. He spoke and wrote English correctly, he learnt some Latin, also a little French, and studied some of the classical English books on history and philosophy. He might have become a most useful man after his return to Japan, for he was not only able to appreciate all that was good in European civilisation, but retained a certain national pride, and would never have become a mere imitator of the West. His manners were perfect—they were the natural manners of an unselfish man. As to his character, all I can say is that, though I watched him for a long time, I never found any guile in him, and I doubt whether, during the last four years, Oxford possessed a purer and nobler soul among her students than this poor Buddhist priest. Buddhism may indeed be proud of such a man. During the last year of his stay at Oxford I observed signs of depression in him, though he never complained. I persuaded him to see a doctor, and the doctor at once declared that my young friend was in an advanced stage of consumption, and advised him to go home. He never flinched, and I still hear the quiet tone in which

he said, "Yes, many of my countrymen die of consumption." However, he was well enough to travel and to spend some time in Ceylon, seeing some of the learned Buddhist priests there, and discussing with them the differences which so widely separate Southern from Northern Buddhism. But after his return to Japan his illness made rapid strides. He sent me several dear letters, complaining of nothing but his inability to work. His control over his feelings was remarkable. When he took leave of me, his sallow face remained as calm as ever, and I could hardly read what passed within. But I know that after he had left, he paced for a long time up and down the road, looking again and again at my house, where, as he told me, he had passed the happiest hours of his life. Yet we had done so little for him. Once only, in his last letter, he complained of his loneliness in his own country. "To a sick man," he wrote, "very few remain as friends." Soon after writing this he died, and the funeral ceremonies were performed at Tokio on the 18th of July, 1883.

'He has left some manuscripts behind, which I hope I shall be able to prepare for publication, particularly the "*Dharma-saṃgraha*," a glossary of Buddhist technical terms, ascribed to Nāgārjuna. But it is hard to think of the years of work which are to bear no fruit; 'still harder to feel how much good that one good and enlightened Buddhist priest might have done among the thirty-two millions of Buddhists in Japan. Have, pia anima! I well remember how last year we watched together a glorious sunset from the Malvern Hills, and how, when the Western sky was, like a golden curtain, covering we knew not what, he said to me, "That is what we call the Eastern gate of our Sukhāvati, the Land of Bliss." He looked forward to it, and he trusted he should meet there all who had loved him, and whom he had loved, and that he should gaze on the Buddha Amitābha, i.e. Infinite Light.'

It has taken more time than I expected to prepare the text and notes of the *Dharma-saṃgraha*, as left by Kasawara, for Press, and I have gratefully to acknowledge the assistance which I received from Dr. H. Wenzel in this sometimes very troublesome work. While preparing my lectures for my Japanese pupils, I had myself to study that peculiar kind of Sanskrit in which their sacred books are written, and in collecting new materials, chiefly from MSS., I came across the MS. of the *Dharma-saṃgraha* at the India Office. As it contained long lists of technical

terms, which form one of the greatest difficulties to the students of Buddhism, I copied nearly the whole of it, and made frequent use of it in my lectures.

After a time Kenjiu Kasawara expressed a wish to copy the text for himself, and I then encouraged him to prepare a critical edition of it. Though a critical edition was, perhaps, hardly called for in the case of a text like the *Dharma-saṃgraha*, Kasawara copied the MS. of the India Office very carefully, and afterwards collated it with a MS. and with a fragment of another MS. at Cambridge. The MS. of the India Office, No. 2932, one of those presented by Mr. B. H. Hodgson, is most carelessly written, and in some parts quite illegible. The MSS. at Cambridge are better, but of little assistance in really difficult passages. If I say that a critical edition was, perhaps, hardly called for, I do not mean to undervalue the collation which we owe to Mr. Kasawara; all I mean is that in most cases we found that the correctness or incorrectness of the technical terms had to be settled by independent evidence rather than by the various readings of our MSS.

The collation having once been made, it was thought best to print it. Though neither I nor Dr. Wenzel can be responsible for its accuracy, I may say that whenever I was led to test it by reference to the India Office MS., which was lent to me through the kindness of Dr. Rost, the learned librarian of the India Office, I found Kasawara quite as dependable as most European editors. The collation becomes important whenever a question arises as to certain words or classes of words being included or excluded from our text. Thus our text knows of nine *Aṅgas* only, like the *Hīnayāna*, not of twelve, like the *Mahāyāna*. The four *Devis*, the five *Rakṣhās*, the ten *Krodhas*, and the six *Yoginīs* are unsupported by the Cambridge MS. and by the Chinese Version. Here the comparative list of the chapters contained in the Sanskrit MSS., and in the Chinese Version, will prove very instructive.

Mere blunders, which could be of no interest, have mostly been corrected without special remarks. Thus, though all the MSS. in sect. VII read *ṭaturlokapālāḥ*, we have printed *ṭatvāro lokapālāḥ*, not because *ṭaturlokapālāḥ* is impossible (it might be, the guardians of the four worlds), but because it is against the character of the *Dharma-saṃgraha*, where the principal object throughout is to give the number of terms

in each paragraph. Where a passage was completely unintelligible to us, we have said so in the Notes.

While reading this and other Sanskrit texts with me, Kasawara had prepared a large number of notes, consisting chiefly of references to books which he had been studying at Oxford. Dr. Wenzel has had the kindness to revise and arrange these notes, and he has himself added new references to the works of Köppen, Kern, Cunningham, Oldenberg, Wassiljew, and to Tibetan authorities. He wishes, however, to have it clearly understood that he is not responsible for the accuracy of quotations from the Mahāvvyutpatti, the Abhidharmakosa, and other works, chiefly Chinese, which Kasawara had made from MSS., not accessible to Dr. Wenzel.

The order of the quotations is generally the following. The Pāli words are given immediately after the Sanskrit words. Then follow: (1) The Buddhist Sanskrit works and their Tibetan translations; (2) the Pāli sources, i.e. Childers and whatever has appeared after him; and, finally, (3) the European authors who have discussed the subject. Of these last the principal works only have been cited, and only their more important passages. Sometimes, at the end, some other Sanskrit works have been added which may happen to mention the same subject. The translations have mostly been given after Childers, but with constant regard to later authorities.

As to the arrangement of the Dharma-saṃgraha itself, no certain plan is discernible in the disposition of its matter. Sometimes kindred subjects follow each other, but they are also scattered here and there through the whole work. So, for instance, we find the cosmological terms enumerated in sections 3-13, 86-91, 120-129; other groups are the Bhodhipakshika-dharmas (sects. 43-50), the four divisions of each of the four Noble Truths (sects. 97-100), the three classes of each of the ten Pāramitās (sects. 105-114); the divisions of Sabda, Rasa, Gandha, Sparsa (sects. 35-38), etc.

Most of the Dharmāloka-mukhas of the fourth chapter of the Lalita-vistara are found in our collection, viz.: Sect. 15, cp. Dharmāl. 83 and 84; 16, cp. 14-17; 17, cp. 87-92; 19, cp. 94; 21, cp. 48-51; 44-50, cp. 52-82; 54, cp. 8-13; 55, cp. 18-21; 64, cp. 108 and 109; 107, cp. 51, 105, and 106; 117, cp. 97-100.

LIST OF BOOKS QUOTED.

LIST OF BOOKS QUOTED IN THE NOTES.

Anecdota Oxoniensia. Buddhist Texts from Japan. I. *Vaṅgrakṣhedikā*: The Diamond-Cutter. Edited by F. Max Müller, M.A.

Buddhist Texts from Japan. II. *Sukhāvati-Vyūha*: Description of Sukhāvati, the Land of Bliss. Edited by F. Max Müller, M.A., and Bunyiu Nanjio. With two Appendices: (1) Text and Translation of Saṅghavarman's Chinese Version of the Poetical Portions of the *Sukhāvati-Vyūha*; (2) Sanskrit Text of the Smaller *Sukhāvati-Vyūha*.

Buddhist Texts from Japan. III. The Ancient Palm-Leaves containing the *Pragñā-Pāramitā-Hṛdaya-Sūtra* and the *Uṣṇīṣa-Vigaya-Dhāraṇī*. Edited by F. Max Müller, M.A., and Bunyiu Nanjio, M.A. With an Appendix by G. Bühler, C.I.E.

Abhidharma-kosa and -vyākhyā.

Beal (S.), Buddhism in China. London, 1884.

Bendall (C.), Catalogue of the Buddhist Sanskrit MSS. in the University Library, Cambridge. 1883.

Burnouf, Introduction à l'histoire du Bouddhisme Indien. Paris, 1844.

——— Le Lotus de la bonne loi. Paris, 1852.

Childers, Pāli Dictionary. London, 1875.

Colebrooke (H. T.), Miscellaneous Essays, ed. E. B. Cowell. London, 1873.

Cowell (E. B.) and Eggeling (J.), Catalogue of the Buddhist Sanskrit MSS. of the Royal Asiatic Society. 1875.

Desgodins, La mission du Tibet de 1855 à 1870. Verdun, 1872.

Dulva, the first part of the Kanjur, 'Vinaya,' see Feer.

Eitel (Rev. E. T.), Handbook for the Student of Chinese Buddhism. London, 1870.

Feer (L.), Analyse du Kandjour, recueil des livres sacrés du Tibet par Alex. Csoma de Kőrös, traduit de l'anglais (Annales du Musée Guimet, vol. ii). Lyons, 1881.

——— Fragments extraits du Kandjour, traduit par (Ann. Mus. Guim. vol. v).

Gâtaka, ed. V. Fausböll. 3 vols. London, 1875-83.

——— translated by T. W. Rhys Davids. Vol. i. London, 1880.

Hardy (Spence), Manual of Buddhism. London, 1853.

——— Eastern Monachism. London, 1850.

——— Legends and Theories of the Buddhists. London, 1866.

Hemaṅdra, *Abhidhāna-kintāmaṇi*, ed. O. Boehtlingk and Ch. Rieu. St. Petersburg, 1874.

Hodgson (B.H.), *Essays on the Literature of Nepal*. London, Trübner, 1874.

Kern (H.), *Geschiedenis van het Buddhisme in Indië* (Haarlem, 1882-84), and translated into German by H. Jacobi (Leipzig, 1882-84). The pages are those of the original, as given in the translation.

Köppen (C. F.), *Die Religion des Buddha*. 2 vols. Berlin, 1857 and 1859.

Kullavagga, vol. ii of the *Vinaya Piṭaka*; see *Vinaya Texts*.

Lalitavistara, ed. Rāgendralāla Mitra. Calcutta, 1877.

Mahāvagga, vol. i of the *Vinaya Piṭaka*; see *Vinaya Texts*.

Mahāvastu, ed. E. Senart. Vol. i. Paris, 1882.

Mahāvvyutpatti.

Max Müller (F.), *Dhammapada*, translated from Pāli, *Sacred Books of the East*, vol. x; see also *Buddhist Texts from Japan*.

Mdo., the fifth part of the Kanjur, 'Sūtra;' see Feer.

Oldenberg, *Buddha*, translated from the German by W. Hoey. London, 1882.

Pāṭiṭṭiya, in vol. iv of the *Vinaya Piṭaka*.

Pārāgika, in vol. iii of the *Vinaya Piṭaka*.

Phal kṛten, the third part of the Kanjur, 'Buddhāvataṃsaka;' see Feer.

Puggala-paṇṇāti, ed. Rev. Richard Morris. London, 1883.

Rgyud., the seventh part of the Kanjur, 'Tantra;' see Feer.

Rhys Davids (T. W.), *Buddhism*. London, 1877.

Saddharmapundarikā, text copied by Kasawara.

————— translated by H. Kern (Oxford, 1884), *Sacred Books of the East*, vol. xxi.

Schlagintweit (E.), *Buddhism in Tibet*. Leipzig and London, 1863.

Senart, *Essai sur la légende du Buddha*. Paris, 1882.

Sukhāvati-Vyūha, ed. by F. Max Müller and Bunyiu Nanjio; see *Anecdota Oxoniensia*.

Tāranātha¹, *Geschichte des Buddhismus in Indien*. Uebersetzt von A. Schiefner, St. Petersburg, 1869.

Triglotte (Buddhistische), ed. A. Schiefner. St. Petersburg, 1859. The numbers refer to fol., and in brackets to the sections.

Vinaya Piṭaka, ed. H. Oldenberg. 5 vols. London, 1879-83.

Vinaya Texts, *Sacred Books of the East*, vols. xiii, xvii, xx. Translated from the Pāli by T. W. Rhys Davids and Hermann Oldenberg.

Part i. The *Pātimokkha*. The *Mahāvagga*, I-IV.

¹ The Tibetans always write Tāranātha.

LIST OF BOOKS QUOTED.

vii

Part ii. The Mahâvagga, V-X. The *Kullavagga*, I-III.

Part iii. The *Kullavagga*, IV-XII.

Wassiljew, *Der Buddhismus*. Aus dem Russischen übersetzt (Schiefner). St. Petersburg, 1860. The pages are those of the Russian original, printed in the margin of the German translation.

Wilson (H. H.), *Essays and Lectures*, ed. R. Rost. Vol. ii. London, 1862.

॥ ¹ नमो रत्नत्रयाय ॥

रत्नत्रयं नमस्कृत्य सर्वसत्त्वहितोदयं ।
कथ्यते मोहनाशाय धर्मसारसमुच्चयः ॥

I. तत्र ³ प्रथमं तावच्चीणि रत्नानि । तद्यथा ॥
बुद्धो धर्मः संघश्चेति ॥

II. ⁴ त्रीणि यानानि ॥
आवक्यानं ⁵ प्रत्येकबुद्धयानं महायानं चेति ॥

III. ⁶ पंच बुद्धाः । तद्यथा ॥
वैरोचनोऽक्षोभ्यो रत्नसंभवोऽमिताभोऽमोघसिद्धिश्चेति ॥

I.=India Office Library MS. C.=Cambridge MS. F.=Cambridge Fragment
[Add. 1701. 2]. Ch. V.=the Chinese Version.

¹ F.

॥ नमो बुद्धाय ॥

तथागतं नमस्कृत्य धर्मकायप्रभाकरं ।

अनंतबुद्धवीराणामुच्यते धर्मसंग्रहं ॥

प्रथमं रत्नत्रयश्रवणं तद्यथा बु^०

² I. and C. read °मुच्चयं.

³ C. omits प्रथमं.

⁴ I. only omits this section.

⁵ C. प्रत्येकयानं.

⁶ The sections from the 3rd to the 13th are not found in C. F.
nor in the Ch. Version.

IV. ¹ चतस्रो देव्यः । तद्यथा ॥

² रोचनी मामकी ³ पांडुरा तारा चेति ॥

V. पंच रक्षाः । तद्यथा ॥

प्रतिसरा ⁴ साहस्रप्रमर्दनी मारीची ⁵ मंत्रानुसारिणी शीतवती चेति ॥

VI. सप्त तथागताः । तद्यथा ॥

विपश्यी शिखी विश्वभूः क्रकुच्छंदः कनकमुनिः काश्यपः शाक्य-
मुनिश्चेति ॥

VII. ⁶ चत्वारो लोकपालाः । तद्यथा ॥

धृतराष्ट्रो विरूपाक्षो ⁷ विरूढकः कुवेरश्चेति ॥

VIII. अष्टौ लोकपालाः । तद्यथा ॥

इंद्रो यमो वरुणः कुवेर ईशानोऽग्निर्नैऋतो वायुरिति ॥

IX. दश लोकपालाः ॥

⁸ अष्टलोकपालाधिकमूर्ध्वं ब्रह्माधः कृष्णः ॥

X. चतुर्दश लोकपालाः । तद्यथा ॥

दशलोकपालसकलं चंद्रः सूर्यः पृथ्व्यसुरः ॥

¹ I. reads चतुर्देवी. ² A marginal note in I. gives रोचु लोचु दीप्तौ । ³ I. reads पांडुरा.

⁴ I. °प्रमहनी. ⁵ I. °सारनी. ⁶ The MSS. read चतुर्लोकपालाः. Grammatical mistakes of this character have been corrected, without giving all the various readings.

⁷ I. विरूधक. ⁸ I. नैऋत्य. ⁹ I. °पाराधिक ऊ०.

XI. दश क्रोधाः । तद्यथा ॥

यमांतकः प्रज्ञांतकः पद्मांतकी विघ्नांतकी ऽचरटकिराजो नी-
लदंडो महाबल उष्णीषश्चक्रवर्ती संभराजश्चेति¹ ॥

XII. अष्टौ बोधिसत्त्वाः । तद्यथा ॥

मैत्रेयी गगनगंजः समंतभद्रो वज्रपाणिर्मजुश्रीः² सर्वनि-
वरणविष्कंभी क्षितिगर्भः स्वर्गर्भश्चेति ॥

XIII. ³षड्भोगिन्यः । तद्यथा ॥

वज्रवाराही यामिनी⁴ संचारणी संचासनी चांडिका चेति ॥

XIV. ⁵सप्तविधानुत्तरपूजा ।⁶ तद्यथा ॥

वंदना पूजना पापदेशनानुमोदनाध्येषणा बोधिचिन्तोत्पादः
परिणमना चेति ॥

¹ I. संभरा°. ² I. °विष्कंभी. ³ I. °भोगिनी । त°. ⁴ I. संचारनी. ⁵ C. सप्तवि-
धानोत्तरपूजा ॥ सर्वलोकायुसंख्यैश्च प्रणामैः प्रणामाम्यहमित्यादिकं वंदना ॥१॥ मया बालेन मूढेन
यत्किंचित्पापमाचिन्तमिह्यादिकं पापदेशना ॥२॥ अपायदुःखविघ्नानं सर्वसत्त्वैः कृतं शुभमि-
त्यादिकं पुण्यानुमोदना ॥३॥ रत्नत्रयं मे शरणमिति त्रिशरणगमनं ॥४॥ अद्य मे सफलं जन्मेत्या-
दिकं बोधिचिन्तोत्पादः ॥५॥ इति सप्तविधानोत्तरपूजा ॥ बोधिचर्यावतारादिग्रंथे लिखितं ॥
As is seen, C. gives only a fivefold Pūgā; I. and F. give only six: I. वंदना, पापदे-
शना, अनुमोदना, त्रिशरणगमनं, अध्येषणा, बोधिचिन्तोत्पादः; and F. वंदना, देशना, पूजना,
अनुमोदना, अध्येषणा, परिणामना चेति ॥ The list given in the text is in accordance
with that in the Chinese Version, in which, as in F., पूजना is substituted for
त्रिशरणगमनं. ⁶ C. and F. omit तद्यथा.

॥ धर्मसंग्रहः ॥

XV. ¹त्रीणि कुशलमूलानि ॥

बोधिचित्तोत्पाद आशयविशुद्धिरहंकारममकारपरित्यागश्चेति ॥

²XVI. चत्वारो ब्रह्मविहाराः ॥

मैत्री करुणा मुदितोपेक्षा चेति ॥

³XVII. षट् पारमिताः ॥

दानपारमिता शीलपारमिता क्षांतिपारमिता वीर्यपारमिता ध्यानपारमिता प्रज्ञापारमिता चेति ॥

XVIII. दश पारमिताः ॥

⁴षट्पारमितासकलमुपायं प्रणिधिर्वलं ज्ञानं चेति ॥

XIX. चत्वारि ⁵संग्रहवस्तूनि ॥

दानं ⁶प्रियवचनमर्थचर्या ⁷समानार्थता चेति ॥

XX. पंचाभिज्ञाः ॥

दिव्यचक्षुर्दिव्यश्रोत्रं ⁸परचित्तज्ञानं पूर्वनिवासानुस्मृतिर्चेष्टि-
श्चेति ॥

¹ त्रीणि मूलानि F. and Ch. Version, 'Three Roots.' ² In C. and Ch. V. this section is placed before section 19. ³ This section is omitted in F. and Ch. V. ⁴ I. °मिता-सङ्गपर, which seems intended for °मितासकलं; but C. and F. omit this word, and enumerate from दानपारमिता to प्रज्ञा, which is directly followed by उपाय and the other three Pāramitās. ⁵ F. °वस्तूनि तद्यथा दा°. ⁶ I. प्रियवरणं. ⁷ I. समानार्थं. F. सम-नार्थता. ⁸ I. °श्रोत्र. ⁹ I, C. परिचि°. F. परिचिन्नाभिज्ञं चक्षुःपादश्चेति.

॥ धर्मसंग्रहः ॥

XXI. चत्वार्यार्यसत्यानि । ¹तद्यथा ॥

²दुःखं समुदयो निरोधो मार्गश्चेति ॥

XXII. पंच स्कंधाः ॥

³रूपं वेदना संज्ञा ⁴संस्कारा विज्ञानं चेति ॥

XXIII. लोकोत्तरपंचस्कंधाः ॥

शीलसमाधिप्रज्ञाविमुक्तिविमुक्तिज्ञानदर्शनस्कंधा इति ॥

⁶XXIV. द्वादशायतनानि ॥

चक्षुः⁷श्रोत्रघ्राणजिह्वाकायमनश्चायतनानि रूपगंधशब्दरस-
स्पर्शधर्म⁸आयतनानि चेति ॥

XXV. अष्टादश धातवः ॥

चक्षुः¹⁰श्रोत्रघ्राणजिह्वाकायमनोरूपगंधशब्दरसस्पर्शधर्म¹¹धातव-
श्चक्षुर्विज्ञान¹²श्रोत्रविज्ञानघ्राणविज्ञानजिह्वाविज्ञानकायविज्ञान-
मनोविज्ञान¹³धातवश्चेति ॥

¹ I. omits तद्यथा. ² F. adds the word सत्य to each of the four words. ³ F. adds स्कंध to each of the five words. ⁴ I. संस्कारविज्ञाना चेति and C. संस्कारविज्ञानाश्चेति.

⁵ I. and C. विमुक्तिज्ञानस्कंध; F. inserts दर्शन between ज्ञान and स्कंध, which reading is correct. ⁶ F. and Ch. V. leave out from sect. 24 to sect. 41. ⁷ I. श्रोत.

⁸ I., C. मनश्चायतनं रूपं. ⁹ I., C. धर्मधातु आयतनश्चेति. ¹⁰ श्रोत. ¹¹ मनश्चायतनं रूपगंधशब्दरस, &c. ¹² I., C. धर्मधातु रूपं. ¹³ C. left out. ¹⁴ I. मनविज्ञानं चेति.

¹XXVI. तत्रैकादश रूपस्कंधाः ॥

चक्षुः ²श्रोत्रं घ्राणं जिह्वा कायो रूपं शब्दो गंधो रसः
स्पर्शो विज्ञप्तिश्चेति ॥

XXVII. वेदना त्रिविधा ॥

³सुखा दुःखादुःखामुखा चेति ॥

XXVIII. संज्ञास्कंधः ॥

⁴निमित्तोद्ग्रहणात्मिका ॥

XXIX. संस्कारा द्विविधाः ॥

तत्र ⁵चित्तसंप्रयुक्तसंस्काराः चित्तविप्रयुक्तसंस्काराश्चेति ॥

XXX. चित्तसंप्रयुक्तसंस्काराश्चत्वारिंशत् । तद्यथा ॥

⁶वेदना संज्ञा ⁷चेतना ⁸छंदः स्पर्शो मतिः स्मृतिर्मनस्कारो
ऽधिभोक्षः समाधिः श्रद्धाप्रमादः ⁹प्रश्रब्धिरुपेक्षा हीरपचपा-
लोभोऽद्वेषोऽहिंसा वीर्यं मोहः ¹⁰प्रमादः ¹¹कौसीद्यमश्राद्धं स्त्या-
नमौद्धत्यमहीकतानपचपा क्रोध ¹⁴उपनाहः ¹⁵शाठ्यमीर्ष्या ¹⁶प्रदा-
नो बक्षो मात्सर्यं माया मदो विहिंसा ¹⁷वितर्को विचारश्चेति ॥

¹ This section is omitted in C.
दुःखामुखाश्चेति. ⁴ I. निमित्तो°.

तत्र to the title of the next section.

⁹ I., C. प्रसज्जि. ¹⁰ I., C. प्रमदः.

¹³ I. उध्वव and C. उध्वव.

² I. श्रोत्रं घ्रा°, read श्रोत्रः or श्रोत्रं.

³ C. सुखा-
⁵ C. omits these two long words, and passes from

⁶ Left out in I. ⁷ Left out in C. ⁸ C. छंप.

¹¹ I., C. कौसीत्यं. ¹² I. अश्राद्ध. C. असज्जि.

¹⁴ I. उपानह. ¹⁵ I. भार्य and C. सार्य.

¹⁶ I. प्रदाण; C. प्रदानः; Mahāvīyutpatti प्रदाणः; and Abhidh. Vyākhyā, fol. 107 a, l. 2, प्रहास.

¹⁷ I., C. अवितर्कः सविचारश्चेति; Mahāvīyutpatti वितर्को विचारः.

XXXI. तत्र चित्तविप्रयुक्तसंस्कारास्त्रयोदश ॥

प्राप्तिरप्राप्तिः ¹सभागतासंज्ञिकं समाप्तिर्जीवितं जातिर्जरा
स्थितिरनित्यता नामकायः पदकायो ²व्यंजनकायश्चेति ॥

XXXII. त्रीण्यसंस्कृतानि । तद्यथा ॥

आकाशः प्रतिसंख्याननिरोधोऽप्रतिसंख्याननिरोधश्चेति ॥

XXXIII. षड् विषयाः । तद्यथा ॥

रूपं शब्दो गंधो रसः स्पर्शो ³धर्मश्चेति ॥

XXXIV. तत्र रूपं विषयस्वभावं ॥

नीलं पीतं लोहितमवदातं ⁴हरितं दीर्घं ह्रस्वं परिमंडलमुच्चं-
तमवर्नतं ⁷सातं विसातं मच्छं धूमो रजो महिका छायातप आलो-
कोऽधंकारश्चेति ॥

XXXV. अष्टाविंशतिविधः शब्दः ॥

¹⁰सप्त पुरुषवाक्छब्दाः सप्त पुरुषहस्तादिशब्दाः । एत एवं
मनोज्ञभेदेनाष्टाविंशतिः ॥

¹ I., C. संतागता. ² °का याश्चेति. ³ From श्चेति of धर्मश्चेति down to परि of परिमंडलं the words are left out in I. ⁴ Mahāvyyutpatti has वृक्षं for हरितं. ⁵ उच्चत is left out in C. ⁶ I., C. अनतं. ⁷ Mahāvyyutpatti has शातं विशातं. ⁸ It ought to be अक्ष; see Mahāvyyutpatti. ⁹ C. गंधकारश्चेति. ¹⁰ It was probably intended to write मनोज्ञमनोज्ञभेदेन. I. reads अष्टविध शब्दः ॥ तद्यथा ॥ सप्तपुरुषवाक् शब्दः सप्त पुरुषहस्तादिशब्दः ॥ एतत्त्वं मनोज्ञभेदेनाष्टाविंशतिः ॥ C. reads अष्टविधश्छब्दः ॥ तद्यथा ॥ सप्तपुरुषवाक्छब्दः । सप्त पुरुषहस्तादिशब्दः ॥ एत एवं मनोज्ञभेदेनाष्टाविंशतिः ॥

XXXVI. रसः षड्विधः । तद्यथा ॥
मधुरोऽम्लो लवणः कटुस्तिक्तः कषायश्चेति ॥

XXXVII. चत्वारो गंधाः । तद्यथा ॥
सुगंधो दुर्गंधः समगंधो विषमगंधश्चेति ॥

XXXVIII. एकादश ¹स्मृष्ट्यानि ॥
पृथ्यापस्तेजो वायुः ²स्रक्ष्णत्वं कर्कशत्वं लघुत्वं गुरुत्वं शीतं
³जिघत्सा पिपासा चेति ॥

XXXIX. पंच महाभूतानि ॥
पृथ्यापस्तेजो वायुराकाशश्चेति ॥

XL. पंच भौतिकानि ॥
रूपं शब्दो गंधो रसः स्पर्शश्चेति ॥

XLI. ⁴विंशतिः शून्यताः । तद्यथा ॥
अध्यात्मशून्यता बहिर्धाशून्यताध्यात्मबहिर्धाशून्यता शून्यता-
शून्यता महाशून्यता परमार्थशून्यता संस्कृतशून्यतासंस्कृतशून्य-

¹ I. धर्मवानि. C. पर्येषानि.

² I. स्रक्षत्वं. C. स्रक्षत्वं.

³ I., C. जिघाणा.

⁴ The list given here is that of MS. I. MS. C. has only eighteen against the given number in the title. Further, the order of the words in C. is different from that of I. We miss in C. प्रकृतिशून्यता and स्वभावशून्यता, and we find सुलक्षणशून्यता, for भावशून्यता in I. But 'the eighteen Śūnyatās' are better known than 'the twenty,' and the Chinese Version actually gives the title 'Eighteen Śūnyatās.' The Fragment does not give this section at all.

तात्पर्यतः शून्यतानवराग्रशून्यतानवकारशून्यता प्रकृतिशून्यता सर्व-
धर्मशून्यता लक्षणशून्यतालक्षणशून्यता भावशून्यताभावशून्यता
स्वभावशून्यताभावस्वभावशून्यता परभावशून्यता चेति ॥

XLII. द्वादशंगप्रतीत्यसमुत्पादाः ॥

अविद्या संस्कारा विज्ञानं नामरूपं षडायतनं स्पर्शो वेदना
तृणोपादानं भवो जातिर्जरामरणं शोकपरिदेवदुःखदौर्मनस्यो-
पायासाश्चेति ॥

XLIII. सप्तत्रिंशद्विधिपाक्षिका धर्माः ॥

चत्वारि स्मृत्युपस्थानानि ॥४॥ चत्वारि सम्यक्प्रहाणानि ॥८॥
चत्वारं ऋद्धिपादाः ॥१२॥ पंचेन्द्रियाणि ॥१७॥ पंच बलानि ॥२२॥
सप्त बोध्यंगानि ॥२९॥ आर्याष्टांगिकमार्गश्चेति ॥३७॥

XLIV. ^१तत्र कतमानि स्मृत्युपस्थानानि । तद्यथा ॥

काये ^२कायानुदर्शस्मृत्युपस्थानं ^३वेदनायां वेदनानुदर्शस्मृत्यु-
पस्थानं ^४चित्ते चित्तानुदर्शस्मृत्युपस्थानं ^५धर्मे धर्मानुदर्शस्मृत्युप-
स्थानं ॥

^१ C. उपादानः. ^२ I. deest. ^३ C. दुर्मनश्चेति ॥ F. omits the words
शोक &c., and adds 'मरणमिति ॥ एवंविधं यद् द्वादशंगं ज्ञातव्यं ॥ ^४ F. reads
तत्र चत्वारि स्मृ. ^५ I. °ये कायानुदर्शस्मृ. C. °ये कायानुस्मृ. F. °ये कायानुदर्शस्मृ.
This अनुदर्शी or अनुदर्श answers to the Pāli form Kāyānupassanā sati. ^६ I. एव
वेदनास्मृ. C. एवं वेदनास्मृ. F. वेदनायां वेदनानुदर्शस्मृ. ^७ I., C. चित्तस्मृ.
F. चित्ते चित्तानुदर्शस्मृ. ^८ I., C. धर्मस्मृ. F. धर्मे धर्मानुदर्शस्मृ.

XLV. ¹ कतमानि चत्वारि सम्यक्प्रहाणानि । तद्यथा ॥

उत्पन्नानां कुशलमूलानां संरक्षणं । अनुत्पन्नानां समुत्पादः ।

² उत्पन्नानामकुशलानां धर्माणां प्रहाणं । अनुत्पन्नानां पुनरनुत्पादश्चेति ॥

XLVI. चत्वार ऋद्धिपादाः । तद्यथा ॥

छंदसमाधिप्रहाणाय ⁴ संस्कारसमन्वागत ऋद्धिपादः । एवं चित्त ऋद्धिपादः । वीर्यं ऋद्धिपादः । मीमांसासमाधिप्रहाणाय संस्कारसमन्वागत ऋद्धिपादश्चेति ॥

XLVII. पंचेंद्रियाणि । तद्यथा ॥

अज्ञासमाधिवीर्यस्मृतिप्रज्ञेंद्रियं चेति ॥

⁵ XLVIII. पंच बलानि ॥

अज्ञावीर्यस्मृतिसमाधिप्रज्ञाबलं चेति ॥

XLIX. सप्त बोध्यंगानि । तद्यथा ॥

⁶ स्मृतिसंबोध्यंगं धर्मप्रविचयसंबोध्यंगं वीर्यसंबोध्यंगं ⁷ प्रीतिसंबोध्यंगं ⁸ प्रश्रब्धिसंबोध्यंगं ⁹ समाधिसंबोध्यंगमुपेक्षासंबोध्यंगमिति ॥

¹ F. चतुःसम्यक्प्रहाणानि । तद्यथा । अनुत्पन्नानां पापकानां विरमणाय । उत्पन्नानां परिहरणाय । अनुत्पन्नानां कुश[ल]मूलानमुत्पादनाय उत्पन्नानां कुशलमूलानां बुद्धत्वं परिणामनाय भवति । ² I. उत्पन्नानां कुशलानां धर्मानां प्रहाणां । ³ C. प्रहानाय. ⁴ I. संस्कारमारोपणता ऋ०. F. enumerates the principal words only, thus छंदचित्तवीर्यमीमांसा ।

⁵ This section is left out in C.

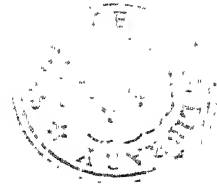
⁶ I. स्मृतिबोध्यं.

⁷ I. प्रतिसं०.

⁸ C. प्रश्रवणाधिसंबो०. I. प्रश्रुचिसं.

⁹ Here ends the Fragment.

॥ धर्मसंग्रहः ॥

II

L. ¹आर्याष्टांगिकमार्गः ॥

सम्यग्दृष्टिः सम्यक्संकल्पः सम्यग्वाक् सम्यक्कर्मोतः सम्यगा-
जीवः सम्यग्व्यायामः सम्यक्समृतिः सम्यक्समाधिश्चेति ॥

²एते सप्तत्रिंशद्बोधिपाक्षिका धर्माः ॥

LI. चतस्रः प्रतिसंविदः । तद्यथा ॥

धर्मप्रतिसंविदर्धप्रतिसंविन्निरुक्तिप्रतिसंवित्प्रतिभानप्रतिसं-
विच्चेति ॥

LII. चतस्रो ⁴धारण्यः । तद्यथा ॥

आत्मधारणी यथधारणी ⁵धर्मधारणी मञ्चधारणी चेति ॥

LIII. चत्वारि ⁶प्रतिशरणानि । तद्यथा ॥

अर्थप्रतिशरणता न व्यंजनप्रतिशरणता । ज्ञानप्रतिशरणता
न विज्ञानप्रतिशरणता । नीतार्थप्रतिशरणता न नेयार्थप्रतिश-
रणता । धर्मप्रतिशरणता न पुद्गलप्रतिशरणता चेति ॥

LIV. षडनुस्मृतयः ॥

बुद्धानुस्मृतिर्धर्मानुस्मृतिः संधानुस्मृतिस्त्यागानुस्मृतिः शी-
लानुस्मृतिर्देवानुस्मृतिश्चेति ॥

¹ I. °यौस्तंगा मार्गः.

² C. omits एते सप्तत्रिं and reads शब्दोधि°.

³ Left out in I.

⁴ I. धारणाणी ।

⁵ Left out in C.

⁶ I. पतिशरणानि ॥

LV. चत्वारि धर्मपदानि । तद्यथा ॥

अनित्याः सर्वसंस्काराः । दुःखाः सर्वसंस्काराः । ¹निरात्मानः
सर्वसंस्काराः । ²शांतं निर्वाणं चेति ॥

LVI. दशाकुशलानि । तद्यथा ॥

³प्राणातिपातोऽदत्तादानं ⁴काममिथ्याचारो मृषावादः पैशुन्यं
पारुथं संभिन्नप्रलापोऽभिध्या व्यापादो मिथ्यादृष्टिश्चेति ॥

LVII. गतयः षट् । तद्यथा ॥

नरकस्तिर्यक् प्रेतोऽसुरो ⁵मनुष्यो देवश्चेति ॥

LVIII. षड् धातवः ॥

पृथ्व्यापस्तेजो वायुराकाशो विज्ञानं चेति ॥

LIX. अष्टौ विमोक्षाः । तद्यथा ॥

⁶रूपी रूपाणि पश्यति शून्यं । ⁷अध्यात्मारूपसंज्ञी बहिर्धारू-
पाणि पश्यति शून्यं । ¹⁰आकाशानंत्यायतनं पश्यति शून्यं । विज्ञा-
नानंत्यायतनं पश्यति शून्यं । आकिंचन्यायतनं पश्यति शून्यं ।

¹ I. निरात्मनः सर्वधर्माः.

² I. °निर्वाणश्चे°. C. °निर्वाणाश्चे°.

³ I. प्राणाति°.

⁴ I. कामि°.

⁵ I. तिर्जकः.

⁶ C. देवः । मनुष्यश्चेति ॥

⁷ °ज्ञानश्चेति I., C.

⁸ I. रूपरूपा°.

⁹ I. त्वरूप.

¹⁰ The third of the eight is left out both in I. and C. Mahāvīyutpatti has, for the third, the following: शुभं विमोक्षं कायेन साक्षात्कृतोपसंपद्य विहरत्ययं तृतीयो विमोक्षः ॥

And the Mahāparinibbānasuttam: Subham ti eva adhimutto hoti, ayam tatiyo vimokho.

नैवसंज्ञानासंज्ञायतनं पश्यति शून्यं । संज्ञावेदयितनिरोधं पश्यति शून्यं चेति ॥

LX. पंचानंतर्याणि । तद्यथा ॥

मातृवधः पितृवधोऽर्हद्वधस्तथागतदुष्टचित्तरुधिरोत्पादः संघ-
भेदश्चेति ॥

LXI. अष्टौ लोकधर्माः ॥

लाभोऽलाभः सुखं दुःखं यशोऽयशो निंदा प्रशंसा चेति ॥

LXII. नवांगप्रवचनानि । तद्यथा ॥

सूत्रं गेयं व्याकरणं गाथोदानं जातकं ^१वैपुल्यमद्भुतधर्म उप-
देशश्चेति ॥

LXIII. ^४द्वादश धूतगुणाः ॥

पेण्डपातिकस्त्रैचीवरिकः ^३खलुपश्चाद्भक्तिको नैषद्यिको यथा-
संस्तरिको वृक्षमूलिक एकासनिक आभ्यवकाशिक आरण्यकः
श्माशानिकः पांशुकूलिको ^६नामतिकश्चेति ॥

^१ Laṅkāvatāra तपागतकाये दुष्ट^० and Mahāvīyutpatti तपागतस्यांतिके दुष्ट^०. ^२ I. has वृत्तक (इतिवृत्तक) before वैपुल्य, which would give ten words. ^३ I., C. सभुतधर्म.

^४ In Pāli there are enumerated thirteen, thus: 3. Pindapātikaṅgam; 2. Tekivariṅgam; 7. Khalupakkhābhattikaṅgam; 13. Nesaggiṅgam; 12. Yathāsanthatikāṅgam; 9. Ruk-khamūlikaṅgam; 5. Ekāsaniṅgam; 10. Abbhokāsikaṅgam; 8. Āraṇṇakaṅgam; 11. So-sānikaṅgam; 1. Pamsukūlikaṅgam; 4. Sapadānakārikaṅgam; 6. Pattapindikāṅgam.

^५ I. आत्तभ.

^६ I. नामंतिक^०.

॥ धर्मसंग्रहः ॥

LXIV. दश भूमयः ॥

प्रमुदिता विमला प्रभाकर्यर्चिष्मती सुदुर्जयाभिमुखी दूरंगमा-
चला साधुमती धर्ममेघा चेति ॥

LXV. समंतप्रभा निरुपमा ज्ञानवती ॥

¹ एताः सहितास्त्रयोदश भूमयः ॥

LXVI. पंच ²चक्षूषि ॥

मांसचक्षुर्धर्मचक्षुः प्रज्ञाचक्षुर्दिव्यचक्षुर्बुद्धचक्षुश्चेति ॥

LXVII. षट् क्लेशाः ॥

रागः ³प्रतिघो मानोऽविद्या कुट्टष्टिर्विचिकित्सा चेति ॥

LXVIII. पंच दृष्टयः ॥

⁴सत्कायदृष्टिरंतयाहदृष्टिर्मिथ्यादृष्टिर्दृष्टिर्परामर्शः शीलव्रत-
परामर्शः ॥

LXIX. चतुर्विंशतिरुपक्लेशाः । तद्यथा ॥

क्रोध ⁷उपनाहो स्रक्षः प्रदाश ईर्ष्या मात्सर्यं शाठ्यं माया
मदो विहिंसाह्रीरनपचपा स्नानमश्राद्यं ⁹कौसीद्यं ¹⁰प्रमादो

¹ I. एता सहितयो च°. ' C. omits the two words, एताभिः सहितास्त्र° ? ² I. चक्षुषिः.
C. चक्षुः. ³ C. प्रतिघं. ⁴ I. सट्का°. ⁵ I. चंचग्रा°. C. चंतग्री°. ⁶ I., C. °प्राप्तय.
⁷ I., C. उपन. ⁸ I., C. स्रस्त्री. ⁹ Left out in I. ¹⁰ I. प्रमोद.

¹मुषितस्मृतिर्विक्षेपोऽसंप्रजन्यं ²कौकृत्यं ³मिद्धं वितर्को ⁴विचारश्चेति ॥

LXX. पंचाहाराः ॥

ध्यानाहाराः ⁵कवलीकाराहाराः प्रत्याहाराः स्पर्शाहाराः ⁶संचेतनिकाहाराश्चेति ॥

LXXI. पंच भयानि ॥

आजीविकभयमशोकभयं मरणभयं दुर्गतिभयं ⁷पर्वदसाद्यभयं चेति ॥

LXXII. चत्वारि ध्यानानि । तद्यथा ॥

सवितर्कसंविचारं विवेकजं प्रीतिसुखमिति प्रथमध्यानं । अध्यात्मप्रमोदनात्प्रीतिसुखमिति द्वितीयं । उपेक्षास्मृतिसंप्रजन्यं सुखमिति तृतीयं । उपेक्षास्मृतिपरिशुद्धिरदुःखासुखा वेदनेति चतुर्थं ध्यानमिति ॥

LXXIII. त्रयो विमोक्षाः ॥

¹¹शून्यतोऽनिमित्तोऽप्रणिहितश्चेति ॥

¹ I., C. मुखित°. ² I. कौकृतां. ³ I. मिद्धं. C. मिद्धं. See Saddharmapundarikā XVI, 26 (p. 319). ⁴ C. विरागश्चेति. ⁵ I., C. कवलीकाराः. Pāli kavalīkārā°. Mahāvīyutpatti कवलीकार°. Abhidh. Vyākhyā कवलीकार°. See Lalitavist. p. 330. ⁶ I. पचे उनिकाहाराः चेति ॥ ⁷ I. °सावय भयं. C. °भयश्चेति. ⁸ I. °प्रज्ञादानाप्र°. ⁹ I. °सुखा नित्य (?) स्मृति चे°. C. °सुखं चित्त -- वेति द्वि°. ¹⁰ I. °संप्रजन्यं. C. संप्रजन्य सु°. ¹¹ C. शून्यताः. I. शून्यता. Cf. Pāli Suññato. ¹² I. अनिमित्त. C. अनिहितः. ¹³ C. प्रणिहितश्चेति.

LXXIV. बोधिसत्त्वानां दश ¹वशिताः ॥

आयुर्वशिता चित्तवशिता परिष्कारवशिता ²धर्मवशितर्द्धि-
वशिता जन्मवशिताधिमुक्तिवशिता प्रणिधानवशिता कर्मवशिता
ज्ञानवशिता ³चेति ॥

LXXV. बोधिसत्त्वानां दश बलानि । तद्यथा ॥

अधिमुक्तिबलं ⁴प्रतिसंख्यानबलं भावबलं क्षांतिबलं ज्ञान-
बलं प्रहाणबलं समाधिबलं प्रतिभानबलं पुण्यबलं प्रतिप-
त्तिबलं चेति ॥

LXXVI. तथागतस्य दश बलानि । तद्यथा ॥

⁵स्थानास्थानज्ञानबलं कर्मविपाकज्ञानबलं नानाधातुज्ञान-
बलं ⁶नानाधिमुक्तिज्ञानबलं ⁷सत्त्वेन्द्रियपरापरज्ञानबलं ⁸सर्वत्र-
गामिनीप्रतिपत्तिज्ञानबलं ध्यानविमोक्षसमाधिसमापत्तिसंक्ले-
शव्यवदानव्युत्थानज्ञानबलं पूर्वनिवासानुस्मृतिज्ञानबलं च्युत्यु-
त्पत्तिज्ञानबलमाश्रवक्ष्यज्ञानबलं चेति ॥

LXXVII. चत्वारि वैशारद्यानि । तद्यथा ॥

अभिसंबोधिवैशारद्यमाश्रवक्ष्यज्ञानवैशारद्यं ⁹नैर्वाणिकमा-
र्गावतरणवैशारद्यं चेति ॥

¹ C. बलानि.

² This and all down to बलानि in the title of the next section are left out in C.

³ I. °चेति.

⁴ I. प्रतिसंख्यानब°.

⁵ I. स्थानोस्थानज्ञा°.

C. ज्ञानास्थानसंस्थानबलं.

⁶ I., C. नानाधिमुक्ति°. Lalitavist.

and the Pāli list नानाधिमु°.

⁷ C. °न्द्रियवरज्ञा°.

⁸ I., C. °गामिनप्र°.

⁹ Left out in I. and C. The Mahāvīyutpatti gives अंतरायिकधर्मान्यथात्वनिश्चितव्याक-
र्यवैशारद्यं ॥

LXXVIII. पंच मात्सर्याणि ॥

धर्ममात्सर्यं लाभमात्सर्यमावासात्सर्यं कुशलमात्सर्यं वर्ण-
मात्सर्यं चेति ॥

LXXIX. अष्टादशावेणिका बुद्धधर्माः । तद्यथा ॥

नास्ति तथागतस्य स्खलितं² । नास्ति³ रवितं । नास्ति⁴ मुषि-
तस्मृतिता । नास्त्यसमाहितचित्तं । नास्ति नानात्वसंज्ञा । नास्त्यप्र-
तिसंख्यायोपेक्षा । नास्ति छंदपरिहाणिः । नास्ति वीर्यपरिहाणिः ।
नास्ति स्मृतिपरिहाणिः । नास्ति⁵ समाधिपरिहाणिः । नास्ति
प्रज्ञापरिहाणिः । नास्ति विमुक्तिपरिहाणिः ।⁶ नास्ति विमुक्तिज्ञा-
नदर्शनपरिहाणिः ।⁷ सर्वकायकर्मज्ञानपूर्वगमज्ञानानुपरिवृत्तिः ।
⁸ सर्ववाक्कर्मज्ञानपूर्वगमज्ञानानुपरिवृत्तिः ।⁹ सर्वमनस्कर्मज्ञान-
पूर्वगमज्ञानानुपरिवृत्तिः ।¹⁰ अतीते ऽध्वन्यसंगमप्रतिहतज्ञानं ।¹¹
¹² प्रत्युत्पन्ने ऽध्वन्यसंगमप्रतिहतज्ञानदर्शनं चेति ॥

LXXX. चत्वारो माराः । तद्यथा ॥

स्कंधमारः क्लेशमारो देवपुत्रमारो मृत्युमारश्चेति ॥

¹ I. आवाशमा°. C. आवाणमा°.

² C. स्फलितं.

³ C. °स्ति चित्तं.

⁴ I., C. मुषितस्मृ°.

⁵ I. नास्ति प्रतिसंख्यायोपे°.

⁶ I. °स्ति परिसमाधिहाणिः.

Ch. Version omits this.

⁷ Mahāvvyut. omits this.

⁸ C. °कार्यकर्मज्ञानपूर्वैति ।

महाज्ञानानुपरिवृत्तिः । I. °पूर्वगमन ज्ञा°.

⁹ C. °वाक्कर्मज्ञा°. I. सर्वे च वाक्क°.

¹⁰ I. सर्वे च मनस्तगज्ञान°.

¹¹ C. °न्यसंगमरिहत°. I. गम परिहत°.

¹² Left

out in both MSS., but supplied in Mahāvvyutpatti अनागते ऽध्वन्यसंगमप्रतिहतं ज्ञानदर्शनं प्रवर्तते ।

¹³ I. °गमपतिहतं ज्ञा° र्ज्ञानश्चेति.

LXXXI. चत्वारि श्रद्धांगानि । तद्यथा ॥

¹आर्यसत्यं चिरत्नं ²कर्म कर्मफलं चेति ॥

LXXXII. नवानुपूर्वसमाधिसमापत्तयः । तद्यथा ॥

चत्वारि ध्यानानि चतस्र आरूप्यसमापत्तयो ³निरोधसमाप-
त्तिश्चेति ॥

LXXXIII. द्वात्रिंशल्लक्षणानि । तद्यथा ॥

चक्रांकितपाणिपादतलता । ⁴मुप्रतिष्ठितपाणिपादतलता ।
⁵जालाबलबद्धांगुलिपाणिपादतलता । मृदुतरुणहस्तपादतल-
ता । ⁶सप्नोत्सदता । दीर्घांगुलिता । ⁷आयतपाणिता । ⁸ऋजुगात्रता ।
⁹उत्संगपादता । ¹⁰ऊर्ध्वाग्ररोमता । ऐनेयजंघता । ¹¹प्रलंबबाहुता ।
¹²कोषगतवस्तिगुह्यता । सुवर्णवर्णता । ¹³शुक्लच्छविता । ¹⁴प्रदक्षिणा-
वर्तकरोमता । ¹⁵ऊर्णालंकृतमुखता । ¹⁶सिंहपूर्वातकायता । ¹⁷सुसं-
वृतस्कंधता । ¹⁸चित्तांतरांशता । रसरसाग्रता । ¹⁹न्यग्रोधपरिमंडलता ।

¹ I. आर्यस°.

² C. कर्म°.

³ I. °धसमाधिकश्चेति ॥

⁴ C. सद्य-

नतिष्ठित°.

⁵ I. जालाबलवर्जांगुलिपाणि°.

Burnouf, Lotus, p. 573, जालावद्धव-
जांगु°.

⁶ I. सप्नोत्सदता. C. सप्नोत्सदता°. Mahāvvyut. सप्नोत्सदः.

⁷ I. आयतपाणिता. C. आयतपाणिहिता°.

⁸ C. ऋजुगा°.

⁹ I. उत्संगपादता. C. उत्संगपा°.

See Lotus, p. 573.

¹⁰ I. उड्गिरो°.

¹¹ I. पद्मरूवाहुता. C. पद्मरूवाहता°.

Cf. Mahāvvyut. स्थितानवनतप्रलंबबाहुता.

¹² I. °वड्गिगुह्यता. C. °वड्गिगुह्यता°.

¹³ I. शुक्ल°.

¹⁴ I. °शावर्त्तक°.

C. °शावर्त्तक°.

¹⁵ I. ऊर्णालंकृत°.

C. उर्णालंकृतमु°.

¹⁶ Lalitavist.

°पूर्वाङ्गका°.

¹⁷ I., C. सुसंभृत°.

Mahāvvyut. सुसंभृत°.

¹⁸ I. चित्तांतरागता°.

C. चित्तांतरागता°. Mahāvvyut. चित्तांतरांस°.

¹⁹ C. न्यग्रोध°.

उष्णीषशिरस्कृता । ¹प्रभूतजिह्वता । सिंहहनुता । शुक्रहनुता । ²सम-
दंतता । ³हंसविक्रांतगामिता । ⁴अविरलदंतता । समचत्वारिंशदं-
तता । अभिनीलनेत्रता । ⁵गोपक्षनेत्रता चेति ॥

LXXXIV. अशीत्यनुव्यंजनानि । ⁶तद्यथा ॥

ताम्रनखता । स्निग्धनखता । ⁷तुंगनखता । ⁸छत्रांगुलिता । ⁹चि-
त्रांगुलिता¹⁰ । अनुपूर्वांगुलिता । ¹¹गूढशिरता । ¹²नियंथिशिरता ।
गूढगुल्फता¹³ । अविषमपादता । सिंहविक्रांतगामिता । नागविक्रां-
तगामिता । हंसविक्रांतगामिता । वृषभविक्रांतगामिता । प्रदक्षिण-
गामिता । चारुगामिता । अवक्रगामिता । ¹⁴वृक्षगात्रता । ¹⁵मृष्टगात्र-
ता । अनुपूर्वगात्रता । शुचिगात्रता । मृदुगात्रता । विशुद्धगात्रता ।
परिपूर्णव्यंजनता । ¹⁶पृथुचारुमंडलगात्रता । समक्रमता । विशुद्धने-
त्रता । ¹⁷सुकुमारगात्रता । अदीनगात्रता । उत्साहगात्रता । गंभीर-
कुक्षिता । ¹⁸प्रसन्नगात्रता । ¹⁹सुविभक्तांगप्रत्यंगता । वित्तिमिरशुद्धा-
लोकेता । ²⁰वृक्षकुक्षिता । मृष्टकुक्षिता²¹ । अभुमकुक्षिता²² । क्षामकुक्षिता ।

¹ C. has प्रसन्नखरता (for ब्रह्मखरता ?) for those two words in I.
C. समंतता. Mahāvvyut. समदंतः. ³ I., C. °क्रांतगामिता.

⁵ C. गोपक्षभूता.

⁶ C. omits तद्यथा.

⁷ I. तुंगनता.

² I. समंततता.

⁴ I. अविरदंतता.

⁸ I. छत्रांगुलिता.

⁹ I. चित्रांगुलिता.

¹⁰ Left out in C. I. अनुपूर्वांगुलिता.

¹¹ I. गूढशिः°.

¹² I. नियंथिशिः°. C. नियंथिः°.

¹³ I. अविषम°.

¹⁴ I. वृक्षगामिता.

¹⁵ C. मृदुगात्रता.

¹⁶ C. पृथुचारु°.

¹⁷ I. सुकुमा°.

¹⁸ I. प्रसन्नगात्रता.

¹⁹ C. सुविभक्तांग°.

²⁰ I. वृक्षकुक्षिता. C. वृक्षकुक्षिता.

Lalitavist. वृक्षकुक्षिः°.

²¹ I., C. अभुमकुक्षिता.

²² I. अक्षोम°.

गंभीरनाभिता।¹प्रदक्षिणावर्तनाभिता। समंतप्रासादिकता।²शुचि-
समुदाचारता।³अपगततिलकगात्रता।⁴तूलसदृशसुकुमारपाणि-
ता।⁵स्निग्धपाणिलेखता। गंभीरपाणिलेखता।⁶आयतपाणिलेख-
ता। नात्यायतवचनता। बिंबप्रतिबिंबोष्ठता।⁷मृदुजिह्वाता। तनु-
जिह्वाता। रक्तजिह्वाता।⁸मेघगार्जिघोषता। मधुरचारुमंजुस्वरता।
⁹वृत्तदंष्ट्रता।¹⁰तीक्ष्णदंष्ट्रता।¹¹शुक्लदंष्ट्रता।¹²समदंष्ट्रत।¹³अनुपूर्वदं-
ष्ट्रता। तुंगनासता। शुचिनासता। विशालनयनता। चित्रपद्मता।
¹⁴सितासितकमलदलनयनता।¹⁵आयतभ्रूकता।¹⁶शुक्लभ्रूकता। सु-
स्निग्धभ्रूकता।¹⁷पीनायतभुजलता।¹⁸समकर्णता।¹⁹अनुपहतकर्णेन्द्रि-
यता।²⁰अविम्लानललाटता। पृथुललाटता।²¹सुपरिपूर्णोत्तमां-
गता।²²ध्रुमरसदृशकेशता।²³चित्रकेशता।²⁴गुडाकेशता। असंमुणि-
तकेशता।²⁵अपरुषकेशता। सुरभिकेशता।²⁶श्रीवत्समुक्तिकनंद्या-
वर्तलक्षितपाणिपादतलता चेति॥

LXXXV. चक्रवर्तिनां सप्त रत्नानि । तद्यथा ॥

चक्ररत्नमश्वरत्नं हस्तिरत्नं मणिरत्नं स्त्रीरत्नं खड्गरत्नं²⁷परि-
णायकरत्नं चेति॥

- ¹ C. °क्षिणवर्त्त° . ² C. शुचिसमुदारारता . ³ I. °ततैलकानगा° . C. ततैलकोलगा° .
⁴ I. तुनसदृशसुकुमार° . C. --- सदृशसुकुमार° . ⁵ I., C. °लेखिता . ⁶ I. °लेपता . ⁷ The
same word is repeated twice in C. ⁸ I. °गर्जित° . ⁹ I. वृत्तदंष्ट्रता . ¹⁰ I. °क्ष्णदष्टता .
¹¹ I. सुस्यादंष्ट्रता . ¹² I. °दृष्टता . ¹³ I. °पूर्वदृष्टता . ¹⁴ I. सीतासीतकनलदसनयनता .
C. सीतोसीतकमलदलनेयनता . ¹⁵ I. अ. यतकुता . ¹⁶ I. शुक्लभ्रू° . ¹⁷ C. °तभुजेलाता° .
¹⁸ I. समकृष्णता . ¹⁹ I. °तकर्णेदिष° . ²⁰ C. °रिस्यावलला° . ²¹ I. °पूर्णानुमांग° .
C. °पूर्णोत्तमांग° . ²² I., C. °सदृशाकश° . ²³ I. °चक्रशता . ²⁴ I. गुह्यकश° .
C. गुह्यकेश° . ²⁵ I. अपरुषशता . C. अपरुषकोता . ²⁶ I. °नधचतुलक्षि-
तपाणिपादात्° . C. नंद्यावर्तुलेनितपाणिपादातनाता . ²⁷ I. परिणायक° .

LXXXVI. तच्च त्रयोऽध्वानः । ²तद्यथा ॥
अतीतो³ऽध्वानागतो⁴ऽध्वा ⁵प्रत्युत्पन्नोऽध्वा चेति ॥

LXXXVII. चत्वारः ⁶कल्पाः । तद्यथा ॥
⁷अंतरकल्पा महाकल्पाः शून्यकल्पाः सारकल्पाश्चेति ॥

LXXXVIII. चत्वारि ⁸युगानि । तद्यथा ॥
⁹कृतयुगं चेता¹⁰ द्वापरं ¹¹कलियुगं चेति ॥

LXXXIX. लोकद्वयं । ¹²तद्यथा ॥
सत्त्वलीको भाजनलोकश्चेति ॥

XC. ¹³चत्वारो योनयः । तद्यथा ॥
अंडजः संस्वेदजो ¹⁴जरायुज उपपादुकश्चेति ॥

XCI. पंच कषायाः । ¹⁵तद्यथा ॥
क्लेशकषायो दृष्टिकषायः ¹⁶सत्त्वकषाय ¹⁷आयुःकषायः कल्प-
कषायश्चेति ॥

¹ I. ऽध्वानः. ² C. omits तद्यथा. ³ I. अध्वा. ⁴ I. अध्वा. ⁵ I. प्रत्युत्पन्नाऽध्वा.
⁶ C. कल्पाः and the same in the following four words. C. omits तद्यथा. ⁷ I. अनुतरक°.
C. अनुसरक°. I. रुणा and शर्शि for शून्य and सार. ⁸ I., C. युगाः. C. omits तद्यथा.
⁹ I. कृतयुग. C. कृतयुगः. ¹⁰ I. द्वाप. C. द्वापरः. ¹¹ I., C. कलियुगश्चेति.
¹² C. omits तद्यथा. ¹³ I. चतुर्योनिषु. C. चतुर्योनिः. C. omits तद्यथा. ¹⁴ I. °युज.
¹⁵ C. omits तद्यथा. ¹⁶ I. सूत्रक°. ¹⁷ I. चरुक°.

XCII. ¹त्रयः सत्त्वाध्याः । तद्यथा ॥

पूर्वातकोटिपरिज्ञाया अपरांतकोटिपरिज्ञायाश्चतुर्मात्रकोटि-
परिज्ञायाश्चेति ॥

XCIII. दश ज्ञानानि । तद्यथा ॥

दुःखज्ञानं ²समुदयज्ञानं निरोधज्ञानं ³मार्गज्ञानं धर्मज्ञान-
⁴मन्वयज्ञानं ⁵संवृतिज्ञानं परचित्तज्ञानं क्षयज्ञानमनुत्पादज्ञानं
चेति ॥

XCIV. पंच ज्ञानानि । ⁶तद्यथा ॥

आदर्शनं समतां ⁷प्रत्यवेक्षणां ⁸कृत्यानुष्ठानं ⁹सुविशुद्ध-
धर्मधातुज्ञानं चेति ॥

XCV. द्वे ¹⁰सत्ये । तद्यथा ॥

¹¹संवृतिसत्यं परमार्थसत्यं चेति ॥

XCVI. ¹²चतुरार्यसत्येषु षोडश क्षांतिज्ञानलक्षणाः । तद्यथा ॥

दुःखे धर्मज्ञानक्षांतिर्दुःखे धर्मज्ञानं ¹³दुःखेऽन्वयज्ञानक्षांति-
र्दुःखेऽन्वयज्ञानं । समुदये धर्मज्ञानक्षांतिः समुदये धर्मज्ञानं

¹ C. तत्र सत्त्वाध्याः तद्यथा कतमा. I. तत सत्त्वाध्याः. ² I. चतुर्मात्रोपरि°. C. °परिक्षेयाः ।
चेति ॥ ॥ ³ I. reads मयासमुदयः. ⁴ Left out in C. ⁵ I., C. अर्थयः.
⁶ I., C. संवृतिः. ⁷ °ज्ञानश्चेति. ⁸ Omitted in C. ⁹ C. °वेक्षणा.
¹⁰ I., C. °नुष्ठानं. ¹¹ I., C. °ज्ञानश्चेति. ¹² I. सत्य । त°. ¹³ I., C. संवृति°. ¹⁴ I. चतुरार्यसत्ये°. ¹⁵ I. दुःखेताद्वयज्ञा°. C. दुःखे चद्वय°. Afterwards C. and I. both
read ऽद्वय for चद्वय°.

समुदयेऽन्वयज्ञानक्षांतिः समुदयेऽन्वयज्ञानं । निरोधे धर्मज्ञान-
नक्षांतिर्निरोधे धर्मज्ञानं निरोधेऽन्वयज्ञानक्षांतिर्निरोधेऽन्वय-
ज्ञानं । ¹ मार्गे धर्मज्ञानक्षांतिर्मार्गे धर्मज्ञानं मार्गेऽन्वयज्ञानक्षा-
तिर्मार्गेऽन्वयज्ञानं चेति ॥

XCVII. ² तच्च दुःखसत्ये चत्वार आकाराः । ³ तद्यथा ॥
⁴ अनित्यतो ⁵ दुःखतः शून्यतो ⁶ ऽनात्मतश्चेति ॥

XCVIII. ⁷ समुदयसत्ये चत्वार आकाराः । तद्यथा ॥
⁸ हेतुतः समुदयतः प्रभवतः प्रत्ययतश्चेति ॥

XCIX. निरोधसत्ये चत्वार आकाराः । तद्यथा ॥
निरोधतः ⁹ शांततः प्रणीततो ¹⁰ निःसरणतश्चेति ॥

C. मार्गसत्ये चत्वार आकाराः । तद्यथा ॥
मार्गतो न्यायतः प्रतिपत्तितो ¹¹ नैर्याणिकश्चेति ॥

CI. चत्वारः समाधयः । तद्यथा ॥
आलोकं वृतालोकं एकादशप्रतिष्ठं ¹² आनंतर्यसमाधि-
श्चेति ॥

¹ I. reads मार्गा throughout. ² I. and C. read °सत्य in the titles of this and the following four sections. ³ C. omits तद्यथा. ⁴ I. अनित्यतः. ⁵ C. दुःखै. I. खः.

⁶ I. सनात्म°. ⁷ I. सर्वदुःखसंता चत्वार आरानि। C. omits तद्यथा. ⁸ I. हेततः.

⁹ Left out in I. ¹⁰ I., C. सरणश्चेति. Mahāvīyut. निःसरणः. ¹¹ I. नैर्याणिक°

C. नैर्याणिक°. Mahāvīyut. नैर्याणिकः. ¹² I. आनन्वयै°.

CII. ¹तत्राष्टौ - - - पुद्गलाः । तद्यथा ॥

स्रोतआपन्नफलप्रतिपन्नकः स्रोतआपन्नः ²सकृदागामिफल-
प्रतिपन्नकः सकृदागाम्यनागामिफलप्रतिपन्नकोऽनागाम्यर्हत्फ-
लप्रतिपन्नको ⁴ऽर्हश्चेति ॥

CIII. ⁵तथाष्टौ प्रतिपुद्गलाः । तद्यथा ॥

अज्ञानुसारी धर्मानुसारी ⁶स्रोतआपन्नो ⁷देवकुलंकुलो ⁸मनु-
ष्यकुलंकुलः सकृदागामिफलः अज्ञाविमुक्तिर्दृष्टिप्राप्त एकवीचिको
ऽनागाम्यन्तरापरिनिर्वाय्युपहत्यपरिनिर्वाय्यभिसंस्कारपरिनिर्वा-
यी भुतोऽर्द्धभुतः सर्वास्तान्भुतो ¹¹दृष्टधर्मसमः कायसाक्षी खड्ग-
श्चेति ॥

CIV. ¹²MS. I.

तदनु द्वादशाकारधर्मचक्रप्रवतकं कटमतः । तद्यथा । इदं दुःख-
मार्यसत्यमिति भिन्नवः पूर्वमनुश्रुय तेषु धर्मेषु योनिस्मि मनसि-
गवतः चक्षुरुदपादि । ज्ञानमुत्पादि चित्योत्पादि । चुचिरुदपादि ।
इत्येकपरिचतकः १ इदं दुःखमार्यसत्यं स तत्र खल्वभिज्ञातं इति भि-
न्नवः । इत्यादि पूर्ववदितियः ॥ इदं दुःखसमुदयमार्यसत्त्वं तत्र खल्व-

¹ I., C. तत्राष्टौ मंजुपुरं चपुंगलाः ।

² I., C. सकृदागा°.

³ C. °प्रतिपन्नः.

⁴ I. अर्हश्चेति. C. अहतश्चेति.

⁵ I. तद्यथा. C. तथा.

⁶ I. स्रोत आपुषु.

⁷ C. देवंकफलगतः.

⁸ C. मनुष्यगन्गनः. I. मनुष्यगन्गनः.

⁹ I. अंतरीयंपरि°.

¹⁰ I. अर्द्धभुतः.

¹¹ C. दृष्टधर्म°.

¹² This part of the MSS. is so full of blunders,

that it seems more useful to give the exact text of both MSS. It is clearly a quotation from some such a passage as Lalitavistara, p. 542: Mahāvagga I, 6, 23 seq.

भिज्ञाय प्रहीणमिति हित्यादि तृतीयः। तथा इदं दुःखनिरोधआर्य्य-
सत्यमिति हिप्रत्येकः ॥ इदं दुःखनिरोधआर्य्यसत्यं तत्र खल्वभिज्ञाय
शास्त्रात् कर्त्तव्यमिति हित्य द्वितीयः। इदं दुःखनिरोधआर्य्यसत्य
तत्र खलु भिज्ञाय शास्त्रात् द्वितीय। तद्यथा इदं दुःखमार्गगामि-
नि प्रतिपदार्य्यसत्यमिति त्येक ॥ इदं दुःखमोक्षगामिनी प्रतिप
इत्यार्य्यसत्यं तत्र खलु भिज्ञाय भावयितव्यमिति हि भिक्षव इत्यादि
तृतीयः ॥ परिवर्त्त इत्येव द्वादशाकारधर्मचक्रप्रवर्त्तनमिति ॥

MS. C.

तदनु द्वादशाकारधर्मचक्रप्र-
वर्त्तकः। कतमत। इदं दुःखमार्य-
सत्यमिति भिक्षवः। पूर्वमनुश्रु-
यतेषु धर्मेषु योनिशो मनसिग-
वतः॥ चक्षुरुदपादि। ज्ञानमुत्पा-
दि चित्तोत्पादि। चुचिरुत्पादि॥
इत्येकपरिवर्त्तकं इदं दुःखमार्य-
सत्यं तत्र खल्वभिज्ञाय परिज्ञा-
तमिति हि भिक्षवः। पूर्वम-
नुश्रुयतेषु योनिशो मनसिङ्ग-
वृतः॥ इति द्वितीयः ॥ इदमार्य-
सत्यं तत्र खल्वभिज्ञातं इति भि-
क्षवः। इत्यादि पूर्ववदितियः ॥

Restored Text.

तदत्र द्वादशाकारधर्मचक्रप्र-
वर्त्तकं। कतमत। इदं दुःखमार्यस-
त्यमिति(मे) भिक्षवः पूर्वमननु-
श्रुतेषु धर्मेषु योनिशो मनसिकु-
र्वतः चक्षुरुदपादि ज्ञानमुदपादि
विद्योदपादि भूरिरुदपादीत्येकं
परिवर्त्तकं। इदं दुःखमार्यसत्यं
तत्र खल्वभिज्ञाय परिज्ञातमिति
हि(मे) भिक्षवः पूर्वमननुश्रुतेषु
धर्मेषु योनिशो मनसिकुर्वत इति
द्वितीयं। इदं दुःखमार्यसत्यं तत्र
खल्वभिज्ञाय परिज्ञातमिति भि-
क्षव इत्यादि पूर्ववदिति तृतीयं॥

इदं दुःखसमुदयमार्यसत्यं तत्र खल्वभिज्ञाय प्रहीणमिति हीत्यादि तृतीयं ॥

तथा इदं दुःखनिरोधआर्यसत्यमिति हि प्रत्येकः ॥ इदं दुःखनिरोधआर्यसत्यं तत्र खल्वभिज्ञाय साक्षात् कर्तव्यमिति हीत्यादि । द्वितीयः । इदं दुःखनिरोधआर्यसत्यं तत्र खल्वभिज्ञाय साक्षात्कृतमिति द्वितीयः ।

तथा इदं दुःखमार्गगामिनि प्रतिपदार्थ सत्यमिति प्रत्येक । इदं दुःखमोक्षगामिनी प्रतिपत् ॥ इत्यार्यसत्यं तत्र खल्वभिज्ञाय भा-

[तथेदं दुःखसमुदयमार्यसत्यमिति प्रत्येकं । इदं दुःखसमुदयमार्यसत्यं तत्र खल्वभिज्ञाय प्रहीतव्यमिति द्वितीयं ।] इदं दुःखसमुदयमार्यसत्यं तत्र खल्वभिज्ञाय प्रहीणमिति हीत्यादि तृतीयं ।

तथेदं दुःखनिरोधमार्यसत्यमिति हि प्रत्येकं । इदं दुःखनिरोधमार्यसत्यं तत्र खल्वभिज्ञाय साक्षात्कर्तव्यमिति हीत्यादि द्वितीयं । इदं दुःखनिरोधमार्यसत्यं तत्र खल्वभिज्ञाय साक्षात्कृतमिति तृतीयं ॥

तथेदं ¹दुःखमार्गगामिनी प्रतिपदित्यार्यसत्यमिति प्रत्येकं । इदं दुःखमोक्षगामिनी प्रतिपदित्यार्यसत्यं तत्र खल्वभिवि-

¹ It ought to be दुःखनिरोधमार्गगामिनी, or, as the MS. gives afterwards, दुःखमोक्षगामिनी.

तव्यमिति हि भिक्षव इत्यादि
तृतीयः

ज्ञाय भावयितव्यमिति हि भि-
क्षव इत्यादि द्वितीयं ।

[इदं दुःखमोक्षगामिनी प्र-
तिपदित्यार्यसत्यं तच्च खल्वभि-
ज्ञाय भावितमिति तृतीयं ॥]

परिवर्त्त इत्येव द्वादशाकार-
धर्मचक्रप्रवर्तनमिति ॥ ॥

CV. तच्च दानं त्रिविधं । तद्यथा ॥

धर्मदानमांमिषदानं मैत्रीदानं चेति ॥

CVI. शीलं त्रिविधं । ²तद्यथा ॥

संभारशीलं कुशलसंयाहशीलं सत्त्वार्थक्रियाशीलं चेति ॥

CVII. क्षांतिस्त्रिविधा । तद्यथा ॥

³धर्मनिध्यानक्षांतिर्दुःखाधिवासनाक्षांतिः ⁴परोपकारधमक्षां-
तिश्चेति ॥

CVIII. वीर्यं त्रिविधं । तद्यथा ॥

⁵संनाहवीर्यं ⁶प्रयोगवीर्यं ⁷परनिष्ठावीर्यं चेति ॥

¹ I. आनियदा°.

² C. omits from here to section CXVII. I. reads सत्वर.

³ C. धर्मेण.

⁴ C. °रक्षण.

⁵ I. सना°.

⁶ I. परिनिष्ठा°.

CIX. ध्यानं त्रिविधं । तद्यथा ॥

सदोषापकर्षध्यानं ¹ सुखवैहारिकध्यानमंशेषवैभूषितध्यानं
चेति ॥

CX. प्रज्ञा त्रिविधा । तद्यथा ॥

श्रुतमयी चिंतामयी भावनामयी चेति ॥

CXI. उपायस्त्रिविधः । तद्यथा ॥

सर्वसत्त्वावबोधकः ² सत्त्वार्थाभावकः ³ क्षिप्रसुखाभिसंबोधि-
श्चेति ॥

CXII. प्रणिधानं त्रिविधं । तद्यथा ॥

⁴ सुस्थानप्राबंधिकं ⁵ सत्त्वार्थप्राबंधिकं बुद्धक्षेत्रपरिशोधकं
चेति ॥

CXIII. बलं त्रिविधं । तद्यथा ॥

कर्मव्यावर्तकं ⁶ क्लेशोपकर्षकं ⁷ मानप्रमादादिव्यावर्तकं चेति ॥

CXIV. ज्ञानं त्रिविधं । तद्यथा ॥

⁸ अविकल्पकं विकल्पसमभावबोधकं ⁹ सत्त्वार्थोपायपरोक्षं
चेति ॥

CXV. ¹⁰ तत्त्वावरणे द्वे । तद्यथा ॥

¹¹ क्लेशावरणं ज्ञेयावरणं चेति ॥

¹ C. सखुवै०.

² I. अशेषवै०.

³ I. सत्त्वार्थ०.

⁴ I. ० प्रसुखाभि०.

⁵ I. सुस्थाने प्रा०.

⁶ I. सत्त्वार्थप्राबंधिकं.

⁷ I. ज्ञाशापक०.

⁸ I. मारप्रमा०.

⁹ I. अविकल्पकं.

¹⁰ I. सत्त्वार्थोपा०.

¹¹ I. आवरणे द्वयोः ।

¹² I. क्लेशवर०.

॥ धर्मसंग्रहः ॥

CXVI. ¹नैरात्म्यं द्विविधं । तद्यथा ॥

धर्मनैरात्म्यं पुद्गलनैरात्म्यं चेति ॥

CXVII. संभारो द्विविधः । तद्यथा ॥

पुण्यसंभारो ज्ञानसंभारश्चेति ॥

CXVIII. तत्र षट् समाध्यावरणानि । तद्यथा ॥

²कौसीद्यं मानं शाठ्यमौद्वत्यमनाभोगः सत्याभोगश्चेति ॥

CXIX. तत्र ³प्रतिपत्त्याद्यौ प्रहाणसंस्काराः । तद्यथा ॥

अद्वा बुद्धो व्यायामः ⁴प्रश्रब्धिः स्मृतिः संप्रजन्यं चेतनोपेक्षा
चेति ॥

CXX. तत्र चत्वारो ⁵द्वीपाः । तद्यथा ॥

⁶पूर्वविदेहो जंबुद्वीपोऽपरगोदानिरुत्तरकुसुद्वीपश्चेति ॥

CXXI. ⁸अष्टावुष्णनरकाः । तद्यथा ॥

संजीवः ⁹कालसूत्रः संघातो रौरवो महारौरवस्तपनः ¹⁰प्रता-
पनोऽवीचिश्चेति ॥

¹ C. नैरात्मा द्वि°.
सद्यौ.

⁴ I. प्रमेद्विः. See section XLIX.

² I. कौशीत्यां आनमुत्सं । शाप आदुत्यः.

⁵ I. दीपाः.

³ C. भिसत्वा

⁶ I. °विदह.

⁷ C. °गोवरि. Mahāvvyut. °गोदनीय. Pāli °goyāna (=°गोदान Childers).

⁸ I. उस्तनरका.

⁹ I. कारशूत्र. C. कारसूत्र.

¹⁰ I. पतपन. C. प्रतपन.

CXXII. अष्टौ शीतनरकाः । तद्यथा ॥

¹अर्बुदो ²निरर्बुदोऽटटोऽ ³पपो ⁴हाहाधर ⁵उत्पलः ⁶पद्मो महा-
पद्मश्चेति ॥

CXXIII. सप्त ⁷पातालानि । तद्यथा ॥

⁸धरणितलोऽचलो ¹⁰महाचल आपः ¹¹कांचनः ¹²संजीवो
नरकश्चेति ॥

CXXIV. द्वौ ¹³चक्रवाडौ । तद्यथा ॥

चक्रवाड ¹⁴महाचक्रवाडौ चेति ॥

CXXV. ¹⁶अष्टांगपर्वताः । तद्यथा ॥

¹⁷युगंधर ¹⁸ईशाधरः खदिरकः सुदर्शनो ¹⁹विनतकोऽश्वकर्णो
नेमिंधरगिरिः सुमेरुश्चेति ॥

CXXVI. सप्त ²⁰सागराः । तद्यथा ॥

क्षारः क्षीरो दध्युदधिर्घृतं मधुः सुरा चेति ॥

¹ I. अचदः.

² I. निबुदः.

C. निबुदः.

³ Mahāvyyut.

हहवः and ⁴ हुहुवः for

अपप and हाहाधर in our list.

⁵ I., C. उत्पन्न.

⁶ I., C. पद्म; and after

this word, सौगन्तिक and पूंडरीक; see Notes.

⁷ I. पातालानि.

⁸ I. धरणितनः.

⁹ I. अचनः.

¹⁰ I. महाचनः.

¹¹ C. काचर.

¹² I. संजीवः.

¹³ I., C. चक्रवादौ.

C. omits तद्यथा, and does so in the following two sections.

¹⁴ I. °वाद.

¹⁵ I. °वादौ.

¹⁶ I. अस्तंगपर्व°. C. अष्टांगनपर्व°.

¹⁷ C. युग°.

¹⁸ I., C. तशाधार.

¹⁹ I., C. विनोत.

²⁰ I. शा°.

²¹ I. अपम्रधि.

²² I. मृतं.

CXXVII. तत्र षट् कामावचरा देवाः । तद्यथा ॥

¹ चातुर्महाराजकायिकास्त्रायस्त्रिंशस्तुषिता यामा निर्माणर-
तयः परनिर्मितवशवर्तिनश्चेति ॥

CXXVIII. अष्टादश रूपावचरा देवाः । तद्यथा ॥

² ब्रह्मकायिका ब्रह्मपुरोहिता ब्रह्मपार्षद्या महाब्रह्माणः ³ परी-
ताभा अप्रमाणाभा ⁴ आभास्वराः ⁵ परीतशुभाः ⁶ शुभकृत्ता ⁷ अन-
भक्ताः पुण्यप्रसवा बृहत्फला ⁸ असंज्ञिसत्त्वा अवृहा ⁹ अतपाः
सुदृशाः सुदर्शना अकनिष्ठाश्चेति ॥

CXXIX. चत्वारोऽ¹⁰रूपावचरा देवाः ॥

¹¹ आकाशानंत्यायतनोपगा ¹² विज्ञानानंत्यायतनोपगा ¹³ आ-
किंचन्यायतनोपगा ¹⁴ नैवसंज्ञानासंज्ञायतनोपगाश्चेति ॥

CXXX. ¹⁵ त्रिविधालंघनाः । तद्यथा ॥

सत्यालंघना धर्मालंघनानालंघना चेति ॥

CXXXI. त्रिविधा महामैत्री । तद्यथा ॥

¹⁶ सत्यालंघना धर्मलंघनानालंघना चेति ॥

¹ I. °कायिकादेवाः. ² I. वशकायिका. ³ I. परिताभाः. ⁴ I. अभस्वरा.
⁵ I., C. परीत°. ⁶ I., C. शुभकृष्णाः. ⁷ I. अनद्रुकाः. ⁸ C. असंज्ञिसत्त्वा. I. °सत्याः.
⁹ I. अवपाः. C. अतपा.
¹⁰ I., C. आरुप°. ¹¹ I. आभागानित्यायतनादेवा.
C. आभोगानित्यायतनोपगाः. ¹² I. विज्ञानायतनोपगाः. C. विज्ञायतनोपगाः. ¹³ I. अकिं.
¹⁴ I. °नासंज्ञायनोप°. ¹⁵ I. त्रिविधामंदारुणाः. C. omits तद्यथा and does so in
the following two sections. ¹⁶ I. सत्त्वल°.

CXXXII. त्रिविधं ¹ कर्म । तद्यथा ॥

² दृष्टधर्मवेदनीयमुत्पद्यवेदनीयमपरवेदनीयं चेति ॥

CXXXIII. त्रिविधं ⁴ प्रातिहार्यं । तद्यथा ॥

⁵ ऋद्धिप्रातिहार्यमादेशनाप्रातिहार्यमनुशासनीप्रातिहार्यं चेति ॥

CXXXIV. अष्टावक्षणाः । तद्यथा ॥

⁶ नरकोपपत्तिस्तिर्यगुपपत्तिर्यमलोकोपपत्तिः प्रत्यंतजनपदोपपत्तिर्दीर्घायुषदेवोपपत्तिरिन्द्रियविकलता मिथ्यादृष्टिश्चित्तोत्पादविरागितता चेति ॥

CXXXV. त्रिविधा विकल्पाः । तद्यथा ॥

अनुस्मरणविकल्पः ¹¹ संतिरनविकल्पः सहजविकल्पश्चेति ॥

CXXXVI. चत्वारः समाधयः । तद्यथा ॥

¹² शूरंगमो गगणगंजो विमलप्रभः ¹⁴ सिंहविक्रीडितश्चेति ॥

CXXXVII. चतुर्दशाव्याकृतवस्तूनि । तद्यथा ॥

शाश्वतो लोकोऽशाश्वतो लोकः ¹⁵ शाश्वतश्चाशाश्वतश्च ¹⁶ नैव

¹ I. त्रिविधि क्त्वा.

² I. दृष्टधर्मवे०. C. दृष्टधर्मे वेद०.

³ C. उत्पात्यवे०.

⁴ I. ० योः.

⁵ I. संतिप्र०. C. संतिप्रातिहा०.

⁶ I. नरकोपेतिः.

⁷ I. त्रिर्यगुपपत्तिः.

⁸ I. ० पादो.

⁹ I. दीर्घायुषदेवो०. C. दीर्घायुषदशो०.

¹⁰ I. ० यविकाता.

C. ० यविकसिता.

¹¹ C. सनीरणवि०.

¹² I. ० रंगिमः.

¹³ I. गगन०.

¹⁴ I., C. ० विक्रीडित०.

¹⁵ I., C. शाश्वताशाश्वतश्च.

¹⁶ I., C. नैवशाश्वताशाश्वतश्च.

शाश्वतो नाशाश्वतश्च^१। अंतर्वाँल्लोकोऽनंतर्वाँल्लोकोऽतंवाँश्चानंत-
र्वाँल्लोकश्च^२ नैवांतवान्नानंतवाँश्च।^३ भवति तथागतः परं मरणाच्च
^४न भवति तथागतः परं मरणाच्च^५ भवति च न भवति च तथा-
गतः परं मरणाच्चैव भवति न न भवति तथागतः परं मरणात्। सं
जीवस्तच्छरीरमन्यो जीवोऽन्यच्छरीरं चेति ॥

CXXXVIII. त्रीणि कुशलमूलानि। तद्यथा ॥

अद्वेषोऽलोभोऽमोहश्चेति ॥

CXXXIX. ^{११}एतद्विपर्ययात्त्रीण्यकुशलमूलानि। तद्यथा ॥

लोभो मोहो द्वेषश्चेति ॥

CXL. ^{१२}तिस्रः शिक्षाः। तद्यथा ॥

^{१३}अधिचित्तशिक्षाधिशीलशिक्षाधिप्रज्ञाशिक्षा चेति ॥

इति नागार्जुनपादविरचितोऽयं^{१४} धर्मसंग्रहः^{१५} समाप्तः ॥ ॥

॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ शुभमस्तु सर्वदा ॥ ॥

^१ I., C. अंतवानलोकः.

^२ I., C. अनंतवानलोकः.

^३ I., C. अंतवाश्चानंतवाँल्लोकश्च.

^४ I. नैवांतवानांतवश्च. C. नैवांतवाच्यंतरश्च.

^५ I. °गतः परं मरन्यद्रून. C. °परं मरनाच्च.

^६ I. °गतः परं मरन्वाच्च. C. परं मरनाच्च.

^७ I. भवति च। तथागतः परं मरणात्।

^८ I. नैव भवति न भवति। तथागतः परं मरणात्. Left out in C.

^९ I. स भावः

तद्वरीरं. C. स जीवः। तत्सरीरं।

^{१०} I. अन्यो जीवोऽन्यत्सरीरेश्चे°. C. अन्यो जीवो

ऽन्यत्सरीरेश्चे°. ^{११} I. एतद्विपर्ययोत चाणि. C. एतद्विपर्ययात त्रीणि.

^{१२} I. त्रिंशंशि°.

C. त्रिंशः शि°, and omits तद्यथा.

^{१३} I. अधिचित्तशिक्षा.

^{१४} I., C. चित्तायां.

^{१५} C. समाप्निति ॥ ॥ शुभमस्तु ॥ ॥

NOTES.

॥ नमो रत्नत्रयाय ॥

रत्नत्रयं नमस्कृत्य सर्वसत्त्वहितोदयं ।

कथ्यते मोहनाशाय धर्मसारसमुच्चयं ॥

‘Having worshipped the jewel-triad, which causes the good of all beings, (this) collection of the essence of the law is told in order to destroy delusion.’ समुच्चय, unless it is a neuter noun, ought to be समुच्चयः. This introductory verse is found in both MSS., but the Chinese version reads differently, viz. ‘Salutation to all the Buddhas, whose knowledge is omniscience, and who are the teachers of gods and men; and to the laws preached by the immense and numberless Buddhas. (This is) a compendious collection of the names of the true laws preached (by them).’ This verse, though it is different in some degree, seems to be a translation of the verse found in F.

I. त्रीणि रत्नानि ‘The three treasures.’

Lalitav. p. 546, 2-7. Mahāvagga I, 4, 5; I, 6, 29-47 (Sacred Books of the East, XIII, 83 f. and 97-102). Childers, p. 402 b. Buddhō, Dhammo, Saṅgho. Burnouf, Introd. p. 221. Köppen, I, 550. Kern, I, 284. Cunningham, Ladak, p. 361 f. Hodgson, pp. 27, 53, 93. Beal, p. 99. Eitel, p. 150. ‘The Buddha, the Law, the Clergy.’ On Dharma, see Dhammapada, transl. by M. M., S. B. E., X, p. 3.

II. त्रीणि यानानि ‘The three vehicles.’

Saddharmap., chaps. I, II, III; cf. Burnouf, Lotus, p. 315. Āryamahākaruṇapuz-
darīkasūtra, transl. Feer, Ann. Mus. Guim. V, 172. Not in Pāli, Childers, p. 595 b. Beal, Catena, p. 253. Hodgson, pp. 60, 102, 145. Köppen, I, 418 f. Eitel, p. 151 f.—प्रत्येकयान instead of प्रत्येकबुद्धयान occurs in Saddharmap., chap. I, verse 10. Sometimes ‘Two vehicles’ are mentioned, viz. महायान ‘Great vehicle,’ to which the बुद्धयान belongs, and हीनयान ‘Small or inferior vehicle,’ to which the श्रावक and प्रत्येकबुद्धयान belong.

एकयान ‘The single vehicle,’ Saddharmap., chap. II, ver. 101 (Sacred Books of the East, XXI, 53).

III. पंच बुद्धाः 'The five (Dhyâni)-Buddhas,' cf. sects. IV and XII.

Rgyud XIX, 20 (Feer, p. 343): पंचतथागतमंगलगाथा. Burnouf, Introd. pp. 117, 557. Hodgson, pp. 27, 58, 64 n. 33, 93. Köppen, II, 27. Wassiljew, p. 187. Kern, I, 323 f.; II, 172, 380 n. Rh. Davids, p. 205. Cunningham, Ladak, p. 364. Wilson, II, 12, has six, viz. besides the five mentioned in our list, वज्रसत्त्व. On अमिताभ, see Sukhâvatî-vyûha, Anecd. Oxon., Aryan Series, I, Part II; Max Müller, Selected Essays, II, p. 313. Beal, Buddh. in Ch., pp. 128, 159 ff. Eitel, p. 6 f.

IV. चतस्रो देव्यः 'The four goddesses.'

Wilson, II, 12, 35, 36. Hodgson, pp. 93, 94. Wassiljew, p. 125. Kern, II, 173. Cunningham, Ladak, p. 364. Rgyud XIV, 33 (Feer, p. 330) has लोचना &c.; cf. Rgyud XXI, 3 (346). नामकी, III, 7 (295); IV, 12 (298). तारा, XIV, 49 (332) is called सर्वतथागतमाता; XVIII (339) is आर्यतारामूलकल्प.

Wilson gives प्रज्ञा, वज्रधात्री, लोचना (1), मामुखी (2), पाण्डरा (3), तारा (4), वज्रसत्त्वामिका, as wives of the Buddhas in sect. III, in the same order. And again, p. 27 (from the Trikândasesha): तारा (4); वसुन्धरा; धनदा or संपन्नदा; मरीची (sect. V, 3); लोचना (1).

V. पंच रक्षाः 'The five protectors.'

Cf. Wilson, II, 13; आर्यमारीचीनामधारणी, Rgyud XIII, 6 (Feer, p. 318).

Wilson gives प्रतिसरा (1); महासहस्रप्रमर्दिनी (2); महामयूरी; महाशेखरी (5); महामंत्रानुसारिणी (4); cf. sect. IV. On Râkshasîs, see Burnouf, Lotus, p. 140.

VI. सप्त तथागताः 'The seven Tathâgatas.'

Vipassî, Sikhî, Vessabhû, Kakusandho, Konâgamano, Kassapo (Sâkiyamuni). Buddhavamsa XXI seq.

Lalitav. pp. 5-6. Mahâvastu I, 2, 317 ff.; cf. समबुद्धक (सूत्र), Mdo. XXII, 4 (Feer, p. 272), and Rgyud XI, 8 (311); सप्ततथागतपूर्वप्रणिधानविशेषविस्तर, Rgyud X, 5 (309). Gâtaka I, 41-44. Pârâgika I, 3, 1 (Vinaya III, p. 7). Childers, p. 96 b. Burnouf, Introd. p. 317. Wilson, II, 5. Hodgson, pp. 94, 115; cf. p. 33. Hardy, Manual, p. 94 ff. Köppen, I, 314 f. Kern, I, 321 ff. Eitel, p. 122. Hemakandra, ver. 236, gives कांचन instead of कनकमुनि.

According to the Saptabuddhastotra (transl. Wilson, II, p. 5), cf. Cambridge Catalogue, p. 14,

विपश्चिन्	was born at	बंधुमती,	and became Buddha under a	पाटला tree.
शिखिन्	"	अरुण	"	" पुंडरीक "
विश्वभू	"	अनुपमा	"	" शाल "

ककुब्जं	was born at	क्षेमवती	and became Buddha under a	शिरीष	tree.
कनकमुनि	„	शोभनवती	„ „ „	उटुंबर	„
काश्यप	„	वाराणसी	„ „ „	न्यग्रोध	„
शाक्यसिंह	„	कपिलपुर	„ „ „	अश्वत्थ	„

And मैत्रेय will be born at केतुवती and will become Buddha under a नाग tree. On Tathâgata, see Max Müller, Dhammapada, p. 94, note.

VII. चत्वारो लोकपालाः 'The four guardians of the world.'

1. Dhaturattho; 2. Virûlho or Virûlako; 3. Virûpakkho; 4. Vessavano. Childers, p. 230b, under Mahârâgâ. Burnouf, Introd. p. 603 (Lotus, pp. 3, 98, 145). Burnouf (Introd. p. 601) identifies them with the Katurmahârâgas. Hardy, Manual, p. 24. Köppen, I, 250; II, 261. Kern, I, 291. Eitel, p. 145 (s.v. Tchaturmahârâdjas).

VIII. अष्टौ लोकपालाः.

IX. दश लोकपालाः.

X. चतुर्दश लोकपालाः.

XI. दश क्रोधाः 'The ten gods of anger.'

Wilson, II, 24, 33. Burnouf, Introd. p. 550. Köppen, II, 297. यमारि, vide Rgyud VII, 1, 2, 4 (Feer, p. 302); there are two, viz. कृष्ण° and रक्त°; besides, मंजुश्री is called यमारि. Cf. चक्रसंवर, Târanâtha, pp. 177, 235, 238, 240, 245.

XII. अष्टौ बोधिसत्त्वाः (cf. sect. III).

Wilson, II, 15. Rgyud XI, 11 (Feer, p. 312). Commonly only five are enumerated, viz. समंतभद्र, वज्रपाणि, रत्नपाणि, परमपाणि, विष्णुपाणि.

Köppen, II, 27. Hodgson, pp. 28, 58. Kern, II, 172 f. Vide Cunningham, Ladak, p. 364. Rh. Davids, p. 205. Wilson, II, 13, 14, has:—मैत्रेय (1), क्षेमभद्र (3), as sons of वैरोचन; अनंतगंज (2), वज्रपाणि (4), मंजुनाथ (5), as sons of अक्षोभ्य; क्षितिगर्भ (7), son of रत्नसंभव; स्वर्गभ (8), son of अमिताभ; सर्वनिवरणविष्कम्भिन् (6), son of अमोघसिद्ध. परमपाणि is the same as अवलोकितेश्वर, about whom see the Kârandavyûha (Cambridge Cat.), of which an abstract is given in Burnouf's Introd. p. 221 ff. (cf. Feer, p. 246), and which was edited in Calcutta, 1873, and the Saddharma, ch. XXIV. Kern, I, 324 ff.; II, 171 f. Beal, pp. 119 ff., 133 ff. Eitel, p. 18 ff.

Besides मंजुनाथ and मंजुश्री, which latter is his usual name, other compositions with मंजु occur as names of the same being, as °बोध, °देव, °भद्र, &c.; see Burnouf, Lotus, p. 498 ff.

XIII. षड्योगिन्यः 'The six goddesses of magic.'

Cf. Mahāvīyutp., sect. 192, where वज्रभृकुटी, वज्रांबुजा, वज्रांबुशी, वज्रसत्त्वशामुद्रा. Rgyud I, 11-13 (Feer, p. 293); II, 2, 4 (294); III, 5 (295): चतुर्थयोगिनीसंयुतात्मन्, IV, 8 (297); IV, 15 (298). वज्रवराही अभिधान, Rgyud III, 3 (294); cf. III, 7 (295). Tāranātha, transl. Schiefner, pp. 192, 240, 254, 323, 328. वज्रयोगिनी, Tāran., pp. 189, 196, 244. बुद्धकपालिनी, Rgyud IV, 2 (Feer, p. 296). Hodgson, p. 94.

If वज्रवराही is to be read in one word, the number 'six' would be wrong.

XIV. सप्तविधानुत्तमपूजा 'The sevenfold highest worship.'

XV. त्रीणि कुशलमूलानि 'The three roots of virtue.'

Cf. Lalitav. p. 38, 7 (Dharmāl. 83 and 84), बोधिविज्ञान and आशय; cf. Kern, I, 415.

XVI. चत्वारो ब्रह्मविहारः 'The four perfect states.'

Trigl. p. 12. Lalitav. p. 35, 4 ff. (Dharmāl. 14-17). Childers, pp. 95 a, 569 f. Kern, I, 370, 393, 408. Hardy, East. Mon. pp. 243, 249.

'1. Friendliness; 2. Kindness; 3. Lively interest; 4. Indifference' (according to Kern). See also Rhys Davids, Buddhist Suttas, S. B. E., XI, p. 273.

XVII. षट् पारमिताः 'The six transcendental virtues.'

Lalitav. p. 38, 10 ff (Dharmāl. 87-92); cf. Kern, I, 415 ff. Burnouf, Lotus, p. 544 ff. Kern, I, 431. Schlagintweit, p. 36. Eitel, p. 90.

'1. Charity; 2. Morality; 3. Patience; 4. Energy; 5. Meditation; 6. Wisdom.'

XVIII. दश पारमिताः 'The ten transcendental virtues' (cf. sects. XVII and CV-CXIV).

1. Dāna-pāramitā (1); 2. śīla-pāramitā (2); 3. nekhamma-pāramitā; 4. paññā-pāramitā (=6); 5. viriya-pāramitā (=4); 6. khanti-pāramitā (=3); 7. saṅgā-pāramitā; 8. adhiṭṭhāna-pāramitā; 9. mettī-pāramitā; 10. upekkhā-pāramitā.

Mahāvīyutp., sect. 30. Trigl. p. 11 b (12). Feer, p. 205. Childers, p. 335 a. Cf. Gāṭaka I, 20 f., 45 f. (Rhys Davids, Buddhist Birth Stories, I, 18 f., 54 f.) Hodgson, p. 91. Kern, I, 301. Desgodins, p. 349 f. Eitel, p. 90.

'7. Means (i. e. experience in means, cleverness; उपायकौशल्यं, Lalitav. p. 38, 21—Dharmāl. 93); 8. Prayer; 9. Force; 10. Knowledge.'

The commentary to Hemaṅdandra, ver. 234 (ed. Boehti. and Rieu, p. 317), gives them as Balas; he has शान्ति instead of प्रज्ञा, and प्रणिधान for °धि.

XIX. चत्वारि संग्रहवस्तूनि 'The four elements of popularity.'

1. Dānam; 2. piyavaṅkanam; 3. atthaṅkariyā; 4. samānattatā. Mahāvvyutp., sect. 31. Trigl. p. 12 b (17). Abhidharmakosavyākhyā, fol. 34 a, l. 7. Mahāvastu, I, 3, 11, gives a list a little different:

दानं च प्रियवाद्यं च तथा र्थचर्या समानसुखदुःखता ।

संग्रहवस्तूनि जितो चतुर्हि परिकल्पये सत्त्वां ॥ (cf. Senart's note, p. 370.)

Lalitav. p. 38, 22 f. (Dharmāl. 94); cf. Kern, I, 418. Lalitav. p. 42, 14 f., where चर्यक्रिया is given for °चर्या. Childers, p. 447 a. Burnouf, Lotus, p. 405. Eitel, p. 145 b.

'1. Liberality; 2. Affability; 3. Beneficent rule; 4. Impartiality.'

XX. पञ्चाभिज्ञाः 'The five supernatural faculties.'

1. Iddhividhā or iddhippabbhedo (=5); 2. dibbasotam; 3. parassa ketopariyañānam or paraṅkittavigānanam; 4. pubbenivāsānussatiñānam; 5. dibbaṅakkhu (=1). Sometimes a sixth is added, viz. āsavakkhaya karañānam.

Saddharmap., transl. Kern, pp. 89, 131 n., 242. Sukhāvatī, Prāṇidhāna 5-9 (p. 12 f.) Childers, p. 5 b.

Six abhiññās occur in Mahāvvyutp., sect. 10. Hemaṅ. Abhidhānaṅkint. ver. 233, p. 316, where āsavakshaya is added before riddhi.

Burnouf, Introd. p. 295; Lotus, pp. 291, 820 ff. Eitel, p. 2 f. Köppen, I, 411. Kern, I, 297. Max Müller, Dhammapada, p. 13.

'1. Divine sight; 2. Divine hearing; 3. Knowledge of others' thoughts; 4. Memory of former abodes; 5. Magical science; (6. Knowledge how to destroy human passion.)'

XXI. चत्वार्यसत्त्वानि 'The four noble truths' (cf. sects. XCVII-C).

1. Dukkham; 2. dukkhasamudayaṃ or -samudayo; 3. dukkhanirodham or -nirodho; 4. paṭipadā or maggo.

Lalitav. p. 541, 2 ff.; cf. p. 36, 14 ff. (Dharmāl. 48-51), and Kern, I, 411. Cf. Saddharmap., transl. Kern, pp. 18, 90 (ver. 100 ff.), 158 n. 2, 354. Dharmakrakrapravartanasūtra, transl. Feer, Ann. Mus. Guim. V, 114 ff. Āryakāṭursatyasūtra (Mdo. XXVI, 13; Feer, p. 279), transl. Feer, Ann. Mus. Guim. V, 122 ff.

Mahāvagga I, 6, 19-22 (p. 10 f.); transl., p. 94 ff. Puggala-*paññatti* I. Childers, p. 56 b, s. v. *ḷattāri ariyasakkāni*. Burnouf, Lotus, p. 517 ff. Köppen, I, 220 ff. Hardy, Manual, p. 496. Oldenberg, p. 128=211. Kern, pp. 72, 367; 207, n. 4. Rh. Davids, Buddhism, pp. 48, 106. Schlagintweit, p. 16. Eitel, p. 14.

‘1. Suffering; 2. Cause of suffering; 3. Cessation of suffering; 4. Path (to the cessation).’

XXII. पंच स्कंधाः ‘The five attributes of being.’

1. Rūpam; 2. vedanā; 3. saññā; 4. saṅkhārā; 5. viññānam.

Mahāvuytup., sect. 96. Trigl. p. 19 (33). Feer, p. 203, Ann. Mus. Guim. V, 124 f., 145, 177 f. Childers, p. 198 b. Mahāvagga I, 6, 38 ff. (p. 13 f.) Puggala-*paññatti* I. Burnouf, Introd. p. 512. Colebrooke, I, 420 f. Hardy, Legends, p. 236 (Gogerly); Manual, pp. 388, 399. Köppen, I, 602 f. Oldenberg, pp. 128 n., 213 ff., 255, 279. Rh. Davids, Buddhism, p. 90. Beal, p. 199. Eitel, p. 129 b. Comment. to Hemakandra, ver. 233 (ed. Boehl. and Rieu, p. 316). M. M., Dh. P., p. 54.

‘1. Material form; 2. Sensations; 3. Perceptions; 4. Conformations (Childers, Discrimination); 5. Consciousness’ (see Oldenberg, Buddha, transl. Hoey).

XXIII. लोकोत्तरपंचस्कंधाः.

Mahāvuytup., sect. 2. Trigl. p. 9 (7). Burnouf, Introd. p. 457. Cf. Kern, I, 351.

XXIV. द्वादशायतनानि ‘The twelve organs and objects of sense.’

1. *Kakkhâyatanam*; 2. *sotâyatanam*; 3. *ghânâyatanam*; 4. *gīvâ-yatanam*; 5. *kâyâyatanam*; 6. *manâyatanam*; 7. *rûpâyatanam*; 8. *saddâyatanam* (9); 9. *gandhâyatanam* (8); 10. *rasâyatanam*; 11. *phoṭṭhabbâyatanam*; 12. *dhammâyatanam*.

Mahāvuytup., sect. 102. Childers, p. 75 b. Puggala-*paññatti* I. Burnouf, Introd. pp. 500, 635. Hardy, Manual, pp. 403, 452. Wassiljew, pp. 240 f., 244, 252. Köppen, I, 602.

‘1. The eye; 2. The ear; 3. The nose; 4. The tongue; 5. The body; 6. The mind; 7. Form; 8. Sound; 9. Odour; 10. Taste; 11. Touch; 12. Ideas’ (according to Childers).

XXV. अष्टादश धातवः ‘The eighteen principles.’

1. *Kakkhu* (1); 2. *rûpa* (7); 3. *kakkhuvīññāna* (13); 4. *sota* (2); 5. *sadda* (9); 6. *sotavīññāna* (14); 7. *ghāna* (3); 8. *gandha* (8); 9. *ghāna-*

Cf. Mahāvīryūp, sect. 100. Hardy, *Manual*, p. 404 ff. Kern, p. 346 ff. Et, अथ, Lalitav. p. 35, 12 f. (*Dharmal.* 22 and 23); cf. Kern, I, 409. M. M., Dh.

XIX. संज्ञा

[illegible]

1. Sūkṣhā; 2. dukkṣhā; 3. adukkhamasankhā. Childers, p. 561 b. Mahāvūṭṭ, sect. 98. Burnouf, *Introd.* p. 459. Kern, I, 344.
1. 'Pleasant sensations; 2. Painful sensations; 3. Indifferent sensations.'

Cf. Puggala-paññatti I. Hardy, *Mammal*, p. 414 ff.

pp. 399 ff., 432, 419 ff. Cf. Wassiljew, p. 253.
'The first twelve are the same as the *ayatanas* (sect. XXIV), then follow
13. Vision; 14. Hearing; 15. Smell; 16. Taste; 17. Feeling; 18. Thought.'

kākya (5); 14. phoṭṭhabba (11); 15. kāyaviññāna (17); 16. mano (6);
 vāṇā (15); 10. gāṇhā (4); 11. rasa (15); 12. gāhāvinnāna (16); 13.
 17. dhama (12); 18. manovinnāna (18).
 Mahāvyaṇṇ, sect. 103. Cf. Mdo. XXVI, 14 (Feer, p. 279). Childers, p. 121 b.
 Puṅgaḷa-parikkatī I. Burnout, Intro. p. 449; Lotus, p. 511. Hardy, Manual,
 pp. 399 ff., 432, 419 ff. Cf. Vassiljev, p. 253.

॥ :३५५५५५५५ ॥

XXXI. चिह्नविप्रयुक्तसंस्कारास्त्रयोदश.

Cf. Mahāvvyutp., sect. 100. Kern, I, 346. Rhys Davids, Buddhism, p. 91.

XXXII. त्रीण्यसंस्कृतानि.

Abhidharmakora, vol. 1, fol. 3: 'What are Anāsrava-dharmās? They are Mārgasatya and three Asamskrītas. What are the three? They are Ākāśa and two kinds of Nirodhas. What are the two kinds of Nirodhas? They are Pratīsaṅkhyānirodha and Apratīsaṅkhyānirodha. Those three Asamskrītas, viz. Ākāśa, etc., and Mārgasatya are called Anāsravadharmās, etc.' (Then follows an explanation of the three words.) See Vyākhyā, fol. 12 a, ff. M. M., Dh. P., p. 63.

Colebrooke, Misc. Essays, I, 421.

XXXIII. षड्विधया: 'The six objects of sense.'

'1. Rūpa, form; 2. saddo, sound; 3. gandho, odour; 4. raso, taste; 5. phasso, contact (touch); 6. dhammo, ideas.'

Cf. Mahāvvyutp., sect. 97 b. Trigl. p. 19 (35). Childers, p. 584 a, s. v. visayo.

XXXIV. द्वादशविधं रूपं.

Cf. Mahāvvyutp., sect. 97 b. Trigl. p. 25 (56-58).

XXXV. अष्टाविंशतिविधः शब्दः 'The eightfold sound.'

Cf. Mahāvvyutp., sect. 97 b. Childers, p. 410 b. Pet. Wörterb., s. v. We must read *ashṭāvimsatividhaḥ*, there being fourteen sounds, which, as they are either pleasant or unpleasant, become twenty-eight.

XXXVI. रसः षड्विधः 'The sixfold taste.'

1. Kasāvo (6); 2. titto (5); 3. madhuro (1); 4. lavaṇo (3); 5. āmbilo (2); 6. kaṭuko (4). Childers, p. 402 a, s. v. raso.

Mahāvvyutp., sect. 97 b. Trigl. p. 26 (60). Pet. Wörterb., s. v.

'1. Sweet; 2. Sour; 3. Salt; 4. Acrid; 5. Bitter; 6. Astringent.'

XXXVII. चत्वारो गंधाः 'The four smells.'

Cf. Mahāvvyutp., sect. 97 b. Trigl. p. 25 b (59). Pet. Wörterb., s. v., from MBh. XII, 6848, where nine kinds of smell are enumerated, viz.: 1. इष्ट (cf. 1); 2. अनिष्ट (cf. 2); 3. मधुर; 4. कटु; 5. निर्हृदिन्; 6. संहत (cf. 3?); 7. सिग्ध; 8. रूप; 9. विशद (cf. 4?).

'1. Good smell; 2. Bad smell; 3. Constant smell; 4. Changeable smell.'

XXXVIII. एकदश स्पर्श्यानि 'The eleven elements of touch' (cf. sect. XXVI).

Cf. Mahāvvyutp., sect. 97 c. Trigl. p. 26 (61).

'1. Earth; 2. Water; 3. Fire; 4. Air; 5. Smoothness; 6. Hardness; 7. Lightness (Buoyancy, Childers); 8. Heaviness; 9. Coldness; 10. Hunger; 11. Thirst.'

XXXIX. पंच महाभूतानि 'The five great elements.'

1. Pañhavīdhātu; 2. āpodhātu; 3. tegodhātu; 4. vāyodhātu.

Childers, p. 227 a, s. v. kattāro mahābhūtā. Four kinds of the great elements are more commonly known.

Mahāvvyutp., sect. 97. Trigl. p. 25 (55). Burnouf, Introd. p. 636; Lotus, p. 514. Köppen, I, 601. Colebrooke, I, 416 f. Pet. Wörterb., s. v., has the five.

'1. Earth; 2. Water; 3. Fire; 4. Air; 5. Ether.'

XL. पंच भौतिकानि 'The qualities of the five elements' (cf. sect. XXXIII).

Viz. पृथ्वी, आपः, तेजः, वायुः, आकाशः; गन्धः, रसः, रूपं, स्पर्शं, शब्दः; घ्राणः, जिह्वा, चक्षुः, श्रुति, श्रोत्रं. See the Sāṅkhyakārikā, ver. 22 ff.

Colebrooke, I, 417. '1. Form; 2. Sound; 3. Odour; 4. Taste; 5. Touch.'

XLI. विंशतिः शून्यताः 'The twenty kinds of voidness.'

Commonly only eighteen kinds are known; so in the Cambridge MS., the Chinese Version, and Mahāvvyutp., sect. 33. Trigl. p. 13 (18). Cf. Feer, p. 205. Hodgson, p. 93. Max Müller, Anecdota Oxon., III, p. 55. See also sect. LIX.

XLII. द्वादशङ्गप्रतीत्यसमुत्पादः 'The twelvefold chain of causation.'

Pañcāśasamupādo: 1. aviggā, ignorance; 2. saṅkhârā, conformations; 3. viññānam, consciousness; 4. nāmarūpam, name and form; 5. sañjāyatanam, the six organs of sense; 6. phasso, contact; 7. vedanā, sensation; 8. taṇhā, thirst (desire); 9. upādānam, clinging (to existence); 10. bhavo, being; 11. gâtī, birth; 12. garāmaranam, old age and death (according to Childers and Oldenberg).

Mahāvvyutp., sect. 109. Trigl. p. 14 b (22). Lalitav. p. 440 ff. Āryamahākaraṇapundarikasūtra, transl. Feer, Ann. Mus. Guim. V, 169 f. Feer, p. 204. Childers, pp. 359 b, 278 b (s. v. nidānam). Mahānidāna-sutta, transl. Burnouf, Lotus, p. 533 ff. Mahāvagga I, 1, 2 (p. 1); I, 5, 2 (p. 5). Burnouf, Introd. pp. 485 ff., 623; Lotus, pp. 332, 530 ff. Hardy, Manual, pp. 391 f., 432. East. Mon. pp. 6, 193, 301. Köppen, I, 609 ff. Hodgson, p. 79. Oldenberg, p. 224 ff. Schlagintweit, p. 22 ff. Colebrooke, Misc. Essays, I, 420 f., 453 ff. (Childers). Cf. Sacred Books,

X, 2, p. 131. Anecdota Oxon., Aryan Series, III, *Pragñā-pāramitā-sūtra*, ed. Max Müller, p. 57. Eitel, p. 84 (s. v. *nidāna*).

XLIII. सत्तत्रिंशद्बोधिपक्खिका धर्माः 'The thirty-seven constituents of true knowledge' (Kern).

Saddharmap., transl. Kern, p. 420 (n. 1). Childers, p. 92 : *sattatimsa bodha-pakkhiyā dhammā*.

1. The four *Satipaṭṭhānas*; 2. The four *Sammappadhānas*; 3. The four *Iddhipādas*; 4. The five *Indriyas*; 5. The five *Balas*; 6. The seven *Boggaṅgas*; 7. The *Ariyo atṭhaṅgiko maggo*.

Pārāṅika IV, 4, 1 (Vinaya III, p. 93). *Pāṭṭiya* VIII, 2, 1 (IV, p. 26). Burnouf, *Lotus*, p. 430. Hardy, *Manual*, p. 497 (11). Köppen, I, 436. Kern, I, 301, 412 ff. *Sacred Books*, XI, 61 ff. Eitel, p. 25 b.

XLIV. चत्वारि स्मृत्युपस्थानानि 'The four earnest meditations.'

1. *Kâyānupassanā*; 2. *vedanānupassanā*; 3. *kittānupassanā*; 4. *dhammānupassanā*.

Mahāvvyutp., sect. 34. *Trigl.* p. 15 b (25). *Lalitav.* p. 36, 18 ff. (*Dharmāl.* 52-55); cf. Kern, I, 411 f. Childers, p. 466 b; cf. *Kullavagga* IX, 1, 4 (p. 240). Burnouf, *Lotus*, p. 431. Wassiljew, p. 248, n. 3. Kern, I, 301. Rh. Davids, p. 172. Eitel, p. 130 a. Max Müller, *Dh. P.*, p. 27.

'1. Meditation on (the impurity of) the body; 2. Meditation on (the evils of) the sensations; 3. Meditation on (the evanescence of) thought; 4. Meditation on (the conditions of) existence.'

XLV. चत्वारि सम्यक्प्रहानानि 'The four right exertions.'

Mahāvvyutp., sect. 35. *Trigl.* p. 16 (26). *Lalitav.* p. 36, 22 f. (*Dharmāl.* 56); cf. Kern, I, 412. Childers, p. 435 a. Hardy, *Manual*, p. 497 (13). Kern, I, 301 f. Rh. Davids, p. 172 f. Eitel, p. 120.

'1. Exertion to retain meritorious conditions already existing; 2. Exertion to produce such not yet in existence; 3. Exertion to put away sinful states already existing; 4. Exertion to prevent such arising.'

XLVI. चत्वारि वृद्धिपादाः 'The four constituents of magic power.'

1. *Khaṇḍasamādhīpadhānasāṅkhārasamānāgatam*; 2. *viriyasamādhīpadhānasāṅkhārasamānāgatam* (3); 3. *kittasamādhīpadhānasāṅkhārasamānāgatam* (2); 4. *vīmaṃsāsamādhīpadhānasāṅkhārasamānāgatam*.

Mahāvvyutp., sect. 56. *Trigl.* p. 17 (27). *Lalitav.* p. 37, 2 (*Dharmāl.* 57); cf. Kern, I, 412. Childers, p. 157 b. Burnouf, *Introd.* p. 75; *Lotus*, p. 810 f. Hardy,

Manual, pp. 413, 498 (14). Kern, I, 302. Rh. Davids, p. 173. Eitel, p. 104 b. Prahâna in this and the last section is a wrong rendering of Pâli padhâna, see Childers, s. v.

‘1. The will to acquire magical power; 2. The thought required thereto; 3. The exertion or effort required thereto; 4. The investigation required thereto.’

XLVII. पंचेन्द्रियाणि ‘The five moral qualities.’

1. Saddhindriyam; 2. viriyindriyam (3); 3. satindriyam (4); 4. samâdhindriyam (2); 5. paññindriyam.

Mahâvyutp., sect. 37. Trigl. p. 17 b (28). Lalitav. p. 37, 3 ff. (Dharmâl. 58-62); cf. Kern, I, 412. Childers, p. 159 a. Hardy, Manual, p. 498. Kern, I, 302. Rh. Davids, p. 173. Eitel, p. 47 a.

‘1. Faith; 2. Contemplation; 3. Energy; 4. Recollection; 5. Wisdom.’

XLVIII. पंच बलानि ‘The five forces.’

1. Saddhâbalam; 2. viriyabalam; 3. satibalam; 4. samâdhibalam; 5. paññâbalam.

Mahâvyutp., sect. 38. Trigl. p. 17 b (29). Lalitav. p. 37, 7 ff. (Dharmâl. 63-67); cf. Kern, I, 412; Saddharmap., transl. Kern, p. 79 (n. 4). Childers, p. 78 b. Burnouf, Lotus, p. 78 b. Hardy, Manual, p. 498. Kern, I, 302. Eitel, p. 21 f.

‘The same as in last section.’

XLIX. सप्त बोध्यंगानि ‘The seven requisites for attaining the supreme knowledge.’

1. Satisambogghaṅgo; 2. dhammavikayasambogghaṅgo; 3. viriyasambogghaṅgo; 4. pītisambogghaṅgo; 5. passaddhisambogghaṅgo; 6. samâdhisambogghaṅgo; 7. upekkhâsambogghaṅgo.

Mahâvyutp., sect. 39. Trigl. p. 18 (30). Lalitav. p. 37, 12 ff. (Dharmâl. 68-74); cf. Kern, I, 413. Mahâkâsyapasûtra, transl. Feer, Ann. Mus. Guim. V; 151. Childers, p. 93 b. Ânguttara-nikâya II, 2, 2, has the last six. Burnouf, Lotus, p. 796 ff. Hardy, Manual, p. 498 (16). Kern, I, 302. Rh. Davids, p. 173. Wassiljew, p. 247. Eitel, p. 26 a. Saddharmap., transl. Kern, p. 31, n. 3.

‘1. Recollection; 2. Investigation; 3. Energy; 4. Joyfulness; 5. Calm; 6. Contemplation; 7. Equanimity.’

L. आर्योष्टांगिकमार्गः ‘The noble eightfold path.’

1. Sammâditthi; 2. sammâsankappo; 3. sammâvââ; 4. sammâkammanto; 5. sammâ-âgîvo; 6. sammâ-vâyâmo; 7. sammâsati; 8. sammâsamâdhi.

Mahāvīyutp., sect. 40. Trigl. p. 18 b (31). Lalitav. p. 37, 19 ff. (Dharmāl. 75-82; cf. Kern, I, 413 f.); 540, 16; 541, 13 ff. Dharmaśākrapravartanasūtra, transl. Feer, Ann. Mus. Guim. V, 113. Childers, p. 67 b. Burnouf, Lotus, p. 519 ff. Hardy, Manual, p. 498 (17). Köppen, I, 222, 408. Oldenberg, pp. 128 (the same as p. 211), 287. Kern, I, 84, 105, 302; cf. Wassiljew, p. 246, n. 2. Beal, p. 201 ff. Eitel, p. 74 (s.v. mārga). Schlagintweit, p. 16 f. Max Müller, Dhammapada, vers. 178, 273.

‘1. Right views (faith); 2. Right thoughts (resolve); 3. Right speech; 4. Right action; 5. Right living; 6. Right exertion (effort); 7. Right recollection (thought); 8. Right meditation (self-concentration).’ (Oldenberg’s renderings are given in parentheses.) See Rhys Davids, Buddhist Suttas, S. B. E., vol. xi, p. 144.

LI. चतस्रः प्रतिसंविदः ‘The four analytical sciences.’

1. Atthapaṭiṣambhidā (2); 2. dhammapaṭiṣambhidā (1); 3. niruttapaṭiṣambhidā; 4. paṭibhānapaṭiṣambhidā.

Cf. Lalitav. p. 39, 8 (Dharmāl. 101). Childers, p. 366 a, s.v. paṭiṣambhidā. Burnouf, Lotus, p. 838 ff. (849). Hardy, Manual, p. 499 (18). Sacred Books, XI, 111. Eitel, p. 96.

LII. चतस्रो धारण्यः ‘The four kinds of Dhāranis.’

Cf. Burnouf, Introd. p. 540, on the difference between मन्त्र and धारणी.

LIII. चत्वारि प्रतिशरणानि.

Mahāvīyutp., sect. 70.

LIV. षडनुस्मृतयः ‘The six subjects to be recollected.’

1. Buddhānussati; 2. dhammānussati; 3. sīlānussati (5); 4. saṅghānussati (3); 5. kâgānussati (4); 6. devatānussati.

Mahāvīyutp., sect. 87. Lalitav. p. 34, 20 ff. (Dharmāl. 8-13); cf. Kern, I, 407 f. Childers, p. 45 a, s.v. anussati/ānās.

‘1. The Buddha; 2. The Law; 3. The Church; 4. Charity; 5. Morality; 6. The Gods.’

LV. चत्वारि धर्मपदानि.

Lalitav. p. 35, 7 ff. (Dharmāl. 18-21): 1. अनित्यप्रत्यवेक्षा; 2. दुःखप्रत्यवेक्षा; 3. अनात्मप्रत्यवेक्षा; 4. ज्ञानप्रत्यवेक्षा; cf. Kern, I, 408 f. Childers, p. 118 a. Burnouf, Introd. p. 462. Hardy, Manual, p. 497. Kern, I, 371. Max Müller, Dh. P., p. xlv.

LVI. दशाकुशलानि ‘The ten sins.’

1. Pāṇātipātō; 2. adinnādānam; 3. kâmesu miikkhâkârō; 4. musā-

vādo; 5. pisunā vāḥā; 6. pharusā vāḥā; 7. samphappalāpo; 8. abhigghā; 9. vyāpādo; 10. mikḥḥādītihi.

Mahāvvyutp., sect. 87; cf. Mdo. XXII, 20 (Feer, p. 274); XXVI, 27 and 31 (p. 281), transl. in Ann. Mus. Guim. V, 189 ff. Āryamahākaruṇapundarikasūtra, transl. Feer, Ann. Mus. Guim. V, 166. Childers, p. 25 b, s. v. akusalakammapaṭho. Aṅguttara-nikāya, Dasa-nipāta, transl. Feer, Ann. Mus. Guim. V, 484 ff. Burnouf, Lotus, p. 444 f. Hardy, Manual, pp. 460, 461 ff. Köppen, I, 334. Kern, I, 423. Oldenberg, p. 290. Rh. Davids, p. 142. Desgodins, p. 349 ff. Eitel, p. 126 a (s. v. sikkhāpada).

‘1. Killing; 2. Stealing; 3. Impurity; 4. Lying; 5. Slander; 6. Harsh language; 7. Frivolous talk; 8. Covetousness; 9. Malice; 10. False doctrine.’

LVII. गतयः षट् ‘The six states of existence.’

1. Nirayo; 2. tirakkhānayo; 3. pettivisayo; 4. manussā (5); 5. devā (6); 6. asuranikāyo (4).

Sukhāvatī, Pravidhāna 1 and 2 (p. 11, 9 ff.) Karmavibhāga (Mdo. XXVI, Feer, p. 282), transl. Feer, Ann. Mus. Guim. V, 261 ff. Lou-tao-tsi (‘Recueil des six voix’), ibid., p. 529. Paññagatī, transl. ibid., p. 514 ff. Childers, p. 144 b. Burnouf, Introd. p. 492; Lotus, pp. 210, 309. Hardy, Manual, p. 37 ff. Köppen I, 238. Kern, I, 294. Cunningham, Ladak, p. 365. Schlagintweit, p. 91 f. Eitel, p. 41 a.

The first four of these are called the four apāyas, ‘states of suffering’ (Childers, s. v.): naraka, tirakkhāna, petaloka, asuraloka. Sukhāvatī, Pravidhāna 2.

‘1. Hell; 2. The brute creation; 3. Preta; 4. Asura; 5. Man; 6. God.’

LVIII. षड् धातवः ‘The six elements’ (cf. sect. XXXIX).

1. Paṭhavīdhātu; 2. āpodhātu; 3. tegodhātu; 4. vāyodhātu; 5. ākāśadhātu; 6. viññānadhātu.

Childers, p. 121 b. Burnouf, Lotus, p. 514.

‘1. Earth; 2. Water; 3. Fire; 4. Air; 5. Space (Ether); 6. Intelligence.’

LIX. अष्टौ विमोक्षाः ‘The eight kinds of salvation.’

1. Rūpī rūpāni passati; 2. agghattam arūpasaññi bahiddhā rūpāni passati; 3. subhan t’eva adhimutto hoti; 4. ākāśasaññāyatanam, s. v. arūpabrahmaloko; 5. viññāṇaṇṇāyatanam, s. v. arūpabrahmaloko; 6. akiñṇaṇṇāyatanam, s. v. arūpabrahmaloko; 7. nevasaṇṇānāsaṇṇāyatanam, s. v. arūpabrahmaloko; 8. saññāvedayitanirodho.

Mahāvvyutp., sect. 205. Childers, p. 574 b. Mahāparinibbānasutta, p. 30, transl.

Sacred Books, XI, 51. Burnouf, Lotus, p. 824 ff.; cf. Saddharmap., transl. Kern, p. 31, n. 4. Eitel, p. 167 f.

LX. पंचान्तर्गतिनि 'The five unpardonable sins.'

'1. Mātughâto, matricide; 2. pitughâto, parricide; 3. arahantaghâto, killing an Arhant; 4. lohituppâdo, shedding the blood of a Buddha; 5. saṅghabbhedo, causing divisions among the priesthood; 6. aññasatthu-uddeso, following other teachers.' See Kullavagga VI, 17, 2.

Mahāvvyutp., sect. 118; cf. सनान्तर्गतिनि, Sukhāvati, 15, 4. Childers, p. 327 b, 7 b, s. v. abhiñānam. Wassiljew, p. 240, n. 2, has नारीय; cf. Kern, p. 184, n. 1.

LXI. अष्टौ लोकधर्माः 'The eight worldly conditions.'

1. Lābho; 2. alābho; 3. yaso (5); 4. ayaso (6); 5. passamsā (8); 6. nindā (7); 7. sukham (3); 8. dukkham (4).

Mahāvvyutp., sect. 121. Childers, p. 221 b.

'1. Gain; 2. Loss; 3. Happiness; 4. Suffering; 5. Fame; 6. Dishonour; 7. Blame; 8. Praise.'

LXII. नवांगप्रवचनानि 'The nine divisions of the scriptures.'

1. Suttam; 2. geyyam; 3. veyyākaranam; 4. gāthā; 5. udānam; 6. itivuttakam; 7. gātakam (6); 8. abbhutadhammam; 9. vedallam (7).

Cf. Mahāvvyutp., sect. 58. Trigl. p. 22 (44) has twelve, viz. after No. 5 of our list, निदानं, अवदानं, इतिवृत्तिकं. Saddharmap., chap. II, vers. 44, 48 (transl. Kern, p. 44f.) Āryamahākaruṇapundarikasūtra, Mdo. VI, 2 (Feer, p. 241). Childers, p. 33 b, s. v. aṅgam. Cf. nidānam, apadānam, itivuttakam (s. v.) Cf. Burnouf, Introd. p. 51 ff. Hodgson, p. 14 f. Dhammapada, transl. Max Müller, Introd. p. xxxiii. Wassiljew, p. 109. Kern, II, 365 ff. Rh. Davids, p. 214 f. (Eitel, pp. 137 b, 42 a, 172 a, 41 a, 153 a, 36 b, 160, 3 b, 155 b, 84 b, 17 b, 48 a.) The Hīnayāna recognises nine, the Mahāyāna twelve Aṅgas. Max Müller, Dhammapada, p. xxxiii.

LXIII. द्वादश धूतगुणाः 'The twelve ascetic practices.'

1. Pamsukūlikaṅgam (11); 2. tekīvarikūlikaṅgam (2); 3. piṇḍāpātikaṅgam (1); 4. sapadānakārikāṅgam; 5. ekāsaniikaṅgam (7); 6. patta-piṇḍikaṅgam; 7. khalupakkhābhattikaṅgam (3); 8. araṇṇākaṅgam (9); 9. rukkhāmūlikaṅgam (6); 10. abbhokāsikaṅgam (8); 11. sōsānikaṅgam (10); 12. yathāsanthatikaṅgam (5); 13. nesaggikaṅgam (4).

Mahāvvyutp., sect. 45. Childers, p. 123 a, s. v. dhūtaṅgam.

For नामनिक, which has nothing corresponding to it in the above Pāli list, see Mahāvvyutp., sect. 229 (a list of clothings), where नमन occurs, rendered in Chinese by

𑖦𑖩𑖪 'hair-cloth.' In our list the Chinese has 𑖦𑖩𑖪 衣 'cloth made of hair.' From नमत one might derive नामतिक. Mr. Rhys Davids points out namataka in Kullav. V, 11, 1; 19, 1; X, 10, 4. Burnouf's conjecture that it may be कावलिक is not necessary. Instead of ābhyavakāsika Prof. Oldenberg suggests abhrāvākāsika; see Manu VI, 23.

Burnouf, Introd. p. 304 ff. Hardy, East. Mon., pp. 9, 73, 97, 98, 99. Wassiljew, p. 172.

LXIV. दश भूमयः 'The ten stages of perfection.'

Mahāvvyutp., sect. 27. Trigl. p. 11 (11). Mahāvastu, p. 63 ff. (see below). Cf. Wassiljew, p. 264; Phalkhen, 31 (Feer, p. 211); Mdo. V, 1 (p. 237, from the Sandhinirmoḥana); Lalitav. p. 39, 17 ff. (Dharmāl. 108 and 109); and Kern, I, 420.

Dasabhmīvara, vide Catalogue of the R. A. S., p. 4, and Cambridge Catal., pp. 4, 141. Kern, II, 394 n. Cf. Eitel, p. 30 a. According to Senart, the Mahāvvyutp. has मधुमती for साधु°. Commentary to Hemaṇḍandra, ver. 233 (ed. Boehl. and Rieu, p. 316).

The Mahāvastu, p. 76, 13 ff., gives quite a different list: 1. दुरारोहा (cf. 7 of our list?); 2. बद्धमाना; 3. पुष्पमंडिता; 4. रुचिरा; 5. चित्रविलसरा (perhaps for चित्र° according to Senart); 6. रूपवती; 7. दुर्जया (cf. 5 of our list); 8. जन्मनिदेश; 9. यौवराज्य (भूमि); 10. अभिवेक (भूमि) (Lalitav. p. 39, 18). Cf. Senart's note, p. 436.

LXV. त्रयोदश भूमयः 'The thirteen stages of perfection'

LXVI. पंच चक्षुषि 'The five sorts of vision.'

1. Mamsakakkhu (1); 2. dibbakakkhu (4); 3. paññākakkhu (3); 4. samantakakkhu (= 2. धर्मचक्षु); 5. buddhakakkhu (5).

Childers, p. 326 b, s. v. paññakakkhu. दिव्यं चक्षुः, Sukhāvatī, Prāmīdhāna 7 (p. 12, 12); (cf. sect. XX.) Cf. Lalitav. p. 523, 12, पंचचक्षुः समन्वागत.

'1. The human eye; 2. The eye of the law; 3. The eye of wisdom; 4. The divine eye; 5. The eye of a Buddha.'

LXVII. षट् क्लेशाः 'The six evil passions.'

Trigl. p. 34 b (67). Cf. the 'hosts of Māra' in the Lalitav. p. 329, 3 ff. Childers, p. 203 b, s. v. kilesa, gives a list of ten, which partly correspond with our list, viz. 1. lobho (= 1. राग), see sect. CXXXIX, where 2. द्वेषः; 2. doso (= 2. प्रतिया), see ibid.; 3. moho (= 4. अविद्या), see ibid.; 4. māno (3); 5. diṭṭhi (= 5. कुटूहल); 6. viṭikiṭṭhā (6); 7. thīnam (sect. LXIX, 13); 8. uddhakkaṃ; 9. aḥirikā (sect. LXIX, 11); 10. anottappam (sect. LXIX, 12). Burnouf, Lotus, p. 444. Hardy, Manual, pp. 417, 418. Cf. Kern, p. 370. Rh. Davids, p. 109 f.

'1. Greed; 2. Hatred; 3. Pride; 4. Ignorance; 5. Heresy; 6. Doubt; 7. Idleness (Burnouf has 'impudence'); 8. Vanity, arrogance; 9. Shamelessness, impudence; 10. Hardness of heart, recklessness. M. M., Dh. P., p. 7.

LXVIII. पंच दृष्टयः 'The five (heretical) views.'

Childers, p. 418 a, sakkâyadi//hi (1=सक्काय°; सक्काय° seems to be a wrong restitution of the Sanskrit form); p. 247 a, mikkkhâdi//hi (3); p. 475 b, sîlabataparâmâsa (5). Cf. Rh. Davids, p. 109 f.

LXIX. चतुर्विंशतिरूपक्लेशाः 'The twenty-four minor evil passions' (cf. sect. XXX).

Trigl. p. 35 (68) has only twenty. Cf. Burnouf, Lotus, p. 443 ff. Hardy, Manual, p. 423 ff. Kern, p. 347 ff. Cf. Puggala-paṇṇatti II, 1-9: kodho (1), upanâho (2), makkho (3), paḷâso (4), issâ (5), makkhâriyam (6), sâtheyyam (7), mâyâ (8), ahirikam (11), anottappam (12), dovaḥassatâ, pâpamittatâ (21), indriyesu aguttadvaratâ, bhogane amattaññutâ, muḍḍhasakkam (18), asampagaññam (19), sîlavipatti, diḍḍhivipatti. In our text सौहार्दं should be added after स्थानं.

'1. Anger; 2. Enmity; 3. Hypocrisy; 4. Contentiousness; 5. Envy; 6. Avarice; 7. Deceit; 8. Duplicity; 9. Pride; 10. Malice; 11. Shamelessness; 12. Recklessness; 13. Sloth; 14. Arrogance; 15. Infidelity; 16. Indolence; 17. Carelessness; 18. Forgetfulness; 19. Inattention; 20. Unconsciousness; 21. Wickedness; 22. Torpor; 23. Reflection; 24. Investigation.'

LXX. पंचाहारः 'The five nutriments.'

Mahâvyutp., sect. 114. Abhidharmakosavyākhyâ, fol. 129 b, 8 ff.; fol. 249 b, 2 ff. Childers, p. 20 a, corresponding to Mahâvyutp.

1. Kabalīkâro âhâro, कवलीकाराहारः (2); 2. phasso âhâro, स्पर्शाहारः (4); 3. manosaññetana âhâro, मनसंचेतनाहारः (5); 4. viññânam, विज्ञानमाहारः (3?).

The Vyākhyâ has कवडीकार. Hardy, Manual, p. 499 (19). See also Abhidhammattha-sangaha VIII, 10, in Pâli Text Society Journal, 1884.

LXXI. पंच भयानि 'The five kinds of fear.'

Dr. Morris refers me to the Com. to Puggala-P. I, xi, where four bhayas are mentioned: duggatibh°, vaḥabh°, kilesabh°, upavâdabhaya. In the text we ought probably to read sokabhayam and pārshadavâdyabhayam.

LXXII. चत्वारि ध्यानानि 'The four stages of meditation.'

1. Vitakkavīkārāpīṭisukhekaggatâsahitam paṭhamagghânam; 2. pi-

tisukhekaggaatâsahitam dutiyagghânam; 3. sukhaggaatâsahitam tatiyagghânam; 4. upekkhaggaatâsahitam katutthagghânam.

Mahāvvyutp., sect. 63. Lalitav. pp. 147, 439. Childers, p. 169 b. Burnouf, Lotus, p. 800 ff. Hardy, East. Mon. p. 270. Köppen, I, 255, 587 f. Kern, I, 375 f. Rh. Davids, p. 175 f. The reading of I. points to prasâdana, see Childers, s. v. ghâna.

LXXIII. त्रयो विमोक्षाः ‘The three kinds (or aspects) of salvation.’

1. *Suññatavimokho*; 2. *animittavimokho*; 3. *appanīhitavimokho*.

Mahāvvyutp., sect. 69. Trigl. p. 12 b (15). Saddharmap., chap. IV, As. Soc. MS., fol. 38 a; transl. Kern, p. 31 (n. 4). Dhammapada, transl. Max Müller, ver. 92, note. Childers, pp. 574 a (s. v. vimokho), 270 b, 285 a (s. v. nimittam), 489 a (s. v. suññato). Pārāṅgika IV, 4, 1 (Vinaya III, p. 93). Pāṭiṭṭiya VIII, 2, 1 (IV, 25).

‘1. Void: 2. Unconditioned; 3. Passionless.’

LXXIV. बोधिसत्त्वानां दश वशिताः ‘The ten powers of a Bodhisattva.’

Mahāvvyutp., sect. 23; in Pet. Wörterb. 24, where upapatti stands for *ganma*.

LXXV. बोधिसत्त्वानां दश बलानि ‘The ten forces of a Bodhisattva.’

Mahāvvyutp., sect. 22. Hodgson, p. 92.

LXXVI. तथागतस्य दश बलानि ‘The ten forces of a Tathāgata.’

Mahāvvyutp., sect. 3. Trigl. p. 8 b (5). Cf. Lalitav. p. 39, 6, **दशबलप्रतिपूर्ति**, whereto leads the **ज्ञानसंभार** (Dharmāl. 98; cf. sect. CXVII); p. 560, 19 ff. Saddharmap., transl. Kern, p. 31. Dulva XI, 207 ff. (Feer, p. 194). Cf. Childers, pp. 78 b (s. v. *balam*), 112 b (s. v. *dasabalo*). Hodgson, p. 92. Burnouf, Lotus, p. 781 ff. Hardy, Manual, p. 380 f. Köppen, I, 437 f. Kern, I, 271. Cf. Eitel, p. 30 a (s. v. *dasabala*).

1. Pāli, *thānāthānañānam*, knowledge of what is possible and impossible, of admissible or inadmissible propositions. Cf. Burnouf, Lotus, p. 785 seq.

2. Pāli, *aṭṭhānāgatapakkuppannānam kammaśamādānānam vipākavemattatāñānam*, knowledge of the consequences of actions.

3. Pāli, *anekadhātunānādhātunānam*, knowledge of the different elements, in their widest sense.

4. Pāli, *sattānānam nānādhimuttikatāñānam*, knowledge of the different dispositions (of men); also, *nānāśraddhāñānabalam*.

5. Pāli, *parasattānam parapuggalānam indriyāparovasiyattamettātāñānam*, knowledge of the higher or lower mental powers of men.

6. Pāli, *sabbathagāminīpaṭipadāñānam*, knowledge of the progress that leads everywhere, or *sarvārtha*, leads to all the highest objects (*sarvārthasiddha*).

7. Pāli, *sabbesam ghānavimokkhasamādhisamāpattīnam samkilesavodānavutthānañānam*, knowledge of the origin, the disappearance, and the corruption of the four contemplations, the (three, seven, eight or eleven) liberations, three meditations, and five acquisitions.

8. Pāli, *pubbenivāsānussatiñānam*, knowledge of remembering former abodes.

9. Pāli, *dibbaakkuñānam*, knowledge of birth and decay (by means of Buddha's divine sight).

10. Pāli, *āsavakkhayañānam*, knowledge of the destruction of appetites. See Schiefner, *Kātyāyana*, p. 60 seq.

LXXVII. चत्वारि वैशारद्यानि 'The four subjects of confidence (of a Buddha).'

Mahāvīyutp., sect. 4, where the third *vaiśaradya*, left out in our text, is supplied. Lalitav. p. 561 f. *Saddharmap.*, transl. Kern, p. 246. Childers, p. 564 a, s. v. *vesāraggam*. Burnouf, *Lotus*, pp. 346, 402 ff. Hardy, *East. Mon.* p. 291. Köppen, I, 437. Kern, I, 272. 'The consciousness that he has: 1. obtained the highest knowledge; 2. freed himself from human passion; 3. rightly described the obstacles to a religious life; 4. rightly taught the way to obtain salvation.'

LXXVIII. पंच मात्सर्याणि 'The five kinds of envy.'

Dr. Morris refers me to *Saṅgīti-suttānta*, where *āvāsam*°, *kulam*°, *lābham*°, *viññam*°, *dhammamakkhāriya* occur. Possibly we ought to read *kulamātsaryam*.

LXXIX. अष्टादशवेणिक्का बुद्धधर्माः 'The eighteen independent conditions.'

Mahāvīyutp., sect. 5. *Saddharmap.*, transl. Kern, p. 31 (n. 2). Burnouf, *Lotus*, p. 648 ff. Hardy, *Manual*, p. 381. Köppen, I, 437. Kern, I, 272. Eitel, p. 20 f.

LXXX. चत्वारो माराः 'The four Māras.'

Cf. *Abhidharmakosavyākhyā*, fol. 85 b, l. 4. Childers, p. 241 b: 1. *khandamāro* (1); 2. *kilesamāro* (2); 3. *maḥkumāro* (4); 4. *abhisankhāmāro*; 5. *devaputtamāro* (3).

Cf. Kern, I, 48, 236, 291. Senart, *Légende*, p. 171 ff. Eitel, p. 73 b. Commentary to *Hemaṇḍra*, ver. 235 (ed. Boehl. and Rieu, p. 317): 1. वैद्वो (?); 2. सुखन्धमार; 3. ज्ञेशमार; 4. देवपुत्रमार.

LXXXI. चत्वारि अङ्गाणि 'The four articles of faith.'

Cf. Childers, p. 410 a.

LXXXII. नवानुपूर्वैसमाधिसमापन्नयः.

Cf. Mahāvīyutp., sect. 64. Childers, p. 288 b, where he gives the title *anupub-banirodha*.

LXXXIII. द्वाविंशत्क्षणानि 'The thirty-two signs of perfection.'

Mahāvvyutp., sect. 13. Trigl. p. 4 (3). Lalitav. p. 120, 12 ff. Burnouf, Lotus, p. 553 ff. Hardy, Manual, p. 368 f. Hodgson, p. 90. Köppen, I, 432. Senart, Légende, pp. 87 ff., 124 ff. Kern, I, 25, 267. Eitel, p. 60 a.

In the following lists of the thirty-two Lakṣaṇas and the eighty Anuvyañjanas, L. means Lalitavistara; V., Vyutpatti, Vocabulaire Pentagl.; Lc., Lakkhanasutta with comment.; L., the same without comment.; M., Mahāpadhānasutta; D., Dharmapradīpikā singhal.; Man., Spence Hardy's Manual. The numbers indicate the place which each word occupies in the different lists.

1. चक्रांकितपाणिपादतलता । L. 31, V. 29, Lc. 2, L. 2, M. 2, D. 2, Man. 2, having the palms of hands and feet marked with a wheel.

2. सुप्रतिष्ठित(पाणि)पादतलता । L. 32. supratisthitasamapādaḥ, V. 30, Lc. 1, L. 1, M. 1, D. 1. suppatiṭṭhapādo, having the palms of his feet (and hands) well placed and equal.

3. जालावद्ध(वज्र)ङ्गुलिपाणिपाद(तल)ता । L. 30. gālāṅgulihastapādaḥ, V. 28, Lc. 8, L. 7, M. 6, D. 6. gālahatthapādo, having the (palm of) feet and hands and fingers covered with nets (of lines).

4. मृदुतरूणहस्तपादतलता । L. 29, V. 27, Lc. 7, L. 6, M. 5, D. 5, Man. 3, having the palms of hands and arms soft and tender.

5. सप्तोत्सदता । L. 15, V. 16, Lc. 6, L. 16, M. 15, D. 16. सप्तोत्सदः, having seven protuberances (on the hands, the feet, the shoulders, the arms, which would make eight).

6. दीर्घाङ्गुलिता । L. 26, V. 3, Lc. 4, L. 4, M. 4, D. 4, having long fingers.

7. आयतपाष्णिता । L. 27, V. 31, Lc. 3, L. 3, M. 3, D. 3, having a long heel.

8. चतुर्गुण्यता । Lc. 5, L. 5, M. 14, D. 15. Brahmuggugatto, deest in Lc. and V., having all members straight (like Brahman).

9. उत्तलंगपादता । L. 28, V. 26. ukkhaṅkhaṇḍa, Lc. 9, L. 8, M. 7, D. 7. ussamkha-pādo, having the foot arched? cf. Man. 7, 'his instep was high.'

10. ऊर्ध्वग्रोमता । L. 22. ūrdhvhāgrābhīpradakṣiṇāvartaromā, V. 23, Lc. 10, L. 15, M. 13, D. 14. uddhaggalomā, having the hairs of the body erect.

11. ऐनेयमञ्जयता । L. 25. aineyamrīgarāga, V. 32, Lc. 11, L. 9, D. 8, Man. 8, having legs like those of a deer.

12. प्रलम्बबाहुता (प्रयूरुबाहुता?) । L. 18. sthito 'navanatapralambabāhuḥ, Lc. 16, L. 10, M. 8, D. 9. thitakova anonamanto ubhohi pāmītalehi gannukāni parimasati parimaggati, Man. 9, having arms reaching to the knees.

13. कोषगतवस्तिगुह्यता । L. 23. kosopagatavastiguhyāḥ, V. 24, Lc. 14, L. 11, D. 10,

M. 9. kosohitavatthiguhyo, having the pudendum hidden in a covering; cf. Suttanipâta, ver. 1122, kosahitam vatthaguhyam, M. 10, his secret parts were concealed, as the pedicle of the flower is hid by the pollen.

14. सुवर्णवर्णीता । V. 19, Lc. 13, L. 12, M. 10, D. 11. suvannavanno, deest in Lal., having a golden colour.

15. सूक्ष्मच्छविता । L. 17. sūkshmasuvarnakkhaviṭṭhā, V. 18, Lc. 12, L. 13, M. 11, D. 12, M. 11. sukhumakkhavi, having a delicate skin (smooth, golden).

16. प्रदक्षिणावर्तकरोमता । L. 21. ekaikaromā, V. 22, Lc. 24, L. 14, M. 12, D. 13. ekekalomā, M. 14, having single hairs (on the body) and all turning to the right.

17. ऊर्णालंकृतमुखता । L. 4. ūrṇā bhruvor madhye gâtā himaragataprakāsā, V. 4. garnyakesa ūrṇya, Lc. 25, L. 31, M. 30, D. 31. unṇā bhamukantare gâtā hoti odātā mudutūlasannibhā, having the face ornamented with the ūrṇā, i. e. soft hair between the brows. Cf. Suttanipâta, ver. 1122. unṇ' assa bhamukantare.

18. सिंहपूर्वाङ्गकायता । L. 19, V. 20, Lc. 17, L. 17, M. 16, D. 17, M. 17, having the forefront of the body like a lion.

19. सुसंवृतस्त्वंधता । L. 14, V. 15, Lc. 19, L. 20, M. 19, D. 26. samavattakkhandho, having the shoulders round, (the arms round, Burnouf.)

20. चित्ततरांशता । L. 16, V. 17, Lc. 18, M. 17, D. 18. kītantaramso, L. 18. kīttataramso, having the place between the shoulders well filled out.

21. रसरसाग्रता । L. 11, V. 11, Lc. 20, L. 21, M. 20, D. 21, Man. 21, the 7000 nerves of taste all bend towards the tongue, rasaggasaggī (rasagrāsāgrī), having a sharp taste? In Pāli, having the extremity of nerves. Cf. Childers, s.v. rasaggasā.

22. न्यग्रोधपरिमंडलता । L. 20, V. 21, Lc. 15, L. 19, M. 18, D. 19, Man. 19, his body was high, like a banian tree, and round like the same. Having the waist like a Nyagrodha (fig tree).

23. उष्णीषशिरस्कृता । L. 1. ushṇishasīrshaḥ, V. 1, Lc. 23, L. 32, M. 31, D. 32. umhisasīso, having an Ushṇisha, cap, on his head. Burnouf rejects this meaning, because, he says, no statues of Buddha show a covering of the head, but always display the hair. This is not the case. I myself possess three statues of Buddha having the hair covered. Burnouf would render the term by having woolly hair on his head, or, having a bump on his head. This bump or excrescence, frequently figured on statues of Buddha, seems to me to have been originally an attempt to indicate the flame or ray of light issuing from his head.

24. प्रभृतजिह्वता । L. 12, V. 13. prabhūtatanugihvaḥ, Lc. 28, L. 27, M. 26, D. 27, having a long (and thin) tongue, M. 27. Cf. Suttanipâta, ver. 1122. mukham gihvāya khādeti, Beal, Dhammapada, p. 165, note.

25. ब्रह्मस्वरता । V. 14, Lc. 29, L. 28, M. 27, D. 28. brahmassaro, Man. 28, having the voice of Brahman.
26. सिंहहनुता । L. 13, V. 12, Lc. 30, L. 22, M. 21, D. 22, Man. 22, having a lion's jaw.
27. शुक्लहनुता । cf. sukladantatâ, having a bright jaw.
28. समदंतता । having equal teeth.
29. हंसचक्रांतगामिता । having a walk like the step of a swan.
30. अविरलदंतता । L. 8, V. 9, Lc. 27, L. 25, M. 24, D. 25. avivaradanto, having teeth without breaks.
31. समचत्वारिंशदंतता । L. 7, V. 7, H. 31, Lc. 26, L. 23. kattârisadanto, M. 22, D. 23. kattâlisadanto, Man. 23, having forty even teeth.
32. अभिनीलनेत्रता । L. 6, V. 5, Lc. 21, L. 29, M. 28, D. 29. abhinilanetto, Man. 30, having dark-blue eyes.
33. गोपक्षनेत्रता चेति । having eyes with lids like those of a cow. गोपक्षनेत्रः । L. 5, V. 6. gopaksha, Lc. 22, L. 30, M. 29, D. 30. gopakhumo, having eyes with lids like those of a cow.

Here ends the list of the Lakshanas, of which two should be counted as one. Then follow additional Lakshanas:

34. भिन्नांजनमयूरकलापाभिनीलवस्त्रितप्रदक्षिणावर्तकेशः (वर्णित) । L. 1, V. 2. pradakshinyavattakesaḥ, having hair turning from the right, in locks, dark-blue like the tail of a peacock, and like collyrium of many shades. 'He cut it so that it was only two fingers long, and turned to the right; it remained so for life,' Lotus, p. 864; he was susukâlakeso, with very dark hair, ibid., p. 863. See Buddh. B. Stor., p. 86.

35. समविपुलललाटः । having the forehead even and full. One of the eighty-two secondary marks.

36. शुक्लदंतः । L. 9, V. 10, Lc. 32, L. 26, M. 25, D. 26. susukkadâḥ. Cf. No. 27. suklahanutâ.

37. सुवर्तितोरुः । L. 24, V. 25, having the thighs round.

LXXXIV. अशीत्यनुषंजनानि 'The eighty minor marks.'

Mahāvyyut., sect. 14. Trigl. p. 5 (4). Lalitav. p. 121, 14 ff. Burnouf, Lotus, p. 583 ff. Hodgson, p. 90. Hardy, Manual, p. 369 ff. Köppen, I, 432.

The eighty Anuvyaṅganas are not found in Lakkhaṇa-sutta, nor in Mahāpa-dhāna-sutta.

1. ताम्रनखता । L. 2, V. 1. âtanrâ, D. 4. tambanakhatâ, having copper-brown nails.

2. सिग्धनखता । L. 3, V. 2, D. 6. siniddhanakhatâ, having soft nails.

3. तुंगनखता । L. 1, V. 3, D. 5. *tuṅganakhatā*, having prominent nails.
4. वृत्तांगुलिता । L. 4, V. 4, D. 3. *vaṭṭaṅgulitā*, having round fingers.
5. चित्रांगुलिता । L. 5, V. 6, D. 1. *chitrāṅgulitā*, having beautiful fingers.
6. अनुपूर्वांगुलिता । L. 6 V. 5, D. 2. *anupubbaṅgulitā*, cf. Man. 4, having regular fingers.
7. गूढशिरता । L. 7, V. 7, D. 49. *niṅgulhasirasatā*, having the veins hidden.
8. निर्ग्रन्थिशिरता । L. 9. *ghanasandhi*, V. 8, having veins without knots, (having strong joints.)
9. गूढगुल्फता । L. 8, V. 9, D. 7. *niṅgulhagōpphakatā*, having the ankle hidden.
10. समपदादता । L. 10, V. 10, D. 8. *samapādātā*, having equal feet.
11. सिंहचक्रांतगामिता । L. 40, V. 11, D. 10, having a walk like the steps of a lion.
12. नागचक्रांतगामिता । L. 39, V. 12, D. 9, having a walk like the steps of an elephant, (having the glorious walk of an elephant, Burnouf.)
13. हंसचक्रांतगामिता । L. 42, V. 13, D. 11, having a walk like the steps of a swan.
14. वृषभचक्रांतगामिता । L. 41, V. 14, D. 12, having a walk like the steps of a bull.
15. प्रदक्षिणगामिता । L. 43, V. 15, D. 13, having a walk towards the right.
16. चारुगामिता । V. 16, having an elegant step.
17. अवक्रगामिता । V. 17, having a straight step.
18. वृत्तगात्रता । L. 31, V. 18, having round members.
19. मृदुगात्रता । L. 32, V. 19, D. 22, having smooth members.
20. अनुपूर्वगात्रता । L. 33. *agihmavṛiṣhabhagātraḥ*, *anupūrvagātraḥ*, V. 20, D. 26, having regular members.
21. शुचिगात्रता । L. 23, V. 21, D. 60. *vimalagattatā*, having the members bright.
22. मृदुगात्रता । L. 24, V. 22, D. 61. *komalagattatā*, having the members soft.
23. विशुद्धगात्रता । L. 25. *visālag.*, V. 23, D. 27, having the members clean (or broad).
24. परिपूर्णव्यंजनता । L. 21, V. 24, D. 15. *paripunnapurisavyaṅganatā*, having the sexual organs complete.
25. पृथुचारुमंडल(गात्र)ता (पृथुजानु?) । L. 30. *prithuvipulasuparipūrnagānumandā-*
laḥ, V. 25, D. 14, having the knee broad.
26. समक्रमता । having the steps equal.
27. विशुद्धनेत्रता । having the eyes bright.
28. सुकुमारगात्रता । having the limbs soft.
29. अदीनगात्रता । L. 26, V. 29, D. 24, having no defective members.

30. उत्साहगात्रता । L. 27. *anunnatag.*, V. 30. *utsadagâtra*, D. 23. *anussanâsan-nasabbagattatâ*, having vigorous members; (having members neither too high nor too low, *anunnatânatag.*; cf. *Lal. Vist.*, p. 550.)
31. गंभीरकुक्षिता । having a deep abdomen.
32. प्रसन्नगात्रता । having tranquil limbs.
33. सुविभक्तांगप्रत्यंगता । L. 29. *suvi bhaktagâtratâ*, V. 32, D. 20, having the members well proportioned.
34. वित्तिमिरशुशालोक्ता । L. 38, V. 33, D. 41. *parimandalakâyappabhâvatâ*, having a pure aspect free from darkness.
35. वृत्तकुक्षिता । L. 45. *vṛttakukshi*, V. 34, having the flanks rounded.
36. मृदुकुक्षिता । L. 45, V. 35, having the flanks soft.
37. अभुग्नकुक्षिता । L. 46. *agihmakukshi*, V. 36. *abhugnakukshi*, having the flanks not bent.
38. अक्षोभकुक्षिता । L. 47. *kâpodara*, V. 37. *kshâmodara*, having the flanks unmoved, having them round like a bow. Having the flanks spare.
39. गंभीरनाभिता । L. 35, V. 38, having a deep navel.
40. प्रदक्षिणावर्तनाभिता । L. 35. *agihmanâbhi*, *anupûrvanâbhi*, V. 39. *pradakshinâvartinâbhi*, D. 16. *akṣiddanâbhitâ*, D. 18. *dakṣhinâvattanâbhitâ*, having a navel turning to the right.
41. समंतप्रासादिकता । L. 38, V. 40, having complete amiability.
42. शुचिसमुदाचराता । L. 37. *suçyâkâra*, V. 42, D. 33. *viruddhîndriyatâ*, having pure dispositions.
43. व्यपगततिलकगात्रता । L. 48. *vyapagatakkavidoshanflakâdushâsaritra*, V. 43. D. 25. *tilakâdirahitagattatâ*, गंध, having members free from freckles.
44. तूलसदृशसुकुमारपाणिता । cf. *Man.* (*Lakshaz.* 5), having hands soft like cotton.
45. चित्रपाणिलेखता । L. 12, V. 45, D. 40. *ruḥirasantlânalekhatâ* (having beautiful and equal lines), having the lines of the hand soft.
46. गंभीरपाणिलेखता । L. 14, V. 46, D. 37, having the lines of the hand deep.
47. आयतपाणिलेखता । L. 16. *anupûrva*, V. 47, D. 38. *âyatalekhatâ*, having the lines on the hand long.
48. नात्यायतवचनता । L. 18. *noḥḥasabdavaḥana*, V. 48, D. 36. *âyatavadanâtâ*, having a voice not too loud, or not having a large mouth.
49. बिंबप्रतिबिंबोद्यता । L. 17, V. 49, D. 35. *rattoḥḥata*, having lips red like (the image of) the Bimba.

50. मृदुजिह्वा । L. 19. *mṛīdutarunatāmragihvāḥ*, V. 50, 51, 52, having a soft tongue.
51. तनुजिह्वा । having a thin tongue.
52. रक्तजिह्वा । having a red tongue.
53. मेघगर्जितघोषता । L. 20, V. 53, 54, having a voice like the rolling of a cloud.
54. मधुरचारुमंजुस्वरता । having a sweet, agreeable, pleasant sound.
55. वृहदंघ्रता । L. 49, V. 55, D. 34. *vaḥḥadâḥḥatâ*, having rounded eye teeth.
56. तीक्ष्णदंघ्रता । L. 50, V. 56, having sharp eye teeth.
57. शुक्लदंघ्रता । having bright teeth.
58. अनुपूर्वदंघ्रता । L. 51, V. 59, having regular eye teeth.
59. समदंघ्रता । having equal eye teeth.
60. तुंगनासता । L. 52, V. 60, D. 29, having a prominent nose.
61. शुचिनासता । L. 53. *śukīnayanaḥ*, V. 61, having a bright nose, or eyes.
62. विशालनयनता । L. 54, V. 62. *visuddhanetraḥ*, V. 27. *suddhanetraḥ*, L. 57. *âyatanayanaḥ*, D. 43. *âyatavisâlanettatâ*, having large or pure eyes.
63. चित्रपल्लता । having beautiful eyelashes.
64. सितासितकमलदलनयनता । L. 58. *nīlakuvalayadalaśadṛiśanayanaḥ*, V. 65, having eyes like the petals of a dark and white lotus (with reference to the white ball and the black pupil?).
65. आयतभूकता । V. 66. *âyatabhrûḥ*, D. 56. *âyatabhamukatâ*, having long eye-brows.
66. शुक्लभूकता । having white brows? better, *श्वक्ष्णभूकता* । V. 67, D. 53, having small brows.
67. सुचिग्धभूकता । L. 60. *śitrabhrûḥ*, having the eyebrows shining.
68. पीनायतभुजलता । having fat and long arms.
69. समकर्णता । having equal ears.
70. अनुपहतकर्णेन्द्रियता । having the organ of hearing uninjured.
71. अपरिप्लानललाटता । cf. V. 72. *suparīṇatalalâḥḥ*, having a forehead not receding.
72. पृथुललाटता । V. 72, 73; cf. Lal. 70. *saṃgatamukhalalâḥḥ*, D. 51. *âyata-pūthulalâḥḥarobhatâ*, having a wide forehead.
73. सुपरिपूर्णोन्नमांगता । L. 71, V. 74, D. 50. *śḥattanibhaḥḥârūśirasatâ*, having the head well developed.
74. धमरसदृशकेशता । L. 72. *asitakeśaḥ*, D. 72. *sunīlakesatâ*, having hair (dark) like a bee.

75. चित्रकेशता । L. 74, V. 75, D. 73. dakkhizāvattakesatā, having beautiful hair.
 76. गुडकेशता । L. 79. samkuṭitakesatā, having the hairs crisp; having a Guḍā, like Arguna.
 77. असंतुलितकेशता । L. 77, V. 77, D. 77. alulitakesatā, having the hair not tangled.
 78. स्पर्शकेशता । L. 76, V. 78, D. 79. kamalakesatā, having soft hair.
 79. सुरभिकेशता । L. 75, V. 79, D. 71. sugandhamuddhantā, having perfumed hair.
 80. श्रीवत्समुत्तिकनंदावर्तलक्षितपाणिपादलता चेति ॥ L. 80. śrīvatsasvastikanandyāvartavardhamānasamsthānakesatā, D. 80. ketumālāratanaramgitatā, having the palms of hands and feet marked with Śrīvatsa, Muktika, Nandyāvarta.

Other Anuvyaṅganās :

- Lal. 11. आयतपादपङ्क्तिः having long heels.
 Lal. 13. तुल्यपाणिलेखः having regular lines on the hand.
 Lal. 15. अजिह्वपाणिलेखः having the lines on the hand not crooked.
 Lal. 22. प्रलंबबाहुः V. 41. sthitāgānvavanatapralambabahutā, having arms hanging down to the knees.
 Lal. 28. सुसमाहितगात्रः V. 31. susamhatagātraḥ, D. 28. kośasahassahatthibala-dhāranatā, having his members perfect.
 Lal. 55. प्रहसितनयनः D. 44. pañcappasādavathanettatā, with smiling eyes. Having eyes with the five degrees of delight.
 Lal. 59. सहितभूः D. 52. samahānabhamukatā, with eyebrows equal (or with eyebrows joined).
 Lal. 61. संगतभूः D. 55. mahantabhamukatā, with joined eyebrows, with large eyebrows.
 Lal. 62. अनुपूर्वभूः V. 68. samaromabhṛtḥ, D. 54. anulomabhāmukatā, with regular eyebrows, (well-traced brows.)
 Lal. 63. असितभूः with black eyebrows.
 V. 67. स्रग्भूः D. 53. samhabhamukatā, with small eyebrows.
 Lal. 64. पीनगंडः D. 42. paripunnakapolatā, with full cheeks.
 Lal. 65. अविषमगंडः with equal cheeks.
 Lal. 66. अषगंतगंडोष्ः without blemishes on his cheeks.
 Lal. 67. अनुपहतकुटः not touched by abuse.
 Lal. 68. सुविदिर्तेन्द्रियः (viditendriya MS.), with well-known organs of sense.

Lal. 69. सुपरिपूरेन्द्रियः with complete organs of sense.

Lal. 70. संगतमुखललाटः cf. D. 51. âyataputhulâlâ/asobhatâ, with face and forehead in harmony.

Lal. 78. अनुपूर्वकेशः D. 78. samakesatâ, with regular hair.

D. 75. सिनिद्धकेशता having soft hair.

D. 80. केतुमालारत्नरंजिता being adorned with the jewels of Ketumâlâ.

LXXXV. चक्रवर्तिनां सप्त रत्नानि 'The seven treasures of emperors.'

1. Kakkaratanam; 2. hatthiratanam (3); 3. assaratanam (4); 4. maniratanam; 5. itthiratanam; 6. gahapatiratanam; 7. parinâyakaratanam.

Mahāvvyutp., sect. 176. Lalitav. pp. 14-19 (in the same order as Pāli). Childers, p. 402 b. Burnouf, Lotus, p. 416. Sacred Books, XI, 251-261. Senart, Légende, p. 14 ff. Eitel, p. 122 f.

'1. The wheel; 2. The horse; 3. The éléphant; 4. The gem; 5. The wife; 6. The householder; 7. The governor (or general).'

LXXXVI. त्रयोऽध्वानः 'The three times.'

1. Atīto addhâ; 2. anâgato addhâ; 3. pakṣuppanno addhâ.

Childers, p. 10 a.

'1. Past; 2. Future; 3. Present.'

LXXXVII. चत्वारः कल्पाः 'The four cycles.'

Mahāvvyutp., sect. 249: ¹संवर्तकल्प ²विवर्तकल्प ³अंतरकल्प ⁴शस्त्रांतरकल्प ⁵रोगांतरकल्प ⁶दुर्भिक्षांतरकल्प ⁷महाकल्प ⁸भद्रकल्प, and then कृतयुगं त्रेतायुगं द्वापरयुगं कलियुगं (see next section).

Childers, p. 185 b, gives samvatto and vivatto as subdivisions of the mahâ-kappa; then antarakappo and (p. 186 a) bhaddakappo.

Burnouf, Introd. pp. 75, 486; Lotus, pp. 324, 730. Köppen, I, 268 ff. Eitel, pp. 49 f., 64.

LXXXVIII. चत्वारि युगानि 'The four periods' (see note on sect. LXXXVII).

1. Kaliyugam; 2. dvâparayugam; 3. tetâyugam; 4. katayugam.

Childers, p. 606 a. Hodgson, p. 44.

LXXXIX. लोकद्वयं 'The two worlds.'

That is, the world of animals and of inanimate things.

XC. चत्वारो योनयः 'The four classes of birth.'

1. Andagâ yoni; 2. galâbuyoni (3); 3. samsedagâ yoni (2); 4. opapâtikâ yoni. Childers, p. 605 a.

Mahāvvyutp., sect. 113. Trigl. p. 26 b (62). Eitel, p. 145.

‘1. Oviparous; 2. Moisture-sprung; 3. Viviparous; 4. Apparitional.’

XCI. पंच कषायाः ‘The five depravities.’

Mahāvvyutp., sect. 120. Saddharmap., A. S. MS., fol. 18 b; transl. Kern, p. 58, v. 140. Sukhāvatī, sect. 18 f. (p. 99). Burnouf, Lotus, p. 360. Eitel, p. 48 a.

XCII. त्रयः सत्ताध्याः.

This paragraph is unintelligible. Dr. Morris suggests something corresponding to the Pāli *tisso viggā*. *Pūrvānta°* might be *pubbenivāsānussatiñānaviggā*; *Aparānta°* might be *āsavānām khaye ñānaviggā*; *Katurm°* might be *sattānām kutupapāte ñānaviggā*, or *katumagge ñānam*.

XCIII. दश ज्ञानानि ‘The ten kinds of knowledge.’

Mahāvvyutp., sect. 35. Childers, p. 259 a, has four *ñānas*, viz. 1. *dhamme ñānam* (5); 2. *anvaye ñānam* (6); 3. *parikkhede ñānam* (8); 4. *sammutiyā ñānam*.

XCIV. पंच ज्ञानानि ‘The five kinds of knowledge.’

Mahāvvyutp., sect. 2. Trigl. p. 9 (6).

XCIV. द्वे सत्ये ‘The two kinds of truth.’

‘1. *Sammutisaṅgāham*, truth by general consent; 2. *paramatthasaṅgāham*, self-evident truth.’

Mdo. XIV, 8 (Feer, p. 256), *संवृतिपरमाथैकसत्यनिर्देश*. Cf. Tanjur, Mdo., No. 8 (Feer, p. 368). Childers, p. 409 a. Schlagintweit, p. 35. Wassiljew, p. 294 f.

XCVI. चतुरार्यसत्येषु षोडश सांतिज्ञानलक्षणाः (sic).

Mahāvvyutp., sect. 52 (cf. sect. XXI).

XCVII. दुःखसत्ये चत्वार आकाराः ‘The four parts of the truth of suffering.’

Mahāvvyutp., sect. 50. Trigl. p. 15 (23). Lalitav. p. 35, 7 ff. (see sect. LV). Burnouf, Introd. p. 462. Hardy, Manual, p. 495 (4).

XCVIII. समुदयसत्ये चत्वार आकाराः ‘The four parts of the truth of the cause.’

Mahāvvyutp., sect. 50. Trigl. p. 15 (23).

XCIX. निरोधसत्ये चत्वार आकाराः ‘The four parts of the truth of cessation.’

Mahāvvyutp., sect. 50. Trigl. p. 15 b (23).

C. मार्गस्ये चत्वार आकाराः 'The four parts of the truth of the way.'

Mahāvīyutp., sect. 50. Trigl. p. 15 b (23). On प्रतिपद्, pa/īpadā, see Burnouf, Lotus, p. 520, and Mahāvagga I, 6, 18 (p. 10).

CI. चत्वार समाधयः 'The four kinds of contemplation.'

Childers, p. 423 b, mentions ānantariko samādhi, and, among the five elements of samādhi, ālokapharaṇatā, 'diffusion of light.'

CII. चष्टौ - - - पुद्गलाः.

1. Sotāpattimagga//ho; 2. sotāpattiphala//ho; 3. sakadagāṃmimagga//ho; 4. sakadagāṃmiphala//ho; 5. anāgāṃmimagga//ho; 6. anāgāṃmiphala//ho; 7. arahattamagga//ho; 8. arahataphala//ho.

Cf. Mahāvīyutp., sect. 41. Childers, pp. 56 (s.v. ariyapuggalo), 225 b. Puggala-paṇṇatti, ed. Morris, p. 2. Burnouf, Introd. p. 291.

CIII. चष्टौ प्रतिपुद्गलाः.

Cf. Mahāvīyutp., sect. 41. Puggala-paṇṇatti, ed. Morris, p. 2.

Several of these names are illegible and unintelligible. Devakulaṅkulo is a conjecture, founded on the Pāli kolaṅkolo (Puggala-paṇṇatti, ed. Morris, p. 16) and Sāṅkh. Grīhya IV, 12. Ekavīṭika may be for Pāli ekabīgī (l. c. p. 16). Abhisamāskāraparinirvāyī corresponds to sasaṅkhāra-parinibbāyī (l. c. p. 17). Sarvāstāna may be for sarvāsthānaplutaḥ. The last word khadga is wrong. The whole number may have been eighteen.

CIV. द्वादशाकारधर्मचक्रप्रवर्तकं (cf. sect. XXI).

Mahāvīyutp., sect. 60. Lalitav. p. 542, 15 ff. Mahāvagga, p. 10. Buddhist Suttas, p. 150.

CV. दानं त्रिविधं 'The threefold charity.'

Childers, p. 29 a, gives amisadānam, dhammadānam. Aṅguttara-nikāya II, 13, 1.

The Mahāyānasamparigrahaśāstram (Hiouen Tshang's translation) speaks of the six Pāramitās. The Chinese paraphrases nearly agree with the words of this and the following five sections: 1. Gift consisting of the law; 2. Gift consisting of material things; 3. Gift of fearlessness (अभय 'safety'). Cf. Sukhāvatī, p. 61, 5.

1. Religious (spiritual) gifts; 2. Material gifts; 3. Friendliness.'

CVI. शीलं त्रिविधं 'The threefold morality.'

See note on CV. Chinese: 1. Śīla of good behaviour; 2. Śīla of collecting or holding good deeds; 3. Śīla by benevolence towards beings; cf. CXVII.

CVII. क्षान्तिस्त्रिविधा 'The threefold patience.'

Different Kshântis are mentioned elsewhere. Sukhâvatî, cap. 32 (p. 55, 12), has :
शोषानुगा, अनुलोमिकी, अनुत्पत्तिकधर्मक्षान्ति.

Lalitav. p. 36, 16 (Dharmâl. 51), **अनुत्पादक्षान्ति** as leading to **निरोधसाक्षात्क्रिया.**

Burnouf, Lotus, p. 380, translates : 'Resignation to the idea of not being born again, which leads to a clear conception of nirodha.' He distinguishes it from **अनुत्पत्तिकी धर्मक्षान्तिः**, which he translates by 'resignation to future conditions.' According to Lalitav. p. 39, 14 ff. (Dharmâl. 105 and 106), this **अनुत्पत्तिकधर्मक्षान्तिः** seems to mean 'resignation to future and supernatural conditions,' while **अनुलोमिकधर्मक्षान्तिः** would be 'resignation to natural consequences.' See Lefmann, LV, p. 158. Kern, pp. 411, 419.

Saddharmap., transl. Kern, p. 254, **अनुत्पत्तिक**, 'acquiescence in the eternal law.'

Chinese : 1. Forbearance of injuries and enmities (2); 2. Forbearance of pains or suffering (3); 3. Forbearance by investigating conditions (1). Wassiljew, p. 140. Târanâtha, übers. Schiefner, p. 61.

CVIII. वीर्ये त्रिविधं 'The threefold energy.'

Chinese : 1. Energy by putting on armour; 2. Energy in practice; 3. Energy in not being timid, not being backward, and not being satisfied.

There is a work by a Japanese, entitled 'Questions and answers on the one hundred Dharmas,' in which similar lists are given; but the three sorts of energy are enumerated differently : 1. Energy by putting on armour; 2. Energy in holding good deeds; 3. Energy in conferring benefits.

CIX. ध्यानं त्रिविधं 'The threefold meditation.'

Chinese : 1. Meditation by residing comfortably; 2. Meditation by drawing out (sins?); 3. Meditation by doing what is to be done.

CX. प्रज्ञा त्रिविधा 'The threefold wisdom.'

1. *Kintâmayâ paññâ* (2); 2. *sutamayâ paññâ* (1); 3. *bhâvanâmayâ paññâ* (3).

Childers, p. 330 a, s. v. *paññâ*. Trigl. p. 12 b.

The Chinese list does not agree with ours : 1. Wisdom obtained by the practice free from discrimination; 2. Wisdom obtained by non-discrimination; 3. Wisdom obtained after non-discrimination.

'1. Wisdom obtained by study; 2. Wisdom obtained by thought; 3. Wisdom obtained by meditation.'

CXI. उपायस्त्रिविधः.

For this and the following three Pâramitâs, the Chinese paraphrases (which are found in the above-mentioned Japanese work) do not agree with our lists,

CXII. प्रणिधानं त्रिविधं.

CXIII. बलं त्रिविधं.

CXIV. ज्ञानं त्रिविधं.

CXV. सावरणे द्वे.

CXVI. नैरात्म्यं द्विविधं.

CXVII. संभारो द्विविधः 'The twofold equipment.'

Lalitav. p. 39, 4 ff. (Dharmâl. 97-100), has four, viz. 1. पुण्यसंभारः; 2. ज्ञान-संभारः; 3. शमयसंभारः; 4. विदर्शनसंभार (cf. Kern, I, 419).

That is, according to Kern, the equipment consisting in—1. Meritorious acts; 2. Science; 3. Quietude; 4. Far-sightedness (clairvoyance).

On ज्ञमय and विपश्यन (evidently the same as विदर्शन), see Wassiljew, pp. 141, 144. Trigl. p. 18 b (32).

CXVIII. षट् समाध्यावरणानि.

CXIX. अष्टौ प्रहाणसंस्काराः.

CXX. चत्वारो द्वीपाः 'The four continents.'

1. Uttarakuru; 2. Gambudîpo; 3. Pubbavideho; 4. Aparagoyânam.

Childers, p. 228 a, s.v. mahâdîpo. Mahâvyutp., sect. 149. Trigl. p. 23 (47). Lalitav. pp. 21, 8 f.; 144, 4 f.; 170, 14 f. (cf. 257, 6, चतुर्द्वीपेश्वर). Burnouf, Introd. pp. 75 n., 177 n.; Lotus, p. 843. Hardy, Manual, pp. 4, 14; Legends, p. 85. Köppen, I, 233 f. Kern, p. 289. Eitel, p. 144 f.

CXXI. अष्टावुष्णनरकाः 'The eight hot hells.'

1. Saṅgîvo; 2. kâlasutto; 3. saṅghâto; 4. roruvo; 5. mahâroruvo; 6. tapano; 7. patâpano; 8. aviṭṭi.

Mahâvyutp., sect. 209. Mahâvastu I, 5-27. Childers, p. 260 b. Paññagati, transl. Feer, Ann. Mus. Guim. V, 516. Burnouf, Introd. p. 201; cf. p. 366 (on the punishments); Lotus, p. 309. Hardy, Manual, pp. 26 ff., 47, 59. Köppen, I, 240. Kern, p. 298. Beal, p. 245. Eitel, p. 82 a.

CXXII. अष्टौ शीतनरकाः 'The eight cold hells.'

Mahāvvyutp., sect. 210: 1. अर्बुद; 2. निरर्बुद; 3. अट्ट; 4. हहव; 5. हुहव; 6. उत्पल; 7. पद्म; 8. महापद्म.

Suttanipāṭa, transl. Fausböll, S. B. E., X, p. 121, has Abbuda, Nirabbuda, Ababa, Ahaha, Aṭṭa, Kumuda, Sogandhika, Uppalaka, Pundarika, Paduma. See Vyākhyā, fol. 257 a, l. 7. Burnouf, Introd. p. 201. Kern, I, 298 f. Eitel, p. 82 a.

CXXIII. सप्त पातालानि 'The seven lower regions.'

CXXIV. द्वौ चक्रवाडौ 'The two mountain-rings.'

Childers, p. 97 b, ākāvāṭam and °lam. Lalitav. pp. 170, 18 f.; 346, 5. Sad-dharmap., transl. Kern, p. 233. Āryamahākaraṇapundarikasūtra, transl. Feer, Ann. Mus. Guim. V, 161. Burnouf, Lotus, p. 842. Hardy, Manual, p. 2; Legends, pp. 80 ff., 97 ff. Köppen, I, 234 f. Kern, I, 289. Eitel, p. 142 a.

CXXV. अष्टांगपर्वताः 'The eight mountains.'

1. Yugandharo; 2. Īsadharo; 3. Karaviko; 4. Sudassano; 5. Nemin-dharo (7); 6. Vinatako (5); 7. Assakanno (6); (8. Meru, being nearest to Yugandharo.)

Mahāvvyutp., sect. 188. Childers, p. 211 b (s.v. kulāḷalo). Burnouf, Lotus, p. 842 ff. Hardy, Manual, p. 12; Legends, p. 82 ff. Köppen, I, 233. Eitel: Yugam-dhara (p. 175 b), Īshādhara (p. 46 a), Karavika (p. 53 a), Sudarsana (p. 134 b), Arva-karna (p. 17 a), Vinataka (p. 168 b), Nemindhara (p. 83 b), Sumeru (p. 136 a).

CXXVI. सप्त सागराः 'The seven seas.'

Childers, p. 412 a (s.v. sāgaro), has: 1. khīraṇṇava (cf. 2); 2. nīlasāgara; 3. pītasāgara, etc. Cf. Hardy, Manual, p. 12; Legends, p. 84.

CXXVII. षट् कामावचरा देवाः 'The six classes of gods of the world of desire.'

1. Kātummahārāgikā; 2. tāvatimsā; 3. yāmā (4); 4. tusitā (3); 5. nim-mānaratino; 6. paranimmitavasavattino.

Mahāvvyutp., sect. 151. Trigl. p. 23 b (49). Cf. Lalitav. pp. 33, 3; 113, 14; 478, 10. Childers, pp. 177 a, 467 b. M. hāvagga I, 6, 30 (p. 12). Burnouf, Introd. pp. 79, n. 3; 601; 604; Lotus, p. 353. Köppen, I, 260. Kern, I, 291. Eitel, pp. 145 a, 148 a, 152 a, 173 a, 85 a, 90 b.

CXXVIII. अष्टादश रूपावचरा देवाः 'The eighteen classes of gods of the world of form.'

1. Brahmapārisaggā; 2. brahmapurohitā; 3. mahābrahmāno; 4. pa-

rittâbhâ; 5. appamânâbhâ; 6. âbhassarâ; 7. parittasubhâ; 8. appamânasubhâ; 9. subhakinâ; 10. vehapphalâ; 11. asaññasattâ; 12. avihâ; 13. atappâ; 14. sudassâ; 15. sudassî; 16. akaniñhâ.

Mahâvyutp., sects. 152-156. Trigl. p. 24 (50-53). Childers, p. 467 b. Burnouf, Introd. p. 609 ff.; Lotus, p. 353. Hardy, Manual, pp. 5 ff., 26. Köppen, I, 260 f. Kern, I, 292 f. Eitel, p. 105, etc.

CXXIX. चत्वारोऽरूपावचरा देवाः 'The four classes of gods of the formless world.'

1. Âkâsânañkâyatanûpagâ; 2. viññânâñkâyatanûpagâ; 3. âkiñkaññâyatanûpagâ; 4. nevasaññânâsâññâyatanûpagâ.

Mahâvyutp., sect. 157. Trigl. p. 24 b (54). Childers, p. 467 b. Burnouf, Lotus, p. 811 ff. Hardy, Manual, pp. 5 ff., 26. Köppen, I, 261. Kern, I, 293 f. Eitel, p. 13 b.

CXXX. त्रिविधा लंघनाः.

CXXXI. त्रिविधा महानैवी.

The text is evidently faulty.

CXXXII. त्रिविधं कर्म 'The threefold (fruit of) work.'

1. Diññadhammavedanîyakammam; 2. uppagavedanîyakammam; 3. aparâpariyavedanîyakammam.

Mahâvyutp., sect. 117. Childers, p. 178 b. Hardy, Manual, p. 447, gives eleven.

'1. Karma manifesting itself in this life; 2. Karma manifesting itself in the next existence; 3. Karma manifesting itself at a subsequent period.'

CXXXIII. त्रिविधं प्रातिहार्यं 'The three kinds of magic.'

Mahâvyutp., sect. 12: ¹चुद्धिप्रातिहार्यं ²आदेशप्रातिहार्यं ³अनुशासनीप्रातिहार्यं. Cf. Lalitav. p. 82, 16: चुद्धिप्रातिहार्यं. Burnouf, Lotus, p. 310.

CXXXIV. अष्टावक्षसाः 'The eight untimely ways of being born.'

Mahâvyutp., sect. 116. Burnouf, Lotus, p. 835. Childers, p. 24 b.

CXXXV. त्रिविधा विकल्पाः.

CXXXVI. चत्वारः समाधयः 'The four kinds of contemplation.'

विमलप्रभा, Saddharmap., transl. Kern, p. 394. Eitel, p. 167 b.

CXXXVII. चतुर्दशाव्याकृतवस्तूनि.

Mahāvvyutp., sect. 201. Abhidharmakosavyākhyā, fol. 355 a, l. 4. Milinda-Panha, p. 145; Oldenberg, Buddha, p. 443. In illustration of avyākṛta, Kasawara sent me the following note: 'In Hiouen Tshang's translation of the Abhidharmakosa, chap. 5, we read, "There are four ways of answering questions. What are the four? Sometimes one answers directly (एकांशव्याकरणं), sometimes by qualifying (विभज्य व्याकरणं), sometimes one gives an answer after putting a question (परिपृच्छाव्याकरणं), and sometimes one does not give any at all, but puts it aside (स्यापनीयव्याकरणं). When should one answer a question directly? One should do so, when asked whether all conditions are inconstant. When should one answer by qualifying? When one is asked, what reward one receives, if doing anything on purpose, one should answer by qualifying (that, if the action is good, the person will receive a good reward; and if it is bad, he will receive a bad reward). How does a person answer after putting another question? Supposing he is asked whether personality and self are the same thing, he must put a question: 'What self do you mean? If you mean the gross self, then it is different.' When does one give no answer? When one is asked, whether this world is permanent or not, whether it is both permanent and not permanent, whether it is neither permanent nor impermanent; whether this world has an end or not, whether it has both an end and no end, whether it has neither an end nor no end; whether a Tathāgata, after his death, exists or not, whether he both exists and not exists, whether he neither exists nor not exists; whether this life is this body, or whether they are different,—when one is asked in this way, one puts the question aside."

'सव्याकृत, which means "not qualified," "not declared," is used synonymously with स्यापनीय. See Childers' Dict., p. 328, under Pañho.'

CXXXVIII. त्रीणि कुशलमूलानि 'The three roots of virtue.'

'1. Alobho, freedom from covetousness; 2. adoso, freedom from anger; 3. amoho, freedom from ignorance.' Childers, p. 214 a.

CXXXIX. त्रीण्यकुशलमूलानि 'The three roots of vice.'

'1. Lobho, covetousness; 2. doso, anger; 3. moho, ignorance.'

Mdo. XX, 11 (Feer, p. 269). Childers, p. 25 b. Burnouf, Lotus, p. 336. Cf. Hardy, Manual, p. 495.

CXL. तिस्रः शिष्याः 'The three kinds of study.'

1. Adhisīlasikkhā (2); 2. adhiññāsikkhā (1); 3. adhipaññāsikkhā (3). Mahāvvyutp., sect. 32. Trigl. p. 15 b (24). Childers, p. 475 a, s. v. sikkhāttayam.

॥ धर्मसंग्रहः ॥

‘1. Training in the higher morality; 2. Training in the higher thought; 3. Training in the higher learning.’ See note on Vinaya Texts, II, 23.

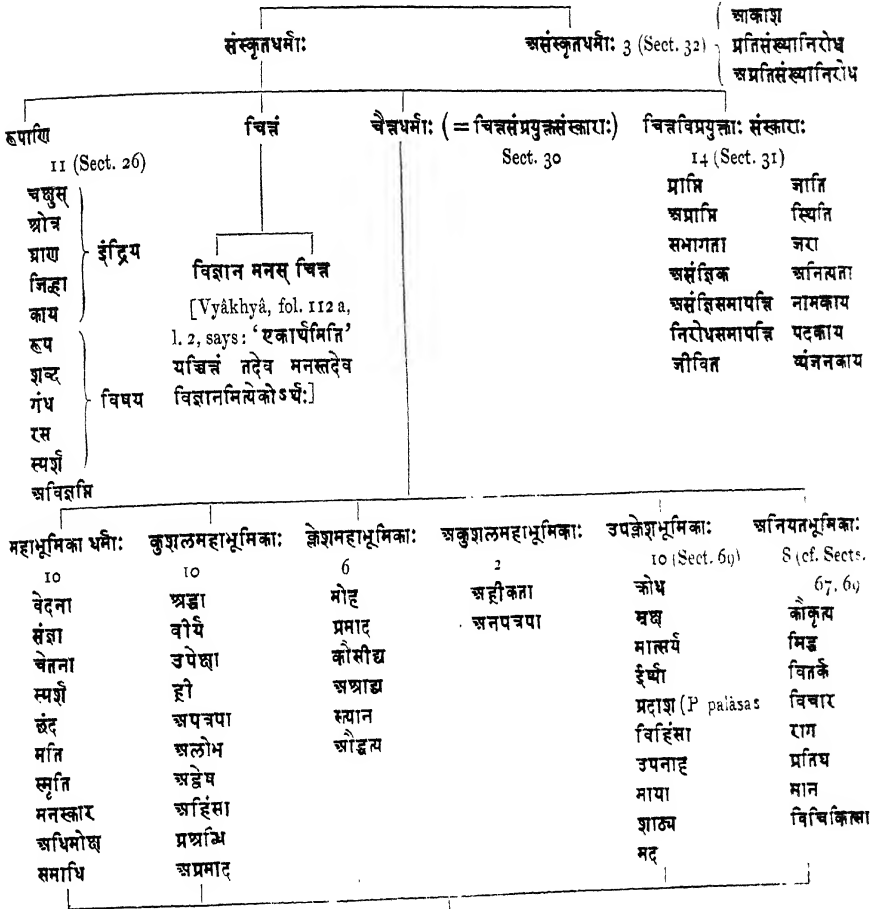
इति नागार्जुनपादविरचितायां धर्मसंग्रहः समाप्तः ॥

The Chinese Version ends with the eighty *Anuvyañḡanas*, and mentions no author.

Both MSS. agree in °रचितायां, which may be for °रचितोऽयं. But perhaps this locative may refer to another work of Nāgārjuna, such as his commentary on the *Pragñāpāramitā*, and the title may be an abbreviation of नागार्जुनपादविरचितायां प्रज्ञापारमितावृत्तौ धर्मसंग्रहः. Though this is a mere conjecture, I cannot make the correction of °रचितायां into °रचितोऽयं without hesitation, for it is a matter of importance, as the latter reading would make our संग्रह definitely a work of Nāgārjuna.

THE SEVENTY-FIVE DHARMAS

(see the second chapter of the Abhidharmakosa).

संस्कृत 72, i.e. { रूप 11
चिन्त 1
चैतन्य 46
चिन्तविप्रयुक्त 14
असंस्कृत 3

N. B. These terms are explained in the Abh. Vyākhyā. fol. 98 and following, and fol. 376 a, l. 2, and following.

THE FIVE SKANDHAS, TWELVE ĀYATANAS, AND EIGHTEEN DHĀTUS,

COLLECTED FROM THE FIRST CHAPTER OF THE ABHIDHARMAKOSA.

- 5 स्तब्ध Sect. 22

रूप 3	5 इंद्रिय — चक्षुस् श्रोत्रं घ्राणं जिह्वां कायं	4 — नील पीत लोहित अवदात 8 — दीर्घं ह्रस्व वृत्त परिमंडल उन्नत अवतत सात विसात or 20, adding छाया आतप आलोक अंधकार अध धूम रजस् महिका or 21, adding नभस् (Vyākhyā, fol. 19 b, नभश्चैकवर्णमिति)
5 विषय Sect. 33	रूप 2 Sect. 34 — शब्द 8 — (शब्दः) अनुपात्तमहाभूतहेतुकः सत्त्वाख्योऽसत्त्वाख्यो मनोज्ञा- Cf. Sect. नोज्ञश्च । उपात्तमहाभूतहेतुकः सत्त्वाख्योऽसत्त्वाख्यो मनोज्ञा- 35 मनोज्ञश्च ॥ (सत्त्वाख्यो शब्दः is the sound caused by speech, hands, &c. असत्त्वाख्यो शब्दः is the sound caused by winds, forests, rivers, &c.)	— गंध 4 — सुगंधं दुर्गंधं समगंधं विषमगंधं Sect. 37 — रस 6 — तिक्तं अम्लं लवणं कटुकं मधुरं कषायं Sect. 36 — स्पर्श 11 — पृथ्वी अप तेजस् वायु लघुत्व गुरुत्व दृक्छान्द कर्कशत्व जि- Sects. यत्ना पिपासा शीत 38, 39
— वेदना 3. Sect. 27 — संज्ञा Sect. 28 — संस्काराः 53, i.e. Sects. 31, 32 — विज्ञान 6 — चक्षुर्विज्ञानं श्रोत्रं घ्राणं जिह्वां कायं मनस्	— 2 अविज्ञप्ति — विज्ञप्तिरसमाधिर्भूतं कुशलाकुशलं रूपं (Vyākhyā, fol. 25 a, l. 2) — 44 चैतन्यधर्म (here वेदना and संज्ञा are excluded) — 14 चित्तविप्रयुक्तसंस्काराः	— 12 आयतन { चक्षुःश्रोत्रघ्राणजिह्वाकायमनआयतनानि Sect. 24 { रूपशब्दगंधरसस्पर्शधर्मायतनानि — 18 धातु { चक्षुःश्रोत्रघ्राणजिह्वाकायमनोधातवः Sect. 25 { रूपशब्दगंधरसस्पर्शधर्माधातवः चक्षुर्विज्ञान — मनोविज्ञानधातवः

See the other table.

CONTENTS.

SECT.

- I. रत्न, 3.
 II. यान¹, 3.
 III. बुद्ध², 5.
 IV. देवी², 4.
 V. रत्न², 5.
 VI. तयागत², 7.
 VII. लोकपालं, 4.
 VIII. लोकपाल², 8.
 IX. लोकपाल, 10.
 X. लोकपाल², 14.
 XI. ज्ञोष², 10.
 XII. बोधिसत्त्व², 8.
 XIII. योगिनी², 6.
 XIV. अनुत्तरपूजा, 7.
 XV. कुशलमूल, 3.
 XVI. ब्रह्मविहार³, 4.
 XVII. पारमिता⁴, 6.
 XVIII. पारमिता, 10.
 XIX. संग्रहवस्तु, 4.
 XX. अभिज्ञा, 5.

SECT.

- XXI. आर्यसत्त, 4.
 XXII. स्कंध, 5.
 XXIII. लोकोत्तरयंचस्कंध, 5.
 XXIV. आयतन⁵, 12.
 XXV. धातु, 18.
 XXVI. रूपस्कंध⁶, 11.
 XXVII. वेदना, 3.
 XXVIII. संज्ञास्कंध, 1.
 XXIX. संस्काराः, 2.
 XXX. चित्तसंप्रयुक्तसंस्काराः,
 40.
 XXXI. चित्तविप्रयुक्तसंस्काराः,
 13.
 XXXII. असंस्कृत; 3.
 XXXIII. विषय, 6.
 XXXIV. रूपं विषयस्वभावं⁷.
 XXXV. शब्द, 18 (?).
 XXXVI. रस, 6.
 XXXVII. गंध, 4.
 XXXVIII. स्पर्श, 11.

SECT.

- XXXIX. महाभूत, 5.
 XL. भौतिक, 5.
 XLI. शून्यता⁸, 20.
 XLII. प्रतीत्यसमुत्पाद, 12.
 XLIII. बोधिपाक्षिका धर्माः,
 37.
 XLIV. स्मृत्युपस्थान, 4.
 XLV. सम्यक्प्रहाण, 4.
 XLVI. वृद्धिपाद, 4.
 XLVII. इंद्रिय, 5.
 XLVIII. बल⁸, 5.
 XLIX. बोध्यं⁹, 7.
 L. आर्योष्टांगिकमार्ग, 8.
 LI. प्रतिसंविद्¹⁰, 4.
 LII. धारणी¹⁰, 4.
 LIII. प्रतिशरार, 4.
 LIV. अनुस्मृति, 6.
 LV. धर्मपद, 4.
 LVI. अकुशल, 10.
 LVII. गति¹¹, 6.

I. = India Office Library MS. C. = Cambridge MS. F. = The Fragment belonging to the Cambridge Library. Ch. = The Chinese Version.
¹ Omitted in I. only. ² Omitted in C., F., and Ch. ³ F. and Ch. put this section before sect. XIX. ⁴ Omitted in C., F., and Ch. ⁵ F. and Ch. omit from sect. XXIV to sect. XLI. ⁶ Omitted in C. ⁷ This title is left out in I. ⁸ Omitted in C. only. ⁹ Here the fragment ends. ¹⁰ Omitted in Ch. ¹¹ Ch. puts it after मार (sect. LXXX).

SECT.

- LVIII. धातु¹, 6.
 LIX. विमोक्ष², 8.
 LX. आनंतय³, 5.
 LXI. लोकधर्म³, 8.
 LXII. प्रवचन, 9.
 LXIII. धृतगुण, 12.
 LXIV. भूमि, 10.
 LXV. भूमि³, 13.
 LXVI. चक्षुस्³, 5.
 LXVII. क्लेश⁴, 6.
 LXVIII. दृष्टि, 5.
 LXIX. उपक्लेश⁵, 24.
 LXX. आहार⁶, 5.
 LXXI. भय⁶, 5.
 LXXII. ध्यान⁶, 4.
 LXXIII. विमोक्ष⁷, 3.
 LXXIV. वशिता (बोधिस-
 स्त्वानां), 10.
 LXXV. बल (बोधिसत्त्वानां),
 10.
 LXXVI. बल (तथागतस्य),
 10.
 LXXVII. वैशारद्य, 4.
 LXXVIII. मात्सर्य, 5.
 LXXIX. आवेष्टिकबुद्धधर्म, 18.

SECT.

- LXXX. मार⁸, 4.
 LXXXI. अद्भंग⁹, 4.
 LXXXII. अनुपूर्वसमाधिस-
 मापत्ति⁹, 9.
 LXXXIII. लक्षण, 32.
 LXXXIV. अनुव्यंजन, 80.
 LXXXV. रत्न (चक्रवर्तिनां), 7.
 LXXXVI. सध्वन, 3.
 LXXXVII. कल्प, 4.
 LXXXVIII. युग, 4.
 LXXXIX. लोक, 2.
 XC. योनि, 4.
 XCI. कषाय, 5.
 XCII. सत्त्वाध्या(?)¹⁰, 3.
 XCIII. ज्ञान, 10.
 XCIV. ज्ञान, 5.
 XCV. सत्य, 2.
 XCVI. क्षांतिज्ञानलक्षण (च-
 तुरार्यसत्येषु), 16.
 XCVII. दुःखसत्ये चत्वार आ-
 काराः, 4.
 XCVIII. समुदयसत्ये चत्वार
 आकाराः, 4.
 XCIX. निरोधसत्ये चत्वार आ-
 काराः, 4.

SECT.

- C. मार्गसत्ये चत्वार आकाराः,
 4.
 CI. समाधि, 4.
 CII. पुद्गलाः, 8.
 CIII. प्रतिपुद्गल, 8(?)¹¹.
 CIV. धर्मचक्रप्रवर्तक (आका-
 राः), 12.
 CV. दान, 3.
 CVI. शील, 3.
 CXVII. क्षांति, 3.
 CVIII. वीर्य, 3.
 CIX. ध्यान, 3.
 CX. प्रज्ञा, 3.
 CXI. उपाय, 3.
 CXII. प्रणिधान, 3.
 CXIII. बल, 3.
 CXIV. ज्ञान, 3.
 CXV. आवरण, 2.
 CXVI. नैरात्म्य, 3.
 CXVII. संभार, 2.
 CXVIII. समाध्यावरण, 6.
 CXIX. प्रहाणसंस्कार (स्रष्टौ
 प्रतिपत्स्य)¹⁰, 8.
 CXX. द्वीप¹², 4.
 CXXI. उष्णानरक¹³, 8.

¹ Omitted in Ch.² See note to LIX.³ Omitted in Ch.⁴ Ch. enumerates four

only. ⁵ Omitted in Ch. The Chinese Version adds, after sect. LXVIII, four sections, three of which are not found in our text, viz.: 1. Four Āsravas: kāmāsrava, bhavāsrava, avidyāsrava, and dṛṣṭyāsrava. 2. Eight Rūpas: prīthvī, āpas, tegas, vāyu, gandha, rasa, sparśa, and dharma. 3. Three Vimokshas: see sect. LXXIII. 4. Two Arūpas: ākāra and vigyāna. Then the Version passes to eight Vimokshas, see sect. LIX. N.B. These terms are of course written in Chinese. ⁶ Omitted in Ch. ⁷ See note to LXXIII. ⁸ Ch. puts it after sect. XCI.

⁹ Omitted in Ch. ¹⁰ Ch. omits from sect. XCII to sect. CXIX. ¹¹ Eighteen (?). ¹² Ch. puts it after sect. CXXI. ¹³ Ch. puts it after sect. CXXII.

SECT.

- CXXII. शीतनरक, 8.
 CXXIII. पाताल¹, 7.
 CXXIV. चक्रवाड, 2.
 CXXV. पर्वत², 8.
 CXXVI. सागर, 7.
 CXXVII. कामावचरा देवाः,
 6.

SECT.

- CXXVIII. रूपावचरा देवाः³,
 18.
 CXXIX. अरूपावचरा देवाः, 4.
 CXXX. अलंघन, 3.
 CXXXI. महामैत्री, 3.
 CXXXII. कर्मन्, 3.
 CXXXIII. प्रातिहार्य, 3.

SECT.

- CXXXIV. अक्षय, 8.
 CXXXV. विकल्प, 3.
 CXXXVI. समाधि, 4.
 CXXXVII. व्याकृतवस्तु, 14.
 CXXXVIII. कुशलमूल, 3.
 CXXXIX. सकुशलमूल, 3.
 CXL. शिक्षा, 3.

¹ Ch. omits this.² Ch. enumerates seven, omitting the eighth.
 seventeen, and the Version ends here.³ Ch. enumerates

A LIST OF THE SUBJECTS IN THE CHINESE VERSION OF THE DHARMA-SAMGRAHA,

TRANSLATED BY SH'-HU (DÂNAPÂLA?), A. D. 980-1000,
OF THE LATER SUN DYNASTY, A. D. 960-1127. SEVEN LEAVES

Literal translation of the Chinese terms.	In the Sanskrit text. No.
I. Triratna	I.
II. Triyâna	II. ¹
III. Saptânuttarapûgâ	XIV. (?)
IV. Trimûla	XV. (?)
V. Dasapâramitâ	XVIII.
VI. Ashâdasarûnyatâ	XLI. ²
VII. Katur-amita (?)	XVI.
VIII. Katur am samgrahavastu	XIX.
IX. Pañtâbhiñâ	XX.
X. Katurâryasatya	XXI.
XI. Pañtaskandha	XXII.
XII. Lokottara-pañtaskandha	XXIII.
XIII. Dvâdasânga-pratityasamutpâda	XLII.
XIV. Saptatrimśad-bodhipâkshikadharma	XLIV.
XV. Katurdharmavîga	XLVII. (?)
XVI. Shādanusmṛti	XLVIII.
XVII. Katurdharmamudrâ	XLIX.
XVIII. Dasâkusala	L.
XIX. Katurmûlaklesa	LX. (?)
XX. Pañkadriśhi	LXI.
XXI. Katurâsava	(?)
XXII. Trivimoksha	LXVI.
XXIII. Asharûpa	(?)
XXIV. Dvy-arûpa	(?)
XXV. Ashṭavimoksha	LIII.
XXVI. Navânga-pravaṭana	LVI.
XXVII. Dvâdasadhûtaguṇa	LVII.
XXVIII. Dasabhûmi	LVIII.

¹ In C. only.

² Where 20 instead of 18.

	Literal translation of the Chinese terms.	In the Sanskrit text. No.
XXIX.	Bodhisattva-dasavasitā	LXVII.
XXX.	Bodhisattva-dasabala	LXVIII.
XXXI.	Tathāgata-darabala	LXIX.
XXXII.	Katur-vaisāradya	LXX.
XXXIII.	Pañkamātsarya	LXXI.
XXXIV.	Ashādasāvenika-buddhadharma	LXXII.
XXXV.	Dvātrimsal-lakṣha	LXXVI.
XXXVI.	Aśīty-anuvyañgana	LXXVII.
XXXVII.	Kakravarti-saptaratna	LXXVIII.
XXXVIII.	Lokāśh/adharma	(?)
XXXIX.	Tryadhyāya	LXXIX.
XL.	Katuḥkalpa	LXXX.
XLI.	Katurloka	(?)
XLII.	Dvādharma	(?)
XLIII.	Katuryoni	LXXXIII.
XLIV.	Pañkakashāya	LXXXIV.
XLV.	Katurmāra	(?)
XLVI.	Shaddharma (or, states of existence)	(?)
XLVII.	Ashā-sītanaraka	CXV.
XLVIII.	Ashā-ushānanaraka	CXIV.
XLIX.	Katurdvīpa	CXIII.
L.	Dvītakravāḍa	CXVII.
LI.	Saptasuvāra(?)-parvata	CXVIII. ¹
LII.	Saptasāgara	CXIX.
LIII.	Shakāmāvaśaradeva	CXX.
LIV.	Saptadasa(rūpāvaśara)-deva	CXXI. ²

Thus the subjects in the Sanskrit text, which are wanting in the Chinese version, are Nos. 3-13, 17, 24-40, 43, 45, 46, 51, 52, 54, 55, 59, 62-65, 73-75, 81, 82, 84-112, 116, 122-133. But at the same time there are at least 8 subjects in the Chinese version which seem to be wanting in the Sanskrit text. We have 54 subjects in the Chinese version, 46 of which nearly agree with as many subjects in the Sanskrit text. $133 + 8 = 141$ is the total number of different subjects in the Sanskrit text and the Chinese version. In the Chinese version, this work is not ascribed to Nāgārjuna, but the Chinese title means literally 'Law-collection (= Dharmasaṃgraha)-name-number-sūtra.'

¹ Where 8 instead of 7.

² Where 18 instead of 17.

THE TITLES OF THE SECTIONS

ARRANGED ALPHABETICALLY.

SECT.

- LVI. अकुशल, 10.
 CXXXIX. अकुशलमूल, 3.
 CXXXIV. अक्षय, 8.
 LXXXVI. अध्वन्, 3.
 XIV. अनुत्तरपूजा, 7.
 LXXXII. अनुपूर्वसमाधिस-
 मापत्ति, 9.
 LXXXIV. अनुव्यंजन, 80.
 LIV. अनुस्मृति, 6.
 XX. अभिज्ञा, 5.
 CXXIX. अरुपावचरा देवाः,
 4.
 CXXX. अलंघन, 3.
 XXXII. असंस्कृत, 3.
 LX. आनन्तर्य, 5.
 XXIV. आयतन, 12.
 XXI. आर्यसत्य, 4.
 L. आर्योष्टांगिकमार्ग, 8.
 CXV. आवरण, 2.
 LXXIX. आवेणिकबुद्धधर्म,
 18.
 LXX. आहार, 5.
 XLVII. इन्द्रिय, 5.
 LXIX. उपक्लेश, 24.
 CXI. उपाय, 3.

SECT.

- CXXI. उष्णतरक, 8.
 XLVI. ऋद्धिपाद, 4.
 CXXXII. कर्मन्, 3.
 LXXXVII. कल्प, 4.
 XCI. कषाय, 5.
 CXXVII. कामावचरा देवाः, 6.
 XV. कुशलमूल, 3.
 CXXXVIII. कुशलमूल, 3.
 XI. क्रोध, 10.
 LXVII. क्लेश, 6.
 CVII. क्षांति, 3.
 XCVI. क्षांतिज्ञानलक्षण (च-
 तुरार्यसत्येषु), 16.
 LVII. गति, 6.
 XXXVII. गंध, 4.
 CXXIV. चक्रवाड, 2.
 LXVI. चक्षुस्, 5.
 XXXI. चित्रविप्रयुक्तसंस्काराः,
 13.
 XXX. चित्रसंप्रयुक्तसंस्काराः,
 40.
 CXIV. ज्ञान, 3.
 XCIV. ज्ञान, 5.
 XCIII. ज्ञान, 10.
 VI. तथागत, 7.

SECT.

- CV. दान, 3.
 XCVII. दुःखसत्ये चत्वार आ-
 काराः, 4.
 LXVIII. दृष्टि, 5.
 IV. देवी, 4.
 CXX. द्वीप, 4.
 CIV. धर्मचक्रप्रवर्तक (आका-
 राः), 12.
 LV. धर्मपद, 4.
 LVIII. धातु, 6.
 XXV. धातु, 18.
 LII. धारणी, 4.
 LXIII. धूतगुण, 12.
 CIX. ध्यान, 3.
 LXXXII. ध्यान, 4.
 XCIX. निरोधसत्ये चत्वार आ-
 काराः, 4.
 CXVI. नैरात्म्य, 2.
 CXXV. पर्वत, 8.
 CXXIII. पाताल, 7.
 XVII. पारमिता, 6.
 XVIII. पारमिता, 10.
 CII. पुद्गलाः, 8.
 CX. प्रज्ञा, 3.
 CXII. प्रणिधान, 3.

SECT.

- CIIL. प्रतिपुद्गल, 8 (for 18?).
 LIIL. प्रतिशरण, 4.
 LI. प्रतिसंविद्, 4.
 XLII. प्रतीत्यसमुत्पाद, 12.
 LXII. प्रवचन, 9.
 CXIX. प्रहाणसंस्कार (अष्टौ प्रतिपत्त्या), 8.
 CXXXIII. प्रातिहार्य, 3.
 CXIII. बल, 3.
 XLIX. बल, 5.
 LXXVI. बल (तथागतस्य),
 10.
 LXXV. बल (बोधिसत्त्वानां),
 10.
 III. बुद्ध, 5.
 XLIII. बोधिपाक्षिका धर्माः,
 37.
 XII. बोधिसत्त्व, 8.
 XLIX. बोध्यंग, 7.
 XVI. ब्रह्मविहार, 4.
 LXXI. भय, 5.
 LXIV. भूमि, 10.
 LXV. भूमि, 13.
 XL. भौतिक, 5.
 CII. मंचुपुरं ऋपुंगलाः (?), 8.
 XXXIX. महाभूत, 5.
 CXXXI. महामैत्री, 3.
 LXXVIII. मात्सर्य, 5.

SECT.

- LXXX. मार, 4.
 C. मार्गसत्त्वे चत्वार आकाराः,
 4.
 II. यान, 3.
 LXXXVIII. युग, 4.
 XIII. योगिनी, 6.
 XC. योनि, 4.
 V. रक्ष, 5.
 I. रत्न, 3.
 LXXXV. रत्न (चक्रवर्तिनां),
 7.
 XXXVI. रस, 6.
 XXXIV. रूपं विषयसम्भावं.
 XXVI. रूपस्कंध, 11.
 CXXVIII. रूपावचरा देवाः,
 18.
 LXXXIII. लक्षण, 32.
 LXXXIX. लोक, 2.
 LXI. लोकधर्म, 8.
 VII. लोकपाल, 4.
 VIII. लोकपाल, 8.
 IX. लोकपाल, 10.
 X. लोकपाल, 14.
 XXIII. लोकोत्तरपंचस्कंध, 5.
 LXXIV. वशिता (बोधिसत्त्वा-
 नां), 10.
 CXXXV. विकल्प, 3.
 LXXIII. विमोक्ष, 3.

SECT.

- LIX. विमोक्ष, 8.
 XXXIII. विषय, 6.
 CVIII. वीर्य, 3.
 XXVII. वेदना, 3.
 LXXVII. वैशारद्य, 4.
 CXXXVII. व्याकृतवस्तु, 14.
 XXXV. शब्द, 18 (28?).
 CXL. शिक्षा, 3.
 CXXII. शीतनरक, 8.
 CVI. शील, 3.
 XLI. शून्यता, 20.
 LXXXI. श्रद्धांग, 4.
 XXIX. संस्काराः, 2.
 XIX. संग्रहवस्तु, 4.
 XXVIII. संज्ञास्कंध, 1.
 XCII. सत्त्वाध्य, 3.
 XCV. सत्य, 2.
 CI. समाधि, 4.
 CXXXVI. समाधि, 4.
 CXVIII. समाध्यावरण, 6.
 XCVIII. समुदयसत्त्वे चत्वार
 आकाराः, 4.
 CXVII. संभार, 2.
 XLV. सम्यक्प्रहाण, 4.
 CXXVI. सागर, 7.
 XXII. स्कंध, 5.
 XXXVIII. स्पष्टव्य, 11.
 XLIV. स्मृत्युपस्थान, 4.

INDEX OF WORDS.

The Roman numerals refer to the titles of sections, and the English figures to the sections.

अकनिष्ठ, 128.

अनुशूल, (ten) LVI.

अनुशूलमूल, (three)

CXXXIX.

अष्टय, (eight) CXXXIV.

अशोभ, 3.

अग्नि, 8.

अचरटर्किराज, 11.

अचल, 123.

अचला, 64.

अच्छ (for अक्ष), 34.

अटट, 122.

अंडज, 90.

अतप, 128.

अतीतेऽध्वन्यसंगमप्रतिहतज्ञानं,
79.

अतीतोऽध्वा, 86.

अत्यंतशून्यता, 41.

अदत्तादान, 56.

अदीनगात्रता, 84 (29).

अदुःखा, 27.

अदुःखामुखा (वेदना), 27,
72.

अद्भुतधुर्न, 62.

अद्वेष, 30, 138.

अधिचित्तशिक्षा, 140.

अधिप्रज्ञाशिक्षा, 140.

अधिमुक्तिबल, 75.

अधिमुक्तिवशिता, 74.

अधिमोक्ष, 30.

अधिशीलशिक्षा, 140.

अध्यात्मप्रमोदन, 72.

अध्यात्मबहिर्धोशून्यता, 41.

अध्यात्मरूपसंज्ञिन्, 59.

अध्यात्मशून्यता, 41.

अध्वेषणा, 14.

अध्वन्, (three) LXXXVI.

अनंतगंज, XII note.

अनंतवौलोकः, 157.

अनपत्रपा, 30, 69.

अनधक, 128.

अनवकारशून्यता, 41.

अनवरागशून्यता, 41.

अनागतेऽध्वन्यसंगमप्रतिहत-
ज्ञानदर्शन, 79.

अनागतोऽध्वा, 86.

अनागामिन्, 102, 103.

अनागामिफलप्रतिपन्नक, 102.

अनात्मतः, 97.

अनाभोग, 118.

अनालंघन (?), 130, 131.

अनित्यतः, 97.

अनित्यता, 31.

अनित्याः सर्वसंस्काराः, 55.

अनिमित्त, 73.

अनुत्तरपूजा, (seven) XIV.

अनुत्पत्तिकथमैवांति, CVII
note.

अनुत्पद्यवेदनीय, 132.

अनुत्पन्न, 45.

अनुत्पाद (अनुत्पन्नानामकु-
शलानां धर्माणां), 45.

अनुत्पादज्ञान, 93.

अनुपहतकौण्टीन्द्रियता, 84 (70).

अनुपूर्वगात्रता, 84 (20).

अनुपूर्वदंष्ट्रता, 84 (59).

अनुपूर्वसमाधिसमापत्ति, (nine)
LXXXII.

अनुपूर्वांगुलिता, 84 (6).

अनुमोदना, 14.

अनुलोमिकी (आंति), CVII
note.

अनुव्यञ्जन, (eigh) LXXXIV.

अनुशासनीप्रवृत्तिर्वा, 133.

अनुस्मरणविकल्प, 135.

अनुस्मृति, (six) LIV.

अंतग्राहदृष्टि, 68.

अंतरकल्प, 87.

अंतरापरिनिर्वायिन्, 103.

अंतर्वाङ्मोकः, 137.

अंतर्वाङ्मोनंतर्वाङ्मोकश्च, 137.

अंधकार, 34.

अन्वयज्ञान, 93.

अपचपा, 30.

अपय, 122.

अपरमोदानि, 120.

अपरवेदनीय, 132.

अपरांतकोटिपरिज्ञाय, 92.

अपरिज्ञानललाटता, 84 (71).

अपरुषकेशता, 84 (78).

अप्रणिहित, 73.

अप्रतिसंख्यानिरोध, 32.

अप्रतिसंख्यायोपेक्षा, 79.

अप्रमाणभ, 128.

अप्रमाद, 30.

अप्राप्ति, 31.

अभावशून्यता, 41.

अभावस्वभावशून्यता, 41.

अभिज्ञा, (five) XX. See Bur-nouf, Lotus, p. 291.

अभिज्ञात, 104.

अभिज्ञेय, 104.

अभिध्या, 56.

अभिनीलनेत्रता, 83.

अभिमुखी, 64.

अभिषेकभूमि, LXIV note.

अभिसेस्कारपरिनिर्वायिन्, 103.

अभिसंबोधिवैशारद्य, 77.

अभुग्नकुक्षिता, 84 (37).

अमिताभ, 3.

अमोघसिद्धि, 3.

अमोह, 138.

अम्ल, 36.

अयशस्, 61.

अरुपावचरा देवाः, (four)

CXXIX.

अर्चिष्मती, 64.

अर्चचर्या, 19.

अर्चप्रतिशरयता, 53.

अर्चप्रतिसंविद्, 51.

अर्द्धमुत, 103.

अर्बुद, 122.

अर्हेत्, 102.

अर्हत्फलप्रतिपन्नक, 102.

अर्हद्वय, 60.

अलक्षणशून्यता, 41.

अलंघन, (three) CXXX.

अलाभ, 61.

अलोभ, 30, 138.

अवकगामिता, 84 (17).

अवदात, 34.

अवदान, LXII note.

अवनत, 34.

अवलोकितेश्वर, XII note.

अविकल्पक, 113.

अविज्ञप्ति, 26.

अविद्या, 42, 67.

अविज्ञानललाटता, 84 (71).

अविरलदंतता, 83.

अविषमपादता, 84 (10).

अवीचि, 121.

अवृह, 128.

अव्याकृतवस्तु, (fourteen)

CXXXVII.

अज्ञाश्रयो लोकः, 137.

अज्ञेयवैभूषितध्यान, 109.

अज्ञोक्तय, 71.

अज्ञाद, 30, 69.

अज्ञकर्ण, 125.

अज्ञरत्न, 85.

असंस्कृत, (three) XXXII.

असंस्कृतशून्यता, 41.

असंज्ञिक, 31.

असंज्ञिसत्त्व, 128.

असमाहितचिह्न, 79.

असंप्रजन्य, 69. See sam-praganya.

असंमुखितकेशता, 84 (77).

असुर, 10, 57.

अहंकारमकारपरित्याग, 15.

अहिंसा, 30.

अही, 69.

अहीकता, 30.

आकाश, 32, 39, 58.

आकाशानंत्यायतन, 59.

आकाशानंत्यायतनोपग, 129.

आक्किचन्यायतन, 59.

आकिंचन्यायतनोपग, 129
 आजीविकभय, 71.
 आतप, 34.
 आत्मधारणी, 52.
 आदर्शनज्ञान, 94.
 आदेशनाप्राप्तिहार्य, 133.
 आनंतय, (five) LX.
 आनंतयसमाधि, 101.
 आनुलोमिकी (छाति), see
 CVII.
 आपः, 38, 39, 58, 123.
 आभास्वर, 128.
 आभ्यवकाशिक, 63.
 आनिषदान, 105.
 आयतन, (twelve) XXIV.
 आयतपाणिलेखता, 84 (47).
 आयतपाणिता, 83.
 आयतभ्रुकता, 84 (65).
 आयुःकषाय, 91.
 आयुर्वेजिता, 74.
 आरख्यक, 63.
 आरूप्यसमापत्ति, 82.
 आर्यसत्य, (four) XXI: 81,
 104.
 आर्याष्टांगिकमार्ग, (eight) L;
 43.
 आलोक, 34.
 आलोकसमाधि, 101.
 आवरण, (two) CXV.
 आवासमात्सर्य, 78.
 आवेशिकबुद्धधर्म, (eighteen)
 LXXIX.

आशयविशुद्धि, 15.
 आश्रवक्ष्यज्ञानबल, 76.
 आश्रवक्ष्यज्ञानवैशारद्य, 77.
 आहार, (five) LXX.
 इतिवृत्तक, LXII note.
 इंद्र, 8.
 इंद्रिय, (five) XLVII; 43.
 इंद्रियविकलता, 134.
 ईर्ष्या, 30, 69.
 ईशाधर, 125.
 ईशान, 8.
 उत्तरकुरुड्वीप, 120.
 उत्पद्यवेदनीय, 132.
 उत्पन्न, 45.
 उत्पल, 122.
 उत्संगपादता, 83.
 उत्साहगात्रता, 84 (30).
 उदधि, 126.
 उदान, 62.
 उन्नत, 34.
 उपकेश, (twenty-four) LXIX.
 उपदेश, 62.
 उपनाह, 30, 69.
 उपपादुक, 90.
 उपहस्यपरिनिवैयिन्, 103.
 उपादान, 42.
 उपाय, (three) CXI; 18.
 उपायास, 42.
 उपेक्षा, 16, 30, 119.
 उपेक्षासंबोध्मंग, 49.
 उपेक्षास्मृतिपरिशुद्धि, 72.
 उपेक्षास्मृतिसंप्रजन्य, 72.

उष्णनरक, (eight) CXXI.
 उष्णीष, 11.
 उष्णीषशिरःकता, 83.
 ऊर्णालंकृतमुखाता, 83.
 ऊर्ध्वाग्ररोमता, 83.
 ऋजुगात्रता, 83.
 ऋद्धि, 20.
 ऋद्धिपाद, (four) XLVI; 43.
 ऋद्धिप्राप्तिहार्य, 133.
 ऋद्धिविशिता, 74.
 एकयान, II note.
 एकवोचिक, 103.
 एकादशप्रतिष्ठसमाधि, 101.
 एकासन्निक, 63.
 ऐनेयजंघता, 83.
 औद्ध्य, 30, 69, 118.
 कटु, 36.
 कनकमुनि, 6.
 कहरणा, 16.
 कर्कशत्व, 38.
 कर्मन्, (three) CXXXII;
 81.
 कर्मफल, 81.
 कर्मवशिता, 74.
 कर्मविपाकज्ञानबल, 76.
 कर्मव्यावर्तिक, 113.
 कलियुग, 88.
 कल्प, (four) LXXXVII.
 कल्पकषाय, 91.
 कवलीकापहार, 70.
 कषाय, (five) XCI; 36.
 कांचन, 123.

काममिथ्याचार, 56.
 कामावचरा देवाः, (six)
 CXXVII.
 काय, 24, 25, 26, 44.
 कायविज्ञान, 25.
 कायसाधिन, 103.
 कायस्मृत्युपस्थान, 44.
 कालसूत्र, 121.
 काश्यप, 6.
 कुट्टि, 67.
 कुचेर, 7, 8.
 कुशलमात्सर्य, 78.
 कुशलमूल, (three)
 CXXXVIII; 45.
 कुशलमूल, (three) XV.
 कुशलसंग्राहशील, 106.
 कृतयुग, 88.
 कृत्यानुष्ठानज्ञान, 94.
 कृष्ण, 9.
 क्रोधगतवस्तिगुह्यता, 83.
 कौकुल, 69.
 कौसीद्य, 30, 69, 118.
 ककुब्ज, 6.
 क्रोध, (ten) XI; 30, 69.
 क्रेश, (six) LXVII.
 क्रेशकपाय, 91.
 क्रेशमार, 80.
 क्रेशावरण, 115.
 क्रेशोपकर्षक, 113.
 क्षयज्ञान, 93.
 क्षांति, (three) CVII; 17.
 18.

क्षांतिज्ञानलक्षण (चतुरार्यस-
 लेषु), (sixteen) XCVI.
 क्षांतिबल, 75.
 क्षामकुक्षिता, 84 (38).
 क्षार, 126.
 क्षितिगर्भ, 12.
 क्षिप्रसुखाभिसंबोध, 111.
 क्षीर, 126.
 खगर्भ, 12.
 खदिरक, 125.
 खन्न, 103.
 खन्नरत्न, 85.
 खलुपञ्चाङ्गकृत्तिक, 63.
 गगणगंज, 12, 136.
 गतिः, (six) LVII.
 गंध, (four) XXXVII; 24,
 25, 26, 33, 40.
 गंभीरकुक्षिता, 84 (31).
 गंभीरनाभिता, 84 (39).
 गंभीरपाणिलेखता, 84 (46).
 गाथा, 62.
 गुडाकेशता, 84 (76).
 गुरुत्व, 38.
 गुदगल्फता, 84 (9).
 गुदशिरता, 84 (7).
 गेय, 62.
 गोपक्षनेचता, 83.
 ग्रंथधारणी, 52.
 धृत, 126.
 घोषानुगा, CVII note.
 ग्राण, 24, 25, 26.
 ग्राणविज्ञान, 25.

चक्ररत्न, 85.
 चक्रवर्तिन, 11.
 चक्रवाड, (two) CXXIV;
 124.
 चक्रसंवर, XI note.
 चक्रांकितपाणिपादलता, 83.
 चक्षुर्विज्ञान, 25.
 चक्षुस्, (five) LXVI; 24,
 25, 26, 104.
 चतुर्भारकोटिपरिज्ञाय, 92.
 चंद्र, 10.
 चांडिका, 13.
 चातुर्भारानकायिक, 127.
 चारुगामिता, 84 (16).
 चिकित्सा, 67.
 चिन्तातंशता, 83.
 चित्र (चृद्धिपाद), 46.
 चित्रवशिता, 74.
 चित्रविप्रयुक्तसंस्कारः, (thir-
 teen) XXXI; 29.
 चित्रविस्तरा, LXIV note.
 चित्रसंप्रयुक्तसंस्काराः, (forty)
 XXX; 29.
 चित्रस्मृत्युपस्थान, 44.
 चित्रोत्पादविरागिता, 134.
 चित्रकेशता, 84 (75).
 चित्रपक्षता, 84 (63).
 चित्रांगुलिता, 84 (5).
 चिन्तामयी (adj. f.), 110.
 चेतना, 30, 119.
 च्युत्युत्पन्नज्ञानबल, 76.
 छत्रांगुलिता, 84 (4).

छंद (संस्कार), 30.
 छंदपरिहायि, 79.
 छंदसमाधिप्रहाणाय (चुद्धि-
 पाद), 46.
 छाया, 34.
 जन्मनिदेश, LXIV note.
 जन्मवशिता, 74.
 जंबुद्वीप, 120.
 जग, 31.
 जरामरण, 42.
 जरायुज, 90.
 जातक, 62.
 जाति, 31, 42.
 जालाबलवङ्गगुलिपाणिपाद-
 तलता, 83.
 जिघत्सा, 38.
 जिह्वा, 24, 25, 26.
 जिह्वाविज्ञान, 25.
 जीव, 137.
 जीवित, 31.
 ज्ञान, (ten) XCIII; (five)
 XCIV; (three) CXIV;
 18, 104.
 ज्ञानदर्शन, 23.
 ज्ञानप्रतिश्रुता, 53.
 ज्ञानबल, 75.
 ज्ञानवती, 65.
 ज्ञानवशिता, 74.
 ज्ञानसंभार, 117.
 ज्ञेयावरण, 115.
 तयागत, (seven) VI;
 137.

तयागतदृष्टचित्ररूपिरोत्पाद,
 60.
 तनुजिह्वा, 84 (51).
 तपन, 121.
 तासनखता, 84 (1).
 तारा (देवी), 4.
 तिक्त, 36.
 तिर्यक्, 57.
 तिर्यगुपपत्ति, 134.
 तीक्ष्णदंष्ट्रा, 84 (56).
 तुंगनखता, 84 (3).
 तुंगनासता, 84 (60).
 तुषित, 127.
 तूलसदृशसुकुमारपाणिता, 84
 (44).
 तृष्णा, 42.
 तेजस, 38, 39, 58.
 त्यागानुस्मृति, 54.
 त्रायस्त्रिंश, 127.
 त्विरत्न, 81.
 त्रिशरणगमना (अनुत्तरपूजा),
 14.
 त्रेतायुग, 88.
 त्रैचीवरिक, 63.
 दधि, 126.
 दान, (three) CV; 17, 18,
 19, 62.
 दिव्यचक्षुस्, 20, 66.
 दिव्यश्रोत्र, 20.
 दीर्घ, 34.
 दीर्घागुलिता, 83.
 दीर्घायुषदेवोपपत्ति, 134.

दुःख, 21, 61, 104.
 दुःखज्ञान, 93.
 दुःखतः, 97.
 दुःखनिरोध, 104.
 दुःखमार्गगामिन्, 104.
 दुःखसत्ये चत्वार आकाराः,
 (four) XCVII.
 दुःखसमुदय, 104.
 दुःखा (वेदना), 27.
 दुःखाः सर्वसंस्काराः, 55.
 दुःखाधिवासनाश्चांति, 107.
 दुःखे धर्मज्ञानश्चांति, 96.
 दुःखे धर्मज्ञानं, 96.
 दुःखेऽन्वयज्ञानश्चांति, 96.
 दुःखेऽन्वयज्ञानं, 96.
 दुरारोहा, LXIV note.
 दुर्गतिभय, 71.
 दुर्गोध, 37.
 दुर्जया, LXIV note.
 दूरंगमा, 64.
 दृश, 59.
 दृष्टधर्मवेदनीय, 132.
 दृष्टधर्मसम, 103.
 दृष्टि, (five) LXVIII.
 दृष्टिकषाय, 91.
 दृष्टिपरामर्श, 68.
 दृष्टिप्राप्त, 103.
 देव, 57.
 देवकुलं कुल, 103.
 देवपुत्रमार, 80.
 देवानुस्मृति, 54.
 देवी, (four) IV.

देशना, 14.
 द्वापरयुग, 88.
 द्वीप, (four) CXX.
 द्वेष, 139.
 धनदा, IV note.
 धरणिताल, 123.
 धर्म, I, 24, 33, 45.
 धर्मचक्रप्रवर्तक, (twelve आकार)
 CIV.
 धर्मचक्षुस्, 66.
 धर्मज्ञान, 93.
 धर्मदान, 105.
 धर्मधातु, 25.
 धर्मधारणी, 52.
 धर्मेनिध्यानक्षांति, 107.
 धर्मेनैरात्म्य, 116.
 धर्मपद, (four) LV.
 धर्मप्रतिश्रयता, 53.
 धर्मप्रतिसंविद्, 51.
 धर्मप्रविचयसंबोध्म, 49.
 धर्ममात्सर्य, 78.
 धर्ममेधा, 64.
 धर्मलंघन, 131.
 धर्मवशिता, 74.
 धर्मस्मृत्युपस्थान, 44.
 धर्मानुसारिन्, 103.
 धर्मानुस्मृति, 54.
 धर्मलंघन, 130.
 धातु, (eighteen) XXV; (six)
 LVIII.
 धारणी, (four) LII.
 धूतगुण, (twelve) LXIII.

धूम, 34.
 धृतराष्ट्र, 7.
 ध्यान, (four) LXXII; (three)
 CIX; 17, 18, 82.
 ध्यानविमोक्षसमाधि समापत्ति-
 संक्षेप्यवदानव्युत्थानज्ञा-
 नबल, 76.
 ध्यानाहार, 70.
 नरक, 57, 123; see उष्ण°,
 शीत°.
 नरकोपपत्ति, 134.
 नागविज्ञातगामिता, 84 (12).
 नात्यायतवचनता, 84 (48).
 नानात्वसंज्ञा, 79.
 नानाधातुज्ञानबल, 76.
 नानाधिभुक्तिज्ञानबल, 76.
 नामकाय, 31.
 नामात्मिक, 63.
 नामरूप, 42.
 निःसरणतः, 99.
 निग्रंथिशिरता, 84 (8).
 निदान, LXII note.
 निंदा, 61.
 निमित्तोद्ब्रह्मात्मिका (संज्ञा-
 स्तंभ), 28.
 निरर्बुद, 122.
 निरात्मानः सर्वसंस्काराः, 55.
 निरुक्तिप्रतिसंविद्, 51.
 निरूपणा, 65.
 निरोध, 21.
 निरोधज्ञान, 93.
 निरोधतः, 99.

निरोधसंयोजनार आकाराः,
 (four) XCIX.
 निरोधसमापत्ति, 82.
 निरोधे धर्मज्ञानक्षांति, 96.
 निरोधे धर्मज्ञान, 96.
 निरोधेऽन्वयज्ञानक्षांति, 96.
 निरोधेऽन्वयज्ञान, 96.
 निर्माणरति, 127.
 नीताथप्रतिश्रयता, 53.
 नील, 34.
 नीलदंड, 11.
 नेमिधरगिरि, 125.
 नेयार्थप्रतिश्रयता, 53.
 नैरात्म्य, (two) CXVI.
 नैर्घृत, 8.
 नैर्याणिक, 100.
 नैर्वाणिकमार्गावतरणवैशारद्य,
 77.
 नैवशाश्वतो नाशाश्वतश्च, 137.
 नैवसंज्ञानासंज्ञायतनं, 59.
 नैवसंज्ञानासंज्ञायतनोपग, 129.
 नैवांतवाचानंतवांश्च, 137.
 नैवद्यिक, 63.
 न्यग्रोधपरिलंङलता, 83.
 न्यायतः, 100.
 पदकाय, 31.
 पद्म, 122.
 पद्मपाणि, XII note.
 पद्मांतक, 11.
 पराचिज्ञान, 20, 93.
 परनिर्मितवशवर्तिन्, 127.
 परनिष्ठादीर्घ, 108.

परभावशून्यता, 41.
 परमार्थशून्यता, 41.
 परमार्थसत्य, 95.
 परं मरणात्, 137.
 परिग्रहमना, 14.
 परिणायकरत्न, 85.
 परिपूर्णव्यञ्जनता, 84 (24).
 परिमंडल, 34.
 परिष्कारवशिता, 74.
 परीक्षशुभ, 128.
 परीक्षाभ, 128.
 परोपकारधर्मक्षान्ति, 107.
 पर्वत, (eight) CXXV.
 पर्वदसाध्यभय, 71.
 पांशुकूलिक, 63.
 पांडप (देवी), 4.
 पाताल, (seven) CXXIII.
 पापदेशना, 14.
 पारमिता, (six) XVII; (ten) XVIII.
 पारुष्यं, 56.
 पितृवध, 60.
 पिपासा, 38.
 पीत, 34.
 पीनायतभुजलता, 84 (68).
 पुष्पप्रसव, 128.
 पुष्पचल, 75.
 पुष्पसंभार, 117.
 पुष्पानुबोदना, 14.
 पुङ्गल, (eight?) CII.
 पुङ्गलनैरात्म्य, 116.
 पुङ्गलप्रतिश्रवणता, 53.

पुरुषवाक्यशब्द, 35.
 पुरुषहस्तादिशब्द, 35.
 पुष्पमंडिता, LXIV note.
 पूजना, 14.
 पूर्वनिवासानुस्मृति, 20.
 पूर्वनिवासानुस्मृतिज्ञानबल, 76.
 पूर्वविदेह, 120.
 पूर्वैतकोटिपरिज्ञाय, 92.
 पृथुचारुमंडलगात्रता, 84 (25).
 पृथुललाटता, 84 (72).
 पृथ्वी, 10, 38, 39, 58.
 पेंडपातिक, 63.
 पैशुन्य, 56.
 प्रकृतिशून्यता, 41.
 प्रज्ञा, (three) CX; 17, 18, 23, 47, 48.
 प्रज्ञाचक्षुस्, 66.
 प्रज्ञांतक, 11.
 प्रज्ञापरिहाणि, 79.
 प्रणिधान, (three) CXII.
 प्रणिधानवशिता, 74.
 प्रणिधि, 18.
 प्रणीततः, 99.
 प्रतापन, 121.
 प्रतिच, 67.
 प्रतिपत्तिः, 100.
 प्रतिपत्तिबल, 75.
 प्रतिपद्, 104.
 प्रतिपुङ्गल, (eight, for eighteen) CIII.

प्रतिभानप्रतिसंविद्, 51.
 प्रतिभानबल, 75.
 प्रतिशरण, (four) LIII.
 प्रतिसंविद्, (four) LI.
 प्रतिसंस्थानबल, 75.
 प्रतिसंस्थानिरोध, 32.
 प्रतिसरा (रक्षा), 5.
 प्रतीत्यसमुत्पादः, (twelve) XLII.
 प्रत्यंतजनपदोपपत्ति, 134.
 प्रत्ययतः, 98.
 प्रत्यवेक्षणज्ञान, 94.
 प्रत्याहार, 70.
 प्रत्युत्पन्नेऽध्वन्यसंगमप्रतिहत-
 ज्ञानदर्शन, 79.
 प्रत्युत्पन्नोऽध्वा, 86.
 प्रत्येकपान (I. C.) or प्रत्येकबुद्ध-
 यान (F.), 2.
 प्रथमध्यान, 72.
 प्रदक्षिणगामिता, 84 (15).
 प्रदक्षिणावर्तनाभिता, 84 (40).
 प्रदक्षिणावर्तैकरोमता, 83.
 प्रदान (C.), 30.
 प्रदाश, 69.
 प्रभवतः, 98.
 प्रभाकरो, 64.
 प्रभूतजिह्वा, 83.
 प्रमाद, 30, 69.
 प्रमुदिता, 64.
 प्रयोगवीर्य, 108.
 प्रलंबचाहुता, 83.
 प्रवचन, (nine) LXII.

प्रशंसा, 61.
 प्रश्रम्भि, 30, 119.
 प्रश्रम्भिसंबोध्मंग, 49.
 प्रसन्नगात्रता, 84 (32).
 प्रहाण (उत्पन्नानामकुशलानां धर्माणां), 45.
 प्रहाणबल, 75.
 प्रहाणसंस्कारः (प्रतिपत्त्या), (eight) CXIX.
 प्रहीण, 104.
 प्राणातिपात, 56.
 प्रातिहार्य, (three) CXXXIII.
 प्रामि, 31.
 प्रियवचन, 19.
 प्रीतिसंबोध्मंग, 49.
 प्रीतिसुख, 72.
 प्रेत, 57.
 पुन, 103.
 वद्धमाना, LXIV note.
 वल, 43; (five) XLIX; (three) CXIII; (ten) of Bodhisattvas, LXXV; (ten) of a Tathāgata, LXXVI; (पारमिता), 18.
 वहिर्धारूप, 59.
 वहिर्धाशून्यता, 41.
 विंबप्रतिविंबोद्यता, 84 (49).
 बुद्ध, (five) III; (रत्न), 1, 119.
 बुद्धकपालिनी, XIII note.
 बुद्धक्षेत्रपरिशोधक, 112.
 बुद्धचक्षुस्, 66.
 बुद्धानुस्मृति, 54.

बृहत्फल, 128.
 बोधिचिन्तोत्पाद (अनुव्रजपूजा), 14, (कुशलमूल) 15.
 बोधिपाक्षिका धर्माः, (thirty-seven) XLIII.
 बोधिसत्त्व, (eight) XII.
 बोध्यंग, (seven) XLIX; 43.
 ब्रह्मकायिक, 128.
 ब्रह्मपार्षद्य, 128.
 ब्रह्मपुरोहित, 128.
 ब्रह्मविहार, (four) XVI.
 ब्रह्माध, 9.
 भद्रकल्प, LXXXVII note.
 भय, (five) LXXI.
 भव, 42.
 भाजनलोक, 89.
 भावनामायी (adj. f.), 110.
 भावबल, 75.
 भावयितव्य, 104.
 भावशून्यता, 41.
 भूमि, (ten) LXIV; (thirteen) LXV.
 भूरि, 104.
 भौतिक, (five) XL.
 भ्रमरसदृशकेशता, 84 (74).
 मञ्जुश्री, 12.
 मणिरत्न, 85.
 मति, 30.
 मद, 30, 69.
 मधु, 126.
 मधुर, 36.
 मधुरचारुमञ्जुस्वरता, 84 (54).

मनस्, 24, 25.
 मनसिकुर्वैत, 104.
 मनस्कार, 30.
 मनप्य, 57.
 मनुष्यकुलं कुल, 103.
 मनोत्र, 35.
 मनोविज्ञान, 25.
 मञ्चधारणी, 52.
 मञ्चानुसारिणी, 5.
 मरणभय, 71.
 महाकल्प, 87.
 महाचक्रवाड, 124.
 महाचल, 123.
 महापद्म, 122.
 महाबल, 11.
 महाब्रह्मन्, 128.
 महाभूत, (five) XXXIX.
 महामयूरी, V note.
 महामैत्री, (three) CXXXI.
 महायान, 2.
 महारौरव, 121.
 महाशून्यता, 41.
 महिका, 34.
 मांसचक्षुस्, 66.
 मातृवध, 60.
 मात्सर्य, (five) LXXXVIII; 30, 69.
 मान, 67, 118.
 मानप्रमादादिद्वावर्तक, 113.
 मामकी (देवी), 4.
 माया, 30, 69.
 मार, (four) LXXX.

मारीची, IV note; 5.
 मार्ग, 21; cf. आर्याष्टांगिकमार्ग.
 मार्गज्ञान, 93.
 मार्गितः, 100.
 मार्गस्तये चत्वार आकाराः,
 (four) C.
 मार्गे धर्मज्ञानक्षातिः, 96.
 मार्गे धर्मज्ञानं, 96.
 मार्गेऽन्वयज्ञानक्षातिः, 96.
 मार्गेऽन्वयज्ञानं, 96.
 मिथ्यादृष्टि, 56, 68, 134.
 मिड, 69.
 मीमांसासमाधिप्रहाणाय (चु-
 द्विपाद), 46.
 मुदिता, 16.
 मुषितस्मृति, 69.
 मुषितस्मृतिता, 79.
 मृत्युमार, 80.
 मृदुगाचता, 84 (22).
 मृदुजिह्वा, 84 (50).
 मृदुतरुणहस्तपादतलता, 83.
 मृपावाद, 56.
 मृष्टकुक्षिता, 84 (36).
 मृष्टगाचता, 84 (19).
 मेघगार्ज्जिषोषता, 84 (53).
 मैत्री, 16.
 मैत्रीदान, 105.
 मैत्रेय, VI note; 12.
 मोह, 30, 139.
 मद्य, 30, 69.
 यथासंस्तरिक, 63.
 यम, 8.

यमलोकोपपत्ति, 134.
 यमांतक, 11.
 यमारि, XI note.
 यशस्, 61.
 यान, (three) II.
 याम, 127.
 यामिनी, 13.
 युग, (four) LXXXVIII.
 युगंधर, 125.
 योगिनी, (six) XIII.
 योनि, (four) XC.
 योनिशः, 104.
 यौवराज्यभूमि, LXIV note.
 रक्तजिह्वा, 84 (52).
 रक्षा, (five) V.
 रजस, 34.
 रत्न, (three) I; (seven) of
 Kakravartins, LXXXV.
 रत्नपाणि, XII note.
 रत्नसंभव, 3.
 रवित, 79.
 रस, (six) XXXVI: 24, 25,
 26, 33, 40.
 रसरसाग्रता, 83.
 राग, 67.
 रुचिप, LXIV note.
 रूप, 24, 25, 26, 33, 40, 59.
 रूपं विषयस्वभावं, XXXIV.
 रूपवती, XXIV note.
 रूपस्कंध, (eleven) XXVI; 22.
 रूपावचरा देवाः, (eighteen)
 CXXVIII.

रूपिन्, 59.
 रोचनी, see लोचनी, 4.
 रौरव, 121.
 लक्षण, (thirty-two)
 LXXXIII.
 लक्षणशून्यता, 41.
 लघुत्व, 38.
 लवण, 36.
 लाभ, 61, 139.
 लाभमात्सर्व, 78.
 लोक, (two) LXXXIX.
 लोकधर्म, (eight) LXI.
 लोकपाल, (four) VII; (eight)
 VIII; (ten) IX; (four-
 teen) X.
 लोकोत्तरपंचस्कंध, (five)
 XXXIII.
 लोचनी, 4.
 लोभ, 139.
 लोहित, 34.
 वज्रधात्री, IV note.
 वज्रपाणि, 12.
 वज्रभृकुटी, XIII note.
 वज्रवाराही, 13.
 वज्रसत्त्व, III note.
 वज्रांकुशी, XIII note.
 वज्रांबुजा, XIII note.
 वंदना, 14.
 वरुण, 8.
 वर्णमात्सर्य, 78.
 वशिता (बोधिसत्त्वानां), (ten)
 LXXXIV.

- वसुंधरा, IV note.
 वायु, 8, 38, 39, 58.
 वाराही, see वज्रवाराही.
 विकल्प, (three) CXXXV.
 विकल्पसमभावबोधक, 114.
 विक्षेप, 69.
 विघ्नान्तक, 11.
 विचार, 30, 69.
 विचिकित्सा, 67.
 विज्ञान, 22, 42, 58.
 विज्ञानप्रतिश्रुता, 53.
 विज्ञानानंत्यायतन, 59.
 विज्ञानानंत्यायतनोपग, 129.
 वितर्क, 30, 69.
 वित्तिमिरशुद्धालोकता, 84
 (34).
 विदर्शन, CXVII note.
 विद्या, 104.
 विनतक, 125.
 विषयन, CXVII note.
 विषयिण, 6.
 विमलप्रभ, 136.
 विमला, 64.
 विमुक्ति, 23.
 विमुक्तिज्ञानदर्शनपरिहाण, 79.
 विमुक्तिज्ञानदर्शनस्कंध, 23.
 विमुक्तिपरिहाण, 79.
 विमोक्ष, (eight) LIN; (three)
 LXXIII.
 विरुदक, 7.
 विरुपाक्ष, 7.
 विवर्तकल्प, LXXXVII note.
 विवेकज्ञ, 72.
 विशालनयनता, 84 (62).
 विशुद्धगात्रता, 84 (23).
 विशुद्धनेत्रता, 84 (27).
 विश्वपाणि, XII note.
 विश्वभू, 6.
 विषमगंध, 37.
 विषय, (six) XXXIII.
 विसात, 34.
 विहिंसा, 30, 69.
 वीर्य, (three) CVIII; 17, 18,
 30, 47, 48, (चुद्धिपाद)
 46.
 वीर्यपरिहाण, 79.
 वीर्यसंबोधग, 49.
 वृक्षमूलक, 63.
 वृत्तालोकसमाधि, 101.
 वृत्तकुक्षिता, 84 (35).
 वृत्तगात्रता, 84 (18).
 वृत्तदंष्ट्रता, 84 (55).
 वृषभविक्लान्तगामिता, 84 (14).
 वेदना, (three) XXVII; 22,
 30, 42, 72.
 वेदनास्मृपस्थानं, 44.
 वैपुल्य, 62.
 वैरोचन, 3.
 वैशारद्य, (four) LXXVII.
 व्यंजनकाय, 31.
 व्यंजनप्रतिश्रुता, 53.
 व्यपगततिलकगात्रता, 84
 (43).
 व्याकरण, 62.
 व्यापाद, 56.
 व्यायाम, 119.
 शब्द, (eight) XXXV; 24,
 25, 26, 33, 40.
 शमय, CXVII note.
 शरीर, 137.
 शाक्यमुनि, 6.
 शाठ्य, 30, 69, 118.
 शान्तः, 99.
 शान्तिनिर्वाण, 55.
 शाश्वतश्चाशाश्वतश्च, 137.
 शाश्वतो लोकः, 137.
 शिक्षा, (three) CXL.
 शिक्षिन्, 6.
 शीत, 38.
 शीतनरक, (eight) CXXII.
 शीतवती, 5.
 शील, (three) CVI; 17, 18,
 23.
 शीलव्रतपरामार्श, 68.
 शीलानुस्मृति, 54.
 शुक्लच्यविता, 83.
 शुक्लदंष्ट्रता, 84 (57).
 शुक्लभूकता, 84 (66).
 शुक्लहनुता, 83.
 शुचिगात्रता, 84 (21).
 शुचिनासता, 84 (61).
 शुचिसमुदाचारता, 84 (42).
 शुभकृत्, 128.
 शून्य, 59.
 शून्यकल्प, 87.

शून्यतः, 73, 97.
 शून्यता, (twenty) XLI
 शून्यताशून्यता, 41.
 शूरंगम, 136.
 (शोकपरिदेवदुःखदौर्मेनस्योपा-
 यास), 42.
 शोष, 118.
 श्माशानिक, 63.
 श्रद्धा, 30, 47, 48, 119.
 श्रद्धांग, (four) LXXXI.
 श्रद्धानुसारिन्, 103.
 श्रद्धाविभुक्ति, 103.
 श्रावकपान, 2.
 श्रीवत्समुक्तिकनंश्चावर्त्तलक्षित-
 पाणिपादतलता, 84 (80).
 श्रुतमयी (adj. f.), 110.
 श्रोत्र, 24, 25, 26.
 श्रोत्रविज्ञान, 25.
 श्लक्ष्णत्व, 38.
 घडायतन, 42.
 संरक्षण (उत्पन्नानां कुशलमू-
 लानां), 45.
 संवर्त्तकृत्य, LXXXVII note.
 संवृत्तिज्ञान, 93.
 संवृत्तिसत्य, 95.
 संस्कार, (two) XXIX; 22,
 42.
 संस्कारसमन्वागत, 46.
 संस्कृतशून्यता, 41.
 संस्वेदत्र, 90.
 सकृदागामिन्, 102.
 सकृदागामिफल, 103.

सकृदागामिफलप्रतिपन्नक,
 102.
 संग्रहवस्तु, (four) XIX.
 संघ, 1.
 संघभेद, 60.
 संघात, 121.
 संयानुस्मृति, 54.
 संचारणी, 13.
 संचेतनिकाहार, 70.
 संजीव, 121, 123.
 संज्ञा, 22, 30.
 संज्ञावेदयितनिरोध, 59.
 संज्ञास्क्ंध, (one) XXVIII.
 सत्कायदृष्टि, 68.
 सत्त्वकषाय, 91.
 सत्त्वलंघन, 131.
 सत्त्वलोक, 89.
 सत्त्वाध्य, (three) XCII.
 सत्त्वार्थक्रियाशील, 106.
 सत्त्वार्थप्रवर्धक, 112.
 सत्त्वार्थभावक, 111.
 सत्त्वालंघन (?), 130.
 सत्त्वेन्द्रियपरस्परज्ञानबल, 76.
 सत्य, (two) XCV.
 सत्याभोग, 118.
 सत्यार्थोपायपरोक्ष, 114.
 सदोषापकर्षध्यान, 109.
 संतिरणविकृत्य, 135.
 संत्रासनी, 13.
 संनाहवीर्य, 108.
 सप्तोत्सदाता, 83.
 सभागता, 31.

समकण्ठता, 84 (69).
 समक्रमता, 84 (26).
 समगंध, 37.
 समचत्वारिंशहंतता, 83.
 समताज्ञान, 94.
 समदंष्ट्रता, 84 (58).
 समदंतता, 83.
 समंतप्रभा, 65.
 समंतप्रासादिकता, 84 (41).
 समंतभद्र, 12.
 समाधि, (four) CI; (four)
 CXXXVI; 23, 30, 47,
 48.
 समाधिपरिहाणि, 79.
 समाधिबल, 75.
 समाधिसंबोध्मंग, 49.
 समाध्यावरण, (six) CXVIII.
 समानार्थता, 19.
 समाप्ति, 31.
 समुत्पाद (अनुत्पन्नानां कुशल-
 मूलानां), 45.
 समुदय, 21.
 समुदयज्ञान, 93.
 समुदयतः, 98.
 समुदयसत्वे चत्वार आकाराः,
 (four) XCVIII.
 समुदये धर्मज्ञानर्क्षातिः, 96.
 समुदये धर्मज्ञानं, 96.
 समुदयेऽन्वयज्ञानर्क्षातिः, 96.
 समुदयेऽन्वयज्ञानं, 96.
 संपत्प्रदा, IV note.
 संप्रजन्य, 119.

- संभराज, 11.
 संभार, (two) CXVII.
 संभारशील, 106.
 संभितप्रलाप, 56.
 सम्यक्कर्मता, 50.
 सम्यक्प्रमाण, (four) XLV; 43.
 सम्यक्संकल्प, 50.
 सम्यक्समाधि, 50.
 सम्यक्समृति, 50.
 सम्यग्गाजीव, 50.
 सम्यग्दृष्टि, 50.
 सम्यग्वाच, 50.
 सम्यग्व्यायाम, 50.
 सर्वकायकर्मज्ञानपूर्वगमज्ञानानु-
 परिवृत्ति, 79.
 सर्वत्रगामिनीप्रतिपत्तिज्ञानबलं,
 76.
 सर्वधर्मशून्यता, 41.
 सर्वनिवरणविष्कंभिन, 12.
 सर्वमनस्कर्मज्ञानपूर्वगमज्ञानानु-
 परिवृत्ति, 79.
 सर्ववाक्कर्मज्ञानपूर्वगमज्ञानानुप-
 रिवृत्ति, 79.
 सर्वसत्त्वावबोधक, 111.
 सर्वोत्तानमुत्त, 103.
 सविचार, 72.
 सवितर्क, 72.
 सहजविकल्प, 135.
 साक्षात्कर्तव्य, 104.
 साक्षात्कृत, 104.
 सागर, (seven) CXXVI.
 सात, 34.
 साधुमती, 64.
 सारकल्प, 87.
 साहस्रप्रमदेनी, 5.
 सिंहपूर्वातकायता, 83.
 सिंहविक्रान्तगामिता, 84 (11).
 सिंहविक्रीडित, 136.
 सिंहहनुता, 83.
 सितासितकमलदलनयनता,
 84 (64).
 सुकुमारगात्रता, 84 (28).
 सुख, 61, 72.
 सुखवैहाविकंधान, 109.
 सुखा (वेदना), 27.
 सुगंध, 37.
 सुदर्शन, 125, 128.
 सुदुर्ज्ञया, 64.
 सुदृश, 128.
 सुपरिपूर्णोन्नमांगता, 84 (73).
 सुप्रतिष्ठितपाणिपादतलता, 83.
 सुमेरु, 125.
 सुभिकेशता, 84 (79).
 सुरा, 126.
 सुलक्षणशून्यता, 41.
 सुबर्णवर्णता, 83.
 सुविभक्तांगप्रसंगता, 84 (33).
 सुविशुद्धधर्मधातुज्ञान, 94.
 सुसंवृतस्कंधता, 83.
 सुस्थानप्राबंधिक, 112.
 सुस्निग्धभूकता, 84 (67).
 सूत्र, 62.
 सूय, 10.
 स्कंध, (five) XXII.
 स्कंधमार, 80.
 खलित, 79.
 स्थान, 30, 69.
 स्त्रीरत्न, 85.
 स्थानास्थानज्ञानबल, 76.
 स्थिति, 31.
 स्निग्धनखता, 84 (2).
 स्निग्धपाणिलेखता, 84 (45).
 स्वर्ण, 24, 25, 26, 30, 33,
 40, 42.
 स्वर्णाहार, 70.
 स्वष्ट्य, (eleven) XXXVIII.
 स्मृति, 30, 47, 48, 119.
 स्मृतिपरिहासि, 79.
 स्मृतिसंबोधंग, 49.
 स्मृत्युपस्थान, (four) XLIV;
 43.
 स्रोतश्चापन्न, 102, 103.
 स्रोतश्चापन्नफलप्रतिपन्नक, 102.
 स्वभावशून्यता, 41.
 हंसविक्रान्तगामिता, 83, 84
 (13).
 हरित, 34.
 हस्तिरत्न, 85.
 हाहाधर, 122.
 हीनयान, II note.
 हेतुतः, 98.
 ह्रस्व, 34.
 ह्री, 30, 69.

CORRIGENDA AND ADDENDA.

Page 2, line 3 from bottom, instcad of MSS. read MS.

P. 3, l. 8, वज्रा वाराही?

P. 3, l. 6 f. b., instead of १ read ९

P. 4, l. 6 f. b., instead of C. read F.

P. 4, l. 2 f. b., instead of I. read C., and add I. समानर्था

P. 5, l. 8 f. b., put ¹³ over काय

P. 5, l. 2 f. b., put I. before ओत, C. before मन

P. 5, l. 1 f. b., add I. रूपशब्दगंध°

P. 6, l. 3, read ऽविज्ञप्ति

P. 6, l. 1 f. b., अवित्त° and चारश्चेति

P. 7, l. 7 f. b., insert I. before °का